

Hatékonyabban működő vasúti
rendszer
a társadalom szolgálatában.

Útmutató

*Biztonságirányítási rendszerre vonatkozó követelmények
biztonsági tanúsítás vagy biztonsági engedélyezés céljából*

	<i>Szerző</i>	<i>Ellenőrizte</i>	<i>Jóváhagyta</i>
<i>Név</i>	S. D'ALBERTANSON	M. SCHITTEKATTE	C. CARR
<i>Pozíció</i>	Projektfelelős	Projektvezető	Egységvezető
<i>Dátum</i>	2018. 09. 04.	2018. 09. 04.	2018. 09. 04.
<i>Aláírás</i>			

Verziókövetés

<i>Változat</i>	<i>Dátum</i>	<i>Megjegyzések</i>
1.0	2018. 06. 29.	Végleges közzétételi verzió
1.1	2018. 07. 10.	A 2. ábra frissítve, a 3. ábrához leírás hozzáadva.
1.2	2018. 09. 04.	2. ábra frissítve

A jelen dokumentum az Európai Vasúti Ügynökség jogi értelemben nem kötelező erejű iránymutatása. A vonatkozó uniós jogszabályokban előre jelzett döntéshozatali folyamatokat nem érinti. Továbbá az uniós jog kötelező erejű értelmezése az Európai Unió Bíróságának kizárólagos hatáskörébe tartozik.

0 Bevezetés

Az egységes biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély iránt folyamodó kérelmező köteles bemutatni, hogy eleget tesz a biztonságirányítási rendszerre vonatkozóan a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletében rögzített releváns előírásoknak. Ennek érdekében okirati bizonyítékokat köteles szolgáltatni a nemzeti biztonsági hatóságnak vagy, adott esetben, az Európai Unió Vasúti Ügynökségének (a továbbiakban: Ügynökség is) arról, hogy kialakította az (EU) 2016/798 irányelv 9. cikke szerinti biztonságigazgatási rendszerét (BIR).

A jelen iránymutatási dokumentum folyamatosan alakuló, ún. „élő” dokumentum, amelynek kidolgozása a nemzeti biztonsági hatóságokkal és ágazati képviselőkkel együttműködésben történt, és rendeltetése szerint a felhasználók visszajelzései, valamint az (EU) 2016/798 irányelv, a kapcsolódó közös biztonsági módszerek (KBM-ek) és bármely egyéb idevágó uniós rendelet végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján folyamatosan fejleszteni kell.

0.1 Az útmutató célja

A jelen iránymutatási dokumentum célja az alábbiak tisztázása:

- *a fenti KBM I. és II. mellékletében rögzített, az egyes feltételek vagy elképzelések tekintetében külön részleteket nyújtó magyarázó megjegyzésekkel kiegészített minden értékelési követelmény mögött húzódó cél;*
- *arra vonatkozó jelzés, hogy milyen bizonyítékokat szolgáltatathat a szervezet a fenti KBM-ekben előírt megfelelés bemutatására;*
- *az egységes biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély iránti kérelmekben az értékelések során megfigyelhető, vagy a kérelmezők által kérelmükhöz referenciaként felhasználható bizonyítékok példáinak szemléltető felsorolása;*
- *szemléltető referenciák és szabványok, amelyeket segítségként lehet felhasználni a biztonságigazgatási rendszerek értékelése, kialakítása, megvalósítása vagy folyamatos fejlesztése során; és*
- *Bizonyos mértékű jelzés arra nézve, hogy a nemzeti biztonsági hatóságnak milyen problémákat kell esetleg mérlegelnie a vasúttársaság vagy pályahálózat-működtető felügyelete során.*

Felhívjuk figyelmét, hogy a veszélyes áruk vasúti szállítására vonatkozó biztonsági tanúsítvány iránti kérelem értékelése tekintetében a nemzeti biztonsági hatóság közvetlen szerepet tölthet be illetékes hatósággént a kérelem vonatkozó részeinek értékelésében. Alternatív megoldásként koordináló szerepet kaphat: szükség esetén kapcsolatot tarthat bármely más veszélyes áruk szállításával foglalkozó illetékes hatósággal, tanácsot kérhet tőlük szükség szerint az értékelés releváns részeiről.

0.2 Kinek szól az útmutató?

A dokumentum az alábbiaknak készült:

- *a nemzeti biztonsági hatóságoknak (NSA) és az Európai Unió Vasúti Ügynökségének, amikor a vasúttársaságok biztonságirányítási rendszereinek a vonatkozó BIR-követelményekkel szembeni megfelelését vizsgálják, valamint amikor az NSA-k felügyeleti tevékenységeket végeznek;*
- *a nemzeti biztonsági hatóságoknak, amikor a pályahálózat-működtetők biztonságirányítási rendszerének a vonatkozó BIR-követelményekkel szembeni megfelelését vizsgálják, és amikor a kérelem kedvező elbírálása utáni felügyeletet végzik; és*
- *a vasúttársaságoknak és pályahálózat-működtetőknek (a továbbiakban: a kérelmező is), hogy segítséget nyújtson számukra biztonságirányítási rendszerük releváns BIR-követelményeknek (és más*

vonatkozó biztonsági előírásoknak) megfelelő kialakításában, megvalósításában, fenntartásában és folyamatos fejlesztésében, valamint hogy tudhassák, mire számítsanak a felügyeleti ellenőrzések során.

0.3 A dokumentum tárgyi hatálya

A jelen iránymutatás nem írja elő, hogy milyen bizonyítékokat kell bemutatnia a kérelmezőknek. Ennek alapvetően az az oka, hogy a BIR rendszert minden szervezetnél azokra a külön kockázatokra tekintettel kell egyedileg kialakítani, amelyeket az adott szervezetnek ellenőriznie kell. Tehát mindegyik BIR dokumentált információkat tartalmazó egyedi rendszer, amely egy önálló szervezeten belül a külön kockázatokra nézve bevezetett ellenőrző intézkedéseket és rendszereket mutatja be, és a szervezet változása szerint fejlődik. Tehát nem lenne korrekt, ha előírászerűen felsorolnánk azokat az információkat, amelyeket a kérelmezőnek szolgáltatnia kell. Ebben az esetben ugyanis értelmetlenné válna az értékelési folyamat, hiszen az összes kérelem ugyanúgy nézne ki, pedig a hozzájuk tartozó BIR rendszerek nem azonosak.

0.4 Iránymutatási struktúra

A jelen dokumentum a vasúttársaságokat, pályahálózat-működtetőket, nemzeti biztonsági hatóságokat és az Ügynökséget az (EU) 2016/798 irányelv szerinti szerepköreik ellátásában és feladataik végrehajtásában támogató ügynökségi iránymutatások gyűjteményének a része.

1. ábra: Az Ügynökség iránymutatásainak gyűjteménye

A jelen útmutatóban közölt információkat ki kell egészíteni a nemzeti biztonsági hatóságok külön iránymutatásaival, amelyek ismertetik és elmagyarázzák a tervezett szolgáltatási területre érvényes

bejelentett nemzeti szabályokat és azokat az iratokat, amelyeket az egységes biztonsági tanúsítvány iránti kérelem részeként kötelező benyújtani, hogy eleget lehessen tenni az (EU) 2016/798 irányelv 10(3)(b) cikkében és 10(8) cikkében foglalt rendelkezéseknek (lásd még: *Az Ügynökség alkalmazási útmutatója egységes biztonsági tanúsítványok kibocsátásához*). A pályahálózat-működtetők számára ezen útmutatót ki kell egészíteni a nemzeti biztonsági hatóságok által az (EU) 2016/798 irányelve 12. cikkének (1) bekezdésében meghatározott követelményekről és biztonsági engedélyekről készített útmutatókkal.

A bejelentett nemzeti szabályok kizárólag azokat a szabályokat jelentik, amelyeket a tagállam bejelentett a Bizottság felé. Az (EU) 2016/798 irányelv 12. preambulumbekkezdése szerint elvárás, hogy az idő múlásával a bejelentett nemzeti szabályok száma csökkenjen. Helyüket az átjárhatósági műszaki előírásokban (ÁME-k), más uniós rendeletekben vagy vállalati szabályozásokban rögzített intézkedések veszik át. A vállalati szabályok vagy normák megfelelőségének értékelése az Európai Unió vasúti rendszerének forgalmi szolgálat és forgalomirányítás alrendszerére vonatkozó átjárhatósági műszaki előírásaival (a továbbiakban: OPE ÁME is) szembeni megfelelés alapján történik, amelyeket a biztonságirányítási rendszer jelen útmutatóban kifejtett követelményei tükröznek.

A jelen iránymutatás felépítése megfelel a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletének I. és II. mellékletében rögzített előírásoknak. A következő fejezetekben az egyes előírásokat sárga keretben emeljük ki az egyszerűbb tájékozódás érdekében. A vasúttársaságokra és pályahálózat-működtetőkre vonatkozó előírások közötti eltérések esetén az utóbbira érvényes releváns szövegrészt zárójelben, **kék** színnel szedve tüntetjük fel.

A korábbi 1158/2010/EU és 1169/2010/EU rendeletek értékelési szempontjainak, illetve a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendelete követelményeinek párhuzamos összehasonlítását, azaz megfeleltetési táblázatait, a jelen útmutató 1. sz. melléklet-e tartalmazza. A táblázatok adott esetben az „ISO High Level Structure” szerkezeti formára utaló kereszthivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek célja, hogy a kérelmezők számára megkönnyítsük annak bizonyítását, hogy biztonságirányítási rendszerük eleget tesz az új követelményeknek, különösen olyan esetekben, amikor a kérelmező már kapott biztonsági tanúsítványt vagy biztonsági engedélyt és/vagy a kérelmező már rendelkezik valamelyik ISO szabvány (pl. ISO 9001, 14001 vagy 45001) alapján kialakított egyéb irányítási rendszerrel (hogy egymással integrálni lehessen azokat) vagy tervezi ilyen kialakítását az említett modell segítségével. A táblázat használata nem biztosítja a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletében [BIR-ről szóló KBM-ek] rögzített követelményekkel szembeni rendszerszintű megfelelés vélelmét ISO-tanúsítvánnyal rendelkező szervezetek számára.

0.5 ISO/IEC utasítások, 1. rész és az egységes szerkezetbe foglalt ISO-függelék

A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) hivatalos eljárásokat dolgozott ki, amelyeket a nemzetközi szabványok kidolgozásakor és karbantartásakor be kell tartani. Az [ISO/IEC utasítások, 1. rész és az egységes szerkezetbe foglalt ISO-függelék](#) („ISO/IEC Directives Part 1 and Consolidated ISO Supplement”) SL. mellékletének 2. függeléke vezeti be az ún. „High Level Structure” (HLS) szerkezeti formát, amelyet törzsszövegeként kell használni minden irányításirendszer-szabvány esetén.

A Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletének [BIR-ről szóló KBM-ek] I. és II. mellékletei az ISO HLS szerkezeti formával megegyező struktúrát biztosítanak, ezáltal adott esetben megkönnyítik a különféle irányítási rendszerek integrálását, amelyeknek azonosak az alapvető szervezeti alapelveik és követelményeik, de jogszabályi megfelelés és kockázatkezelés tekintetében sajátos szakterületi szabályokat tartalmaznak (pl. biztonság, környezetvédelem, minőségügy).

Az ISO-szabványok és releváns iránymutatások segítséget nyújthatnak a vasúttársaságoknak és pályahálózat-működtetőknek BIR rendszerük kialakítása során (az ISO 31000 pl. általános dokumentum a kockázatkezelése jobb megértéséhez; az ISO 31010 az FMECA, FTA, ETA, HAZOP és hasonló kockázateértékelési technikák

kiválasztásáról és alkalmazásáról nyújt információkat; az ISO 55000 eszközkészítési követelményeket ad meg). Azonban mindezek csak a vasúti kockázatok alapos ismerete esetén jelenthetnek hasznos forrásokat.

Ha a HLS szerkezeti forma igénybe vétele az ISO irányításrendszer-szabványok tekintetében következetes álláspontot biztosít, akkor hangsúlyozandó, hogy a fenti KBM-ek olyan szabályozásoknak számítanak, amelyek elsősorban a nemzeti biztonsági hatóságok vagy az Ügynökség céljait szolgálják a biztonsági tanúsítványok vagy biztonsági engedélyek megadása iránti kérelmek elbírálása során. Ilyenformán az egységes biztonsági tanúsítványok vagy biztonsági engedélyek értékelése nem magával az ISO HLS szerkezeti formával, hanem a BIR-követelményekkel szemben történik. Hogy tisztázzuk: az ISO-szabványok önkéntes tanúsításon alapulnak, de egyes jogi keretrendszerek úgy rendelkeznek, hogy adott szakterületekre irányadó, vonatkozó szabályok tekintetében biztosítsák a megfelelőség vélelmét. Nincs olyan rendelkezés, amely az ISO-szabványok esetén az (EU) 2016/798 irányelvben foglalt előírásokra vagy a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletére [BIR-ről szóló KBM-ek] nézve a megfelelőség vélelmét keletkeztetné.

Az ISO/IEC utasítások, 1. rész és az egységes szerkezetbe foglalt függelék (2016.) SL. melléklete 2. függelékének 4–10.2 pontjait a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet, azaz az ISO engedélyével vettük vagy alakítottuk át. Az eredeti szöveget a forrásdokumentumban kell ellenőrizni. A dokumentumhoz az [ISO Központi Titkárságának weboldalán](#) lehet hozzájutni. A szerzői jogok továbbra is az ISO-t illetik.

0.6 A biztonságirányítási rendszer célja

A biztonságirányítási rendszer célja annak biztosítása, hogy a szervezet biztonságosan ellenőrizze azokat a kockázatokat, amelyek üzleti célkitűzések következményeként merülnek fel, és eleget tegyen a rá vonatkozó valamennyi biztonság kötelezettségnek.

A strukturált megközelítés alkalmazása lehetővé teszi a veszélyek azonosítását, és a szervezet saját tevékenységeivel kapcsolatos kockázatok folyamatos kezelését a balesetek megelőzése céljából. Ez a megközelítés tekintetbe veszi azokat a közös kockázatokat, amelyek a vasúti rendszer egyéb szereplőivel (főleg vasúttársaságok, pályahálózat-működtetők és karbantartásért felelős szervezetek, de emellett bármely más szereplők, akik potenciálisan befolyásolhatják a vasúti rendszer működését, pl. gyártók, karbantartó beszállítók, üzemeltetők, szolgáltatók, ajánlatkérők, fuvarozók, feladók, címzettek, be- és kirakodók, oktatóközpontok valamint utasok és a vasúti rendszerrel kapcsolatba lépő más személyek stb.) kialakult találkozási pontokon fennállnak. A BIR összes releváns elemének adekvát megvalósítása a szervezet számára biztosíthatja a kellő bizalmat afelől, hogy a tevékenységeivel összefüggő valamennyi kockázatot bármilyen körülmények között kézben tartja és kézben is fogja tartani.

Az érett szervezetek felismerik, hogy a hatékony kockázatellenőrzés kizárólag olyan folyamat segítségével érhető el, amelyben három kiemelten fontos dimenzió egyesül: a használatban lévő eszközöket és berendezéseket tartalmazó műszaki összetevő; az ügyfelekkel kapcsolatba kerülő kollégákra vonatkozó, az ő készségeiket, szakképzettségüket és motiváltságukat is felölelő emberi összetevő; valamint a feladatok közötti kapcsolatokat meghatározó eljárásokból és módszerekből álló szervezeti összetevő.

Ennélfogva egy szükséges kívánalmaknak megfelelő BIR a kockázatellenőrzési intézkedéseinek mindhárom dimenzióját sikeresen tudja figyelemmel kísérni és fejleszteni. A vasúti BIR számos jellegzetessége nagyon hasonlít a minőség, a munkahelyi biztonság és egészségvédelem, a környezetvédelem és az üzleti kiválóság szószólói által támogatott irányítási gyakorlatra. Tehát a gondos gazdálkodás alapelvei könnyebben integrálhatók a fentiekben meghatározottak szerint olyan KBM segítségével, amelynek alapja az ISO HLS szerkezeti forma, és így nem feltétlenül teszi szükségessé az ilyen rendszerekkel már rendelkező szervezetek teljes körű újratervezését.

Elismert, hogy a strukturált irányítási rendszerek az érintkezési, kapcsolódási pontok hatékony kezelése révén növelik a vállalkozások értékét. Ezzel hozzájárulnak az összteljesítmény javulásához, az üzemviteli

hatékonyság megjelenéséhez, a vállalkozói és alvállalkozói, ügyfél- és szabályozóhatósági kapcsolatok fejlesztéséhez, valamint elősegítik a pozitív biztonsági kultúra kialakítását.

Tevékenységeik biztonságos irányításának biztosítása érdekében a kérelmezőnek úgy kell kialakítani a BIR rendszerét, hogy eleget tegyen az (EU) 2016/798 irányelv 9. cikkében foglalt követelményeknek. Ennek érdekében bizonyítania kell a BIR KBM I. és II. mellékletében rögzített előírásokkal szembeni megfelelést. Az említett előírások elrendezése lehetővé teszi, hogy a szervezet biztonságirányítási rendszeréről teljes körű képet lehessen alkotni a PDCA- (tervezd, tedd, ellenőrizd, intézkedj) ciklus követésével. A kérelmezőnek mérlegelnie kell minden követelményt külön, valamint azt is, hogy azok mennyire illeszkednek jól egymáshoz, hogy a releváns kockázatokat ellenőrző, szabályozó koherens BIR rendszert alkossanak.

0.7 A biztonságirányítási rendszer és a folyamatok megközelítés

A BIR egy olyan eszköz, amellyel összekapcsolják az olyan különféle szálakat, amelyeknek együtt kell működniük egy biztonságos és sikeres szervezet vezetése érdekében. Ezek az elemek magukban foglalják azokat a mechanizmusokat, amelyek megfelelést biztosítanak a nemzetközi és nemzeti előírásoknak és szabványoknak, ágazati és üzleti követelményeknek, a kockázatértékelés eredményeinek és a bevált gyakorlatoknak a vállalati tevékenységek körében. Ezért a BIR-t be kell építeni a szervezet üzleti folyamataiba, és az nem válhat a fióknak készült, papírra nyomtatott olyan rendszerré, amelyet kifejezetten csak a szabályozói keretrendszerrel szembeni megfelelés igazolása érdekében alakítottak ki. A BIR az általa kiszolgált szervezet egyre érettebbé, fejlettebbé válásával együtt alakuló, élő intézkedésrendszer kell, hogy legyen. A BIR létrehozása megköveteli, hogy a szervezet megértse az általa szabályozandó kockázatokat, a jogi keretet, amelyben működik, és világosan meg tudja határozni, hogy milyen a „jó” teljesítmény. Ez az útmutató a BIR azon elemeit jelzi, amelyeknek meg kell felelnie ahhoz, hogy az értékelő hatóság megadhasa az egységes biztonsági tanúsítványt. Ugyanakkor szem előtt kell tartani, hogy a BIR minősége nemcsak a részeinek összegétől függ. A BIR-nek koherens egészként is működni kell, ahol az egyes részeknek való megfelelés biztosítja az egész rendszer működését.

Azokat a követelményeket, amelyek alapján egy adott BIR értékelése történik, dokumentált folyamattal (vagy előírással stb.) lehet kielégíteni, mégis be kell építeni a szervezet összes különböző üzleti területének működésébe. Például az NSA ellenőrizheti, hogy létezik-e valamely irányelvi nyilatkozat, de azt is vizsgálni köteles, hogy a szervezet elkötelezett-e annak alkalmazására. A gyakorlatban az NSA ezt teheti meg, hogy ellenőrzi a BIR figyelemmel kísérésének, felsővezetők általi felülvizsgálatának, a munkatársak ebbe bevonásának, valamint az eredmények velük történő közlésének módját. Szintén előfordulhat, hogy a szervezet nem rendelkezik külön eljárással vagy eljárásokkal a biztonság szempontjából releváns információk kezelésére, mégis ismertetnie kell, hogy ezt miként kezelik az egyes üzleti területek a szükséges kívánalmaknak megfelelő módon (pl. biztonságra vonatkozó tudnivalók közlése a mozdonyvezetővel).

A folyamatok megközelítés bevezetése fontos fejlemény a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletének [BIR-ről szóló KBM-ek] I. és II. mellékletében. Ugyanezt szorgalmazza az ISO irányításirendszer-szabványai, amelyekben az irányítási rendszer különféle folyamatai szorosan összefüggenek egymással, és következetes működésük hozzájárul a szervezet célkitűzéseinek eléréséhez. A Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletének [BIR-ről szóló KBM-ek] I. és II. melléklete a folyamatok megközelítés érthetőségének elősegítése érdekében meghatároz néhány lényeges összefüggést a folyamatok között, de ez nem jelenti azt, hogy csak azok a kapcsolatok léteznének vagy hogy azokat a megfelelés céljából igazolni kellene. Ha egy szervezet képes bemutatni, hogy irányítási rendszere folyamatai miként kapcsolódnak egymáshoz, jól jelzi az irányítási rendszere hatékony működési módjára vonatkozó ismereteit.

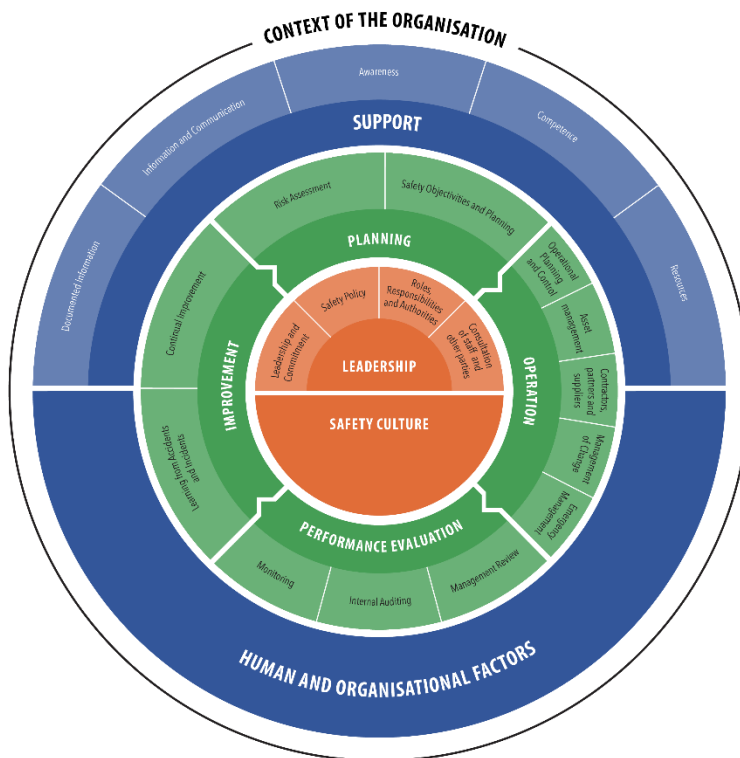
A BIR elemei tekintetében megfigyelhető a PDCA- (tervezd, tedd, ellenőrizd, intézkedj) ciklus alkalmazása (lásd: 2. ábra). A PDCA-koncepció a főbb BIR-elemek közötti funkcionális kapcsolatokat tükrözi:

- **Tervezés** : kockázatok és lehetőségek azonosítása, biztonsági célkitűzések megállapítása, valamint a szervezet biztonsági politikájának megfelelő eredmények teljesítéséhez szükséges folyamatok és intézkedések meghatározása;
- **Üzemeltetés**: a tervezettek szerinti folyamatok és intézkedések kialakítása, megvalósítása és alkalmazása;
- **Teljesítményértékelés**: a megvalósított folyamatok és intézkedések elért teljesítményének értékelése a célkitűzések és tervezés szempontjából, az eredmények jelentése;
- **Fejlesztés**: a biztonságirányítási rendszer és a biztonsági teljesítmény folyamatos fejlesztése iránti intézkedés az elhatározott kimenetek elérése érdekében.

A fenti PDCA-alapfolyamatot egyéb BIR-elemek egészítik ki:

- a tervezési szakaszban bemeneti adatokat biztosító „**szervezeti környezet**”;
- a PDCA-ciklus mozgatórugójaként működő „**vezetői készségek**”;
- különféle „**támogatófunkciók**”, amelyek alátámasztják az összes BIR-elemet.

2. ábra: A vasútbiztonság-irányítási rendszer

CONTEXT OF THE ORGANISATION	SZERVEZETI KÖRNYEZET
Awareness	Tudatosság
Competence	Kompetencia
Resources	Erőforrások
Information and Communication	Tájékoztatás és kommunikáció
Document Information	Dokumentált információk

SUPPORT	TÁMOGATÁS
Continual improvement	Folyamatos fejlesztés
Risk assessment	Kockázatértékelés
Safely Objectivities and Planning	Biztonsági célkitűzések és tervezés
Operational Planning and Control	Operatív tervezés és ellenőrzés
Asset management	Eszközkezelés
Contractors, partners and supplies	Vállalkozók, partnerek és beszállítók
Management of change	Változásmenedzsment
Emergency management	Vészhelyzet-kezelés
Management review	Vezetőségi felülvizsgálat
Internal Auditing	Belső ellenőrzés
Monitoring	Nyomon követés
Learning from Accidents and Incidents	Tanulságok levonása a balesetekből és váratlan eseményekből
PLANNING	TERVEZÉS
OPERATION	ÜZEMELTETÉS
PERFORMANCE EVALUATION	TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉS
IMPROVEMENT	FEJLESZTÉS
LEADERSHIP	VEZETŐI KÉSZSÉGEK
SAFETY CULTURE	BIZTONSÁGI KULTÚRA
Leadership and Commitment	VEZETŐI KÉSZSÉGEK ÉS ELKÖTELEZETTSÉG
Safety Policy	Biztonsági politika
Consultation of staff and other parties	A munkatársakkal és más felekkel folytatott egyeztetés

0.8 A biztonságirányítási rendszer és a biztonsági kultúra

A biztonsági kultúra olyan viselkedési és gondolkodási minták halmaza, amelyet egy szervezeten belül a tevékenységeikkel kapcsolatos nagyobb kockázatok kezelése tekintetében magas arányban közösnek tekintenek. Ez természetesen azt jelenti, hogy a szervezeten belül számos kultúra lehet jelen olyan kérdések alapján, mint a munkakör, a földrajz vagy egyéb közös értékek. Ilyenformán a biztonsági kultúra a szereplő közötti interakciók révén napról-napra épül az olyan szervezet keretében, amelynek egyrészt alkalmazkodnia kell a környezetéhez, másrészt gondoskodnia kell valamennyi tagja integrálódásáról.

Ezek után a biztonsági kultúra közvetlenül a viselkedéshez hozzájáruló tényezők vizsgálatával írható le. Az alapokat a BIR jelenti: a feltételezett munkafeltételek és az elvárt kimenetel meghatározásával a szervezet a munkavégzés preferált módját és a tevékenység támogatásához szükséges műszaki eszközöket határozza meg. A biztonságos teljesítmény érdekében a szervezet a lehető legjobban előre vetíti a kedvezőtlen helyzeteket, és bevezeti az azok kezelésére irányuló szabályokat és eszközöket. Emellett ott van a szervezet „viselkedési környezete” is: azok a minőségek, érzelmek, jelentéstartalmak és kapcsolatok, amelyek a

szervezetben belüli egyének közötti interakció-mintákat kondicionálják úgy, hogy ez kihasson annak gondolkodására és cselekedeteire. Ez a kulturális szempont főként az „emberek csoportjának viselkedését és döntéseit irányító íratlan szabályokat” jelenti. A szervezet strukturális és kulturális részei együttesen segítik elő (vagy gátolják) a szervezeti teljesítményt.

Ugyanakkor magas a kockázata annak, hogy a biztonságirányítás túlzottan bürokratikus megközelítése ellentmondásba kerül a valós működéssel, ezáltal olyan biztonságirányítási rendszert eredményez, amely önálló életre kel: minden erőfeszítés a dokumentált rendszer megtervezése, fenntartása, akár létének bizonyítására fordul, figyelmen kívül hagyva a rendeltetés szerinti működőképessé tételhez szükséges üzemeltetési bemeneti tényezőket, és ezáltal eltérést létrehozva az „elképzelt munka” és az „elvégzett munka” között.

Másfelől a biztonságirányítási rendszer bevezethető a szervezeti biztonsági kultúrát kedvezően befolyásoló eszközként is, amely a biztonságot előmozdító és ösztönző módon hat ki a fizikai környezetre és a munkavállalók viselkedésére egyaránt. Végül soron a szervezet strukturális és kulturális részének egymáshoz illeszkedése az, ami kialakítja a biztonságot. Ahhoz, hogy segíteni tudja a munkatársakat feladataik ellátásában, a szervezetnek tisztában kell lennie azzal, hogy az emberek (képességeikkel és korlátaikkal együtt) hogyan használják a specifikációkat a problémák megoldásához, és ezt a tudást számításba kell vennie a munkakörnyezet kialakításakor. Ugyanez áll a szabályokra és szabályzatokra is: mindaddig, amíg a munkaeljárások kialakítása során nem veszik figyelembe az azokat végrehajtó dolgozókat, ők kénytelenek lesznek megszegni a szabályokat, hogy ellentmondások vagy ellentétek előfordulása esetén is el tudják végezni a munkájukat.

Ebben a dokumentumban mindenhol felhívjuk a figyelmet a pozitív biztonsági kultúrához ismertett hozzájáruló alapvető jellemzőkre. Továbbá az olvasó a 4. sz. mellékletben megtalálja a biztonsági kultúra alapjait és más hasznos tudnivalókat, amelyekkel a szervezetek kialakíthatják saját stratégiáikat.

0.9 Alátámasztó bizonyítékok és dokumentált információk

A jelen dokumentum bizonyos fokig utal mindazokra a bizonyítékokra, amelyeket a kérelmezőnek (azaz a vasúttársaságnak vagy pályahálózat-működtetőnek) be kell mutatnia, amikor biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély iránt folyamodik, de a fent említett okok miatt nem jelzi, hogy pontosan melyek is ezek a bizonyítékok. Minden követelmény esetén utalunk a kérelmező által benyújtani szükséges bizonyítékokra, valamint feltüntetjük az adott követelmény hivatkozását. Ezután néhány példa következik arra, hogy gyakorlatban hogy nézhetnek ki az adott bizonyítékok. Tisztáznunk kell, hogy a megadott példák megértési segédletként szolgálnak, így nem kizárólagos eszközök a megfelelés bemutatására és a lehetséges alternatívák teljes körű felsorolását sem jelentik. Ezenkívül azzal is tisztában kell lenni, hogy amikor a kérelmező benyújtja kérelmét, neki kell leírni az egyes követelmények teljesítésének módját. Az ellenőr a teljesítési mód egyértelműsítésére vagy alátámasztására javasolt információkat kérhet, illetve a kérelmező szolgáltathat ilyeneket. A kérelmező és az ellenőr számára minden követelmény esetén a legfontosabb feladat annak biztosítása, hogy a megfelelésre vonatkozó állítások olyan hivatkozásokhoz kötődjenek, amelyekből kiderül, hogy a bemutatottakat alátámasztó további bizonyítékok hol lelhetők fel. Az egyes követelményekre vonatkozó példákat soroló fejezetekben megkíséreltük bemutatni, hogy az említett referenciaanyagok hogy nézhetnek ki.

A kérelem előkészítése során a kérelmezőknek hasznos segítséget nyújtó referenciákat ezután a fejezet után soroljuk fel. Végül az egyes elemek alá tartozó utolsó fejezetben megpróbáljuk megállapítani a felügyelet irányában szükséges kapcsolatot. Itt jelezzük mindazokat a problémákat, amelyeket az ellenőrök esetleg kiemelhetnek az NSA felügyeleti csoportjainak, mint a BIR átfogóságának vizsgálata céljából felhasználható érdekes területeket.

Az ISO irányításirendszer-szabványokban, az (EU) 2018/762 rendelet [BIR-ről szóló KBM-ek] I. és II. mellékletében hatályba léptetett megközelítés, egyes konkrét esetek kivételével, szintén nem előírászerű a kérelmezőtől elvártnak tekintendő bizonyítékok (pl. eljárások) jellegét illetően. A kérelmezők számára így megmaradó rugalmasság célja, hogy lehetővé tegye a szervezet számára biztonságirányítási rendszerének az üzletvitele jellegét tükröző, méretével arányosan történő bemutatását. Emellett segít elmozdulni a papíralapú megfelelőségvizsgálat felől a vállalkozások gyakorlatban létező biztonságirányítási intézkedéseit jól tükröző, élő és átalakulás útján fejlődő rendszerek értékelése felé.

A „dokumentált információ” kifejezést az irányításirendszer-szabványokra vonatkozó ISO HLS szerkezeti forma és közös kifejezések részeként vezették be. A „dokumentált információ” értelmezése az *ISO 9000 szabvány 3.8. pontjában* található. Dokumentált információ segítségével üzenet közölhető, bizonyíték szolgáltatható a tervezett és ténylegesen elvégzett dolgokról, és tudás osztható meg. Ez magában foglal – de nem kizárólagosan – olyan dokumentumokat és nyilvántartásokat, mint például az eljárások, a megbeszélések jegyzőkönyvei, a jelentések, valamint a célok, az eredmények, a megállapodások, a szerződések stb. formális közlése. További magyarázatot találhat az *ISO 9001:2015 szabvány szerinti dokumentált információ követelményeiről* szóló *iránymutatásban*, mely az ISO honlapján elérhető:

https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/documented_information.pdf.

Az „eljárás” kifejezés célja nem lehet az, hogy a BIR minden egyes elemét kizárólagosan és átfogóan tárgyaló valamilyen önálló dokumentum létezésére utaljon, vagy valamely meghatározott új irategyüttes kialakítását kérje. Ahol a jelen dokumentum eljárásra hivatkozik, a megteendő intézkedéseket ismertető dokumentált információt (pl. kinyomtatott iratokat) jelent. Amikor folyamatra történik hivatkozás, az olyan feladat vagy cél elérésének módját jelenti, amelyet valamely eljárás rögzíthet, bár ez nem feltétlenül szükséges.

0.10 Kereszthivatkozás egyéb uniós rendeletekre és a vonatkozó jogszabályi előírásokra

Az egyéb uniós rendeletek hivatkozása alátámasztja a különböző jogi szövegek között egyezőséget, mialatt elismeri az azok közötti kapcsolatokat. A BIR-intézkedések minden esetben a hatályos jogi szövegeknek kell, hogy elegendő legyenek, hacsak másként nincs feltüntetve (pl. külön átmeneti rendelkezések, késleltetett alkalmazás). Amikor egy uniós rendeletet hatályon kívül helyeznek, általában az összes hivatkozását az új rendeletre kell értelmezni (ha ez utóbbi ezt tartalmazza).

Valamennyi vasúttársaságnak és pályahálózat-működtetőnek számos különféle jogszabályi kötelezettségnek kell elegendő tennie, amelyek túlmutatnak a kizárólag a biztonsági kérdésekkel foglalkozókkal. Az ilyen egyéb kötelezettségek közül néhány közvetlenül vagy közvetve kihat arra, ahogyan a szervezet a biztonsággal kapcsolatos felelősségeit – pl. az (EU) 2016/797 kölcsönös átjárhatósági irányelvűből levezetett jogszabályokkal szembeni megfelelőségét vagy pályahálózat-működtetők által a 2012/34/EU irányelv keretein belül vasúttársaságoknak nyújtott szolgáltatás biztonsági vonatkozásait – kezeli a BIR rendszerével. Tehát a vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők által a biztonsági kockázatok kezelése céljából használt BIR rendszert úgy kell megszervezni, hogy az ilyen egyéb jogszabályi kötelezettségekkel szembeni megfelelőséget is szükség szerint biztosítsa.

Hatékonyabban működő vasúti
rendszer
a társadalom szolgálatában.

Tartalomjegyzék

0	Bevezetés	2
0.1	Az útmutató célja	2
0.2	Kinek szól az útmutató?	2
0.3	A dokumentum tárgyi hatálya	3
0.4	Iránymutatási struktúra	3
0.5	ISO/IEC utasítások, 1. rész és az egységes szerkezetbe foglalt ISO-függelék.....	4
0.6	A biztonságirányítási rendszer célja	5
0.7	A biztonságirányítási rendszer és a folyamatok megközelítés.....	6
0.8	A biztonságirányítási rendszer és a biztonsági kultúra	8
0.9	Alátámasztó bizonyítékok és dokumentált információk.....	9
0.10	Kereszthivatkozás egyéb uniós rendeletekre és a vonatkozó jogszabályi előírásokra	10
1	Szervezeti környezet	16
1.1	Szabályozás szerinti követelmények	16
1.2	Cél	16
1.3	Magyarázó megjegyzések	17
1.4	Bizonyítékok	18
1.5	Példák a bizonyítékokra	18
1.6	Referenciák és szabványok	19
1.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések	19
2	Vezetői készségek	20
2.1	VEZETŐI KÉSZSÉGEK ÉS ELKÖTELEZETTSÉG.....	20
2.1.1	Szabályozás szerinti követelmények	20
2.1.2	Cél	20
2.1.3	Magyarázó megjegyzések.....	21
2.1.4	Bizonyítékok	21
2.1.5	Példák a bizonyítékokra.....	22
2.1.6	Referenciák és szabványok.....	22
2.1.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	23
2.2	Biztonsági politika	24
2.2.1	Szabályozás szerinti követelmények	24
2.2.2	Cél	24
2.2.3	Magyarázó megjegyzések.....	24
2.2.4	Bizonyítékok	24
2.2.5	Példák a bizonyítékokra.....	25
2.2.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	25

2.3	Szervezeti szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások	26
2.3.1	Szabályozás szerinti követelmények	26
2.3.2	Cél	26
2.3.3	Magyarázó megjegyzések.....	26
2.3.4	Bizonyítékok	27
2.3.5	Példák a bizonyítékokra.....	28
2.3.6	Referenciák és szabványok.....	28
2.3.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	28
2.4	A munkatársakkal és más felekkel folytatott egyeztetés.....	29
2.4.1	Szabályozás szerinti követelmények	29
2.4.2	Cél	29
2.4.3	Magyarázó megjegyzések.....	29
2.4.4	Bizonyítékok	30
2.4.5	Példák a bizonyítékokra.....	30
2.4.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	30
3	Tervezés	31
3.1	A kockázatok kezelését célzó intézkedések	31
3.1.1	Szabályozás szerinti követelmények	31
3.1.2	Cél	31
3.1.3	Magyarázó megjegyzések.....	32
3.1.4	Bizonyítékok	34
3.1.5	Példák a bizonyítékokra.....	35
3.1.6	Referenciák és szabványok.....	35
3.1.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	35
3.2	Biztonsági célkitűzések és tervezés.....	37
3.2.1	Szabályozás szerinti követelmények	37
3.2.2	Cél	37
3.2.3	Magyarázó megjegyzések.....	37
3.2.4	Bizonyítékok	38
3.2.5	Példák a bizonyítékokra.....	38
3.2.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	38
4	Támogatás	40
4.1	Erőforrások.....	40
4.1.1	Szabályozás szerinti követelmények	40
4.1.2	Cél	40
4.1.3	Magyarázó megjegyzések.....	40
4.1.4	Bizonyítékok	40
4.1.5	Példák a bizonyítékokra.....	40
4.1.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	41
4.2	Kompetencia	42
4.2.1	Szabályozás szerinti követelmények	42
4.2.2	Cél	42
4.2.3	Magyarázó megjegyzések.....	43

4.2.4	Bizonyítékok	43
4.2.5	Példák a bizonyítékokra.....	44
4.2.6	Referenciák és szabványok.....	45
4.2.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	45
4.3	Tudatosság	46
4.3.1	Szabályozás szerinti követelmények	46
4.3.2	Cél	46
4.3.3	Bizonyítékok	46
4.3.4	Példák a bizonyítékokra.....	46
4.3.5	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	47
4.4	Tájékoztatás és kommunikáció	48
4.4.1	Szabályozás szerinti követelmények	48
4.4.2	Cél	48
4.4.3	Magyarázó megjegyzések.....	48
4.4.4	Bizonyítékok	49
4.4.5	Példák a bizonyítékokra.....	49
4.4.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	50
4.5	Dokumentált információk	52
4.5.1	Szabályozás szerinti követelmények	52
4.5.2	Cél	53
4.5.3	Magyarázó megjegyzések.....	53
4.5.4	Bizonyítékok	55
4.5.5	Példák a bizonyítékokra.....	55
4.5.6	Referenciák és szabványok.....	55
4.5.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	56
4.6	Az emberi és szervezeti tényezők integrációja	57
4.6.1	Szabályozás szerinti követelmények	57
4.6.2	Cél	57
4.6.3	Magyarázó megjegyzések.....	57
4.6.4	Bizonyítékok	58
4.6.5	Példák a bizonyítékokra.....	58
4.6.6	Referenciák és szabványok.....	59
4.6.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	59
5	Üzemeltetés	60
5.1	Az üzemeltetés tervezése és ellenőrzése.....	60
5.1.1	Szabályozás szerinti követelmények	60
5.1.2	Cél	61
5.1.3	Magyarázó megjegyzések.....	62
5.1.4	Bizonyítékok	64
5.1.5	Példák a bizonyítékokra.....	65
5.1.6	Referenciák és szabványok.....	66
5.1.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	66
5.2	Eszközkezelés	67
5.2.1	Szabályozás szerinti követelmények	67

5.2.2	Cél	68
5.2.3	Magyarázó megjegyzések.....	68
5.2.4	Bizonyítékok	70
5.2.5	Példák a bizonyítékokra.....	71
5.2.6	Referenciák és szabványok.....	76
5.2.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	76
5.3	Vállalkozók, partnerek és beszállítók	77
5.3.1	Szabályozás szerinti követelmények	77
5.3.2	Cél	77
5.3.3	Magyarázó megjegyzések.....	78
5.3.4	Bizonyítékok	78
5.3.5	Példák a bizonyítékokra.....	78
5.3.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	79
5.4	Változásmenedzsment	80
5.4.1	Szabályozás szerinti követelmények	80
5.4.2	Cél	80
5.4.3	Magyarázó megjegyzések.....	80
5.4.4	Bizonyítékok	81
5.4.5	Példák a bizonyítékokra.....	81
5.4.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	81
5.5	Vészhelyzet-kezelés	82
5.5.1	Szabályozás szerinti követelmények	82
5.5.2	Cél	82
5.5.3	Magyarázó megjegyzések.....	83
5.5.4	Bizonyítékok	83
5.5.5	Példák a bizonyítékokra.....	83
5.5.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	84
6	Teljesítményértékelés	85
6.1	Nyomon követés	85
6.1.1	Szabályozás szerinti követelmények	85
6.1.2	Cél	85
6.1.3	Magyarázó megjegyzések.....	85
6.1.4	Bizonyítékok	86
6.1.5	Példák a bizonyítékokra.....	86
6.1.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	86
6.2	Belső ellenőrzés	88
6.2.1	Szabályozás szerinti követelmények	88
6.2.2	Cél	88
6.2.3	Magyarázó megjegyzések.....	88
6.2.4	Bizonyítékok	88
6.2.5	Példák a bizonyítékokra.....	89
6.2.6	Referenciák és szabványok.....	89
6.2.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	89
6.3	Vezetőségi felülvizsgálat	90

6.3.1	Szabályozás szerinti követelmények	90
6.3.2	Cél	90
6.3.3	Bizonyítékok	90
6.3.4	Példák a bizonyítékokra.....	91
6.3.5	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	91
7	Fejlesztés.....	92
7.1	Tanulás a balesetekből és váratlan eseményekből.....	92
7.1.1	Szabályozás szerinti követelmények	92
7.1.2	Cél	92
7.1.3	Magyarázó megjegyzések.....	93
7.1.4	Bizonyítékok	93
7.1.5	Példák a bizonyítékokra.....	94
7.1.6	Referenciák és szabványok.....	94
7.1.7	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	95
7.2	Folyamatos fejlesztés	96
7.2.1	Szabályozás szerinti követelmények	96
7.2.2	Cél	96
7.2.3	Magyarázó megjegyzések.....	96
7.2.4	Bizonyítékok	98
7.2.5	Példák a bizonyítékokra.....	99
7.2.6	Felügyelettel kapcsolatos felvetések.....	99
1. sz. melléklet –	Megfeleltetési táblázatok	101
2. sz. melléklet –	A termékek vagy szolgáltatások tekintetében az uniós jogszabályok szerint megadott engedélyek, elismerések vagy tanúsítványok kölcsönös elismerése	110
3. sz. melléklet –	Tolatási tevékenységek, szerződéses megállapodások és partnerkapcsolatok	114
4. sz. melléklet –	Biztonsági kultúra	118
5. sz. melléklet –	Emberi és szervezeti tényezők.....	123
6. sz. melléklet –	Fogalommeghatározások.....	127

Hatékonyabban működő vasúti
rendszer
a társadalom szolgálatában.

1 Szervezeti környezet

1.1 Szabályozás szerinti követelmények

1.1 A szervezetnek:

- (a) részleteznie kell a műveletei **jellegét**, kiterjedését és területét;
- (b) meg kell állapítania a vasúti műveletei által okozott súlyos kockázatokat, hogy azokat maga a szervezet vagy az általa irányított vállalkozók, partnerek és szállítók végzik-e;
- (c) meg kell állapítania az érdekelt feleket (pl. ellenőrző szervek, hatóságok, **vasúti vállalkozások**, pályahálózat-működtetők, vállalkozók, beszállítók, partnerek), ideértve azokat a partnereket, amelyek a vasúti rendszeren kívülre esnek, és amelyek a biztonságirányítási rendszerre nézve relevánsak;
- (d) meg kell állapítania és fenn kell tartania a biztonsággal kapcsolatos és a c) pontban meghatározott érdekelt felek által támasztott jogi és egyéb követelményeket;
- (e) biztosítania kell, hogy a d) pontban meghatározott követelményeket figyelembe veszik a biztonságirányítási rendszer fejlesztése, megvalósítása és karbantartása során;
- (f) részleteznie kell a biztonságirányítási rendszer alkalmazási körét, jelezve, hogy az alkalmazási kör az üzleti tevékenység mely részét tartalmazza és figyelembe véve a d) pontban meghatározott követelményeket.

1.2 E melléklet alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

- (a) „**jellemző**”: a pályahálózat-működtetők által végzett vasúti tevékenységekre vonatkozóan a tevékenység jellemzése annak terjedelme – ideértve az infrastruktúratervezést és építést, infrastruktúra-karbantartást, forgalomtervezést, forgalomirányítást és ellenőrzést is –, valamint a vasúti infrastruktúra felhasználása szerint, ideértve a hagyományos és/vagy nagysebességű vonalakat, a személy- és/vagy áruszállítást is;
- (b) „**mérték**”: a pályahálózat-működtetők által végzett vasúti tevékenységek körében a vasúti pálya hosszával és a pályahálózat-működtető becsült, a vasúti ágazatban dolgozó munkavállalók számában kifejezett méretével jellemezhető mértéke.

1.2 Cél

A kérelmezőnek a lehető legpontosabban kell bemutatnia a hatóság számára, hogy BIR rendszere teljes körűen lefedi a tevékenységeit. Az értékelő hatóságnak tisztán látnia kell, hogy mi a tevékenység jellege, és hogy ezt miként kezelik a BIR segítségével. A kérelmezőnek be kell tudni mutatnia, hogy egyértelműen ismeri az érdekelt felekkel fennálló kapcsolatait és azokat a súlyos kockázatokat, amelyekkel szembesül, hogy azok kiket érintenek, valamint hogy ezeket a kérdéseket miként kezelik a BIR-ben.

1.3 Magyarázó megjegyzések

A fenti jogi szöveg 1.1. pontjában ha a követelmény a pályahálózat-működtetőkre vonatkozik, a „típus” helyébe a „jelleg” lép, és a „terület” szó törlésre kerül.

A szervezeti követelmények, azok kontextusa és a biztonságirányítási rendszer terjedelme **(1.1.)** arra irányul, hogy az ellenőrök szempontjából jobban megismerhető legyen a szervezet üzleti tevékenysége, az érintettek elvárásai, valamint az a környezet, amelyben a szervezet tevékenykedik. A szervezet jellege adja az értékelés kiindulópontját; ha ez az információ az értékelés kezdetekor rendelkezésre áll, képessé teszi a kérelmezőt tevékenységei és szervezeti felépítése ismertetésére, ami pedig lehetővé teszi az ellenőrnek, hogy döntéseket hozzon az értékelés megtervezéséről. Ha például a szervezet központosított vagy széles körű helyi tervezési és szervezési szabadság mellett folytat elkülönült tevékenységeket, vagy ha a szervezet több-kevesebb vállalkozót vesz igénybe, úgy ennek megfelelő elvárás lesz, hogy a kérelmező szervezete és BIR rendszere az ezáltal kialakuló problémákat kezelni tudja. Az átfogó szervezeti környezet kifejtése az emberi és szervezeti tényezők kezelésének módját is mutathatja. Az ISO HLS szerkezeti forma 4. pontjában rögzített struktúra segítheti annak megértését, hogy a BIR kialakítása előtt milyen előkészületi munka szükséges. A megfelelő értékelés elvégzése szempontjából kiemelten fontos, hogy az ellenőr megismerje a tevékenység terjedelmét.

A tevékenység jellege **(1.1. (a))** a definíció szerint személyszállításra (nagysebességű szolgáltatásokkal vagy azok nélkül) és árufuvarozásra (veszélyes árukkal kapcsolatos szolgáltatásokkal vagy azok nélkül) és tolatási szolgáltatásokra terjed ki. Egyéb speciális jellegű tevékenységeket is felölölhet, például járművizsgálatra, a vasútiinfrastruktúra-karbantartó járművek üzemeltetésére, magántulajdonban álló mellékvágányokon végzett tevékenységekre. A tevékenység jellegéről, mértékéről és szolgáltatási területéről bővebb információ az *Ügynökség alkalmazási útmutatója egységes biztonsági tanúsítványok kibocsátásához* kiadványban található. A mellékvágányokon végzett tevékenységekről a 3. sz. melléklet tartalmaz további tudnivalókat.

A pályahálózat-működtető esetében a „jelleg” és a „mérték” szavak (1.2.) az üzleti tevékenység jellegét, földrajzi méretét és összetettségét jelentik. A „jelleg” tükrözi a használt infrastruktúra fajtáját: milyen modern, nagy sebességű-e vagy hagyományos vagy mindkettő, míg a „kiterjedés” vonatkozik az aktuális üzleti tevékenységre.

A súlyos kockázatok azonosítása a jelen esetben annak kérelmező általi bemutatását jelenti, hogy azoknak a kockázatoknak az elemzéséből, amellyel szembesül, tudja, melyek a legfontosabbak. A súlyos kockázatok azonosítása azt is jelenti, hogy a kérelmező kockázatkezelő rendszert alakított ki (vagy készül kialakítani), amellyel az alábbiakra (lesz) képes:

- *veszélyes esetek elemzése, és kockázatok értékelése;*
- *tudomást szerezni a legfontosabbokról (következmények és gyakoriság szempontjából); és*
- *prioritások rendelése a balesetek megelőzésére irányuló intézkedésekhez (1.1. (b)).*

Ez segít a szervezeti környezet megállapításában, és bemutatja az értékelő hatóságnak, hogy ismerik a környezetet, amelyben működnek. A vasúti rendszeren kívüli egyéb felek tevékenységei **(1.1. (c))** kihathatnak a működés biztonságosságára, és e tekintetben szintén figyelembe kell venni azokat a kockázattertelékelés során. A szerződéses megállapodásokról és partnerkapcsolatról a 3. sz. melléklet tartalmaz további tudnivalókat.

A biztonsággal kapcsolatos vonatkozó előírások azonosítása **(1.1. (d))** a vonatkozó uniós rendeletektől (pl. a biztonságirányítási rendszerekről szóló releváns KBM és különösen annak I. és II. melléklete, a kockázatfelmérésről és értékelésről szóló KBM, a nyomon követésről szóló KBM, a releváns ÁME-k, a biztonsági tanúsítással kapcsolatos gyakorlati rendelkezéseket megállapító végrehajtási jogi aktus és, adott esetben, a járműengedélyezés gyakorlati megállapodásairól szóló végrehajtási jogi aktus, valamint a karbantartásért felelős szervezetekről szóló rendelet) és nemzeti jogszabályoktól (pl. bejelentett nemzeti

szabályok és nemzeti jogszabályok) kezdve magába foglal bármilyen egyéb követelményt, amelynek a szervezet aláveti magát (pl. ágazati vagy iparági vonatüzemeltetési szabályok irányítási rendszerekre vonatkozó és műszaki szabványok, mint az ISO, CEN/CENELEC, UIC). Ebben a szakaszban a szervezet azonosítja azokat a jogi rendelkezéseket, amelyeknek meg kell felelnie azon ágazati és egyéb követelmények mellett, amelyeket a vonatok biztonságossá tétele érdekében be kell tartania.

A jelen dokumentum alkalmazásában a „munkatársak”, „munkavállalók”, „dolgozók” stb. kifejezések jelentése azonos, tehát a kérelmező közvetlen irányítása alatt munkát végző személyek.

1.4 Bizonyítékok

- *Vasúttársaságok esetén: A tevékenység jellegéről szóló információk, pl. személy- és/vagy áruszállítás, veszélyes áruk szállítása, földrajzi lefedettség (térkép vagy útvonalterv becsatolásával) és a tevékenység mértéke (ideértve a gördülőállomány-típusokat, a munkatársak létszámát), valamint a legutóbbi értékelés óta elvégzett felújítások és módosításuk esetén; (1.1. (a))*
- *Pályahálózat-működtetők esetén: információ az általuk kiszolgált mindazon tevékenységek jellegéről – pl. áru- és/vagy személyszállítás, tolatás vagy egyéb kiszolgáló létesítményi szolgáltatások (a 2012/34/EU irányelv II. mellékletében foglaltak szerint) –, amelyek kihatnak a vasútbiztonságra, a földrajzi lefedettségre (térkép vagy útvonalterv becsatolása) és a vasúttársaságok hálózatban folytatott tevékenységének mértékére. A pályahálózat-működtetőnek az általa esetleg üzemeltetett bármilyen gördülőállományról is (ideértve az infrastruktúra-karbantartást vagy méréseket végző üzemét) kell információt szolgáltatnia, és fel kell tüntetnie az általa foglalkoztatott személyzet létszámát, valamint a legutóbbi értékelés óta elvégzett felújítások és módosításuk esetén; (1.1. (a))*
- *A biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély kérelmezője be kell, hogy mutassa annak módját, ahogyan azonosította a releváns szabályozói követelményeket, pl. a KBM értékelési követelményeit, az átjárhatósági műszaki előírásokat – különösen a forgalmi szolgálat és forgalomirányítás alrendszerével kapcsolatos (OPE ÁME) – és a vonatkozó nemzeti szabályokat, valamint azt, hogy az említettekkel szembeni megfelelést miként tartja fenn (azaz a jogszabályi megfelelést támogató BIR-folyamatokat) (1.1. (c)–(d)).*
- *A kérelmezőnek meg kell határoznia azokat az érdekelt feleket, akik a BIR sikeres megvalósítására vonatkozóan relevánsak (vagyis tevékenységük hatással vagy potenciális hatással van a BIR-re, például vállalkozókra vagy partnerekre), jelezve, hogy miért szükségesek a BIR sikeres működéséhez; (1.1. (c)(d))*
- *Mindkettő esetén: A kérelmezőnek külön-külön jeleznie kell, hogy a biztonságirányítási rendszer dokumentációjában hol teljesülnek az egyes BIR-követelmények, ideértve a vonatkozó átjárhatósági műszaki előírások – különösen az OPE ÁME – és a releváns bejelentett nemzeti szabályok előírásait (1.1. (e)).*
- *A kérelmezőnek azt is jeleznie kell, hogy melyek az üzleti tevékenységére kiható legsúlyosabb biztonsági kockázatok (1.1. (b)).*
- *A kérelmező információt kell, hogy szolgáltatson a BIR hatályáról (ideértve azt is, hogy a rendszer hol határos vállalkozása egyéb részeivel) (1.1. (f)).*

1.5 Példák a bizonyítékokra

A földrajzi szolgáltatási területet bemutató térkép. Az üzemeltetésre engedélyezett gördülőállományra vonatkozó információk (ideértve, ha releváns, bármilyen javasolt gördülőállományt is, amelyet a tanúsítvány vagy engedély élettartama alatt üzemeltetni kívánnak és a felhasználási területtel kapcsolatos esetleges korlátozásokat). Az üzemeltetni tervezett szolgáltatások jellegéről (személy- és/vagy áruszállítás) szóló információkat tartalmazza.

Ha a kérelmező pályahálózat-működtető, ezeket az információkat például az alábbiakra hivatkozással is meg lehet adni:

- *a kölcsönös átjárhatósági irányelvnek (49. cikk) megfelelően kialakított vasúti infrastruktúra-nyilvántartás;*
- *a 2012/34/EU irányelvnek megfelelően kialakított hálózati üzletszabályzat (különösen annak I. szakaszának) tartalma; és*
- *az útvonalkönyv (OPE ÁME).*

A biztonsági engedély vagy a biztonsági tanúsítvány megszerzéséhez szükséges információkra megfelelően hivatkoznak, és kellően dokumentálják a vonatkozó uniós jogszabályoknak való megfelelés igazolása érdekében.

Amennyiben ismert, az egységes biztonsági tanúsítvány élettartama alatti aktuális és javasolt munkaerő-igény jelzése.

A vasúttársaságnak információkat szolgáltat az üzemeltetési kapcsolódási pontokról, ideértve a pályahálózat-működtető(k), más vasúttársaságok, vállalkozók és a vészhelyzeti szolgálatok viszonylatában fennállókat. Ezek az információk magukban foglalják a pályahálózat-működtető a vasúttársaság BIR-ére gyakorolt hatását.

Vasúttársaságok esetén a kérelembeadvány részeként az egykapus kiszolgálófelületen benyújtott megfeleltetési táblázatot is fel lehet használni a szabályozásoknak és egyéb releváns követelményeknek való megfelelés módjának bemutatására.

Ehhez hasonlóan a pályahálózat-működtetőknek is be kell nyújtaniuk egy hasonló felsorolást azokról – pl. az ellenőrzött infrastruktúrán tevékenykedő vasúttársaságok, szomszédos pályahálózat-működtetők, építési helyszínek, helyi hatóságok (közúti kapcsolódási pontok esetén) és vészhelyzeti szolgálatok –, akikkel üzemeltetési kapcsolódási pontjaik vannak.

Információ azokról a jogszabályhelyekről (nemzeti és uniós is), amelyeknek eleget tesznek.

A BIR felépítését és szervezeten belüli kezelését rögzítő leírás (szervezeti ábrával), amely linkeket is tartalmaz a BIR különböző olyan fejezeteire, amelyekben részletesebb információk, pl. az üzemeltetési szabályok, találhatóak.

A közelmúltban készült éves beszámoló másolata, amely részletezi a szervezet által kezelt legsúlyosabb kockázatokat, az azok kezeléséhez létrehozott célkitűzéseket, az azok értékeléséhez használt módszertant és prioritásuk megállapításának módját.

1.6 Referenciák és szabványok

- *OPE ÁME alkalmazási útmutatók*

1.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

Ellenőrizni kell, hogy tanúsítványhosszabbítási kérelem esetén a szolgáltatott információk mennyire pontosak a fennálló tevékenységekről ismert vagy új belépő esetén az egyéb rendelkezésre álló információkhoz képest.

Ellenőrizni kell, hogy az ismerttetett BIR valóban teljesíti-e a biztonság gyakorlati kezelésére irányuló intézkedéseket.

Ellenőrizni kell, hogy a szervezet és mások közötti összes kapcsolódási pont megjelenik-e a BIR kockázatalellenőrzésre vonatkozó intézkedéseiben.

2 Vezetői készségek

2.1 VEZETŐI KÉSZSÉGEK ÉS ELKÖTELEZETTSÉG

2.1.1 Szabályozás szerinti követelmények

- 2.1.1. A felső vezetésnek bizonyítania kell a biztonságirányítási rendszer kifejlesztésére, végrehajtására, karbantartására és folyamatos fejlesztésére irányuló vezetési készségét és elkötelezettségét a következők által:
- (a) az általános elszámoltathatóság és a biztonságért való felelősségvállalás biztosítása;
  - (b) a szervezeten belüli különböző szinteken a biztonság iránti vezetői elkötelezettség biztosítása a tevékenységük valamint a személyzettel és a vállalkozókkal való bánásmódjuk révén;
  - (c) annak biztosítása, hogy a biztonsági szabályzatot és a biztonsági célkitűzéseket létrehozzák és azokat tudomásul vegyék, valamint azok összeegyeztethetők legyenek a szervezet stratégiai irányával;
  - (d) annak biztosítása, hogy a biztonságirányítási rendszer követelményeit integrálják a szervezet üzleti folyamataiba;
  - (e) annak biztosítása, hogy rendelkezésre álljanak a biztonságirányítási rendszerhez szükséges erőforrások;
  - (f) annak biztosítása, hogy a biztonságirányítási rendszer hatékonyan kezelje a szervezet miatt felmerülő biztonsági kockázatokat;
  - (g) a személyzet ösztönzése a biztonságirányítási rendszer követelményeinek való megfelelés támogatására;
  - (h) a biztonságirányítási rendszer folyamatos fejlesztésének támogatása;
  - (i) annak biztosítása, hogy a biztonsági szempontokat a szervezet üzleti kockázatainak azonosítása és kezelése során figyelembe vegyék, és részletezzék, hogy a biztonság és más célok közötti ellentétek felismerése és megoldása hogyan történhet;
  - (j) Pozitív biztonsági kultúra népszerűsítése.

2.1.2 Cél

. A biztonságirányítás egyértelmű és pozitív irányának meghatározása nagyon fontos hatást gyakorol a kockázatkezelés módjára. Az értékelő hatóságnak meg kell bizonyosodnia arról, hogy a kérelmező elkötelezett a szervezet biztonságos működését, kockázatai hatékony kezelését lehetővé tevő erőforrások biztosítása és aziránt, hogy a kérelmező szervezeténél dolgozó vezetők a munkájuk során mindezeket biztosítják. Az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos vezetőségi kötelezettségvállalás a szabályzatokban és célkitűzésekben, valamint az irányítási és vezetői viselkedésmódokban érhető tetten. Továbbá a vezetőség által felvállalt emberi és szervezeti tényezőkre alapozott megközelítés azt is biztosítja, hogy az oktatás és az eljárások fejlesztése az elvégzendő feladatokra alapul azok természetes közegében, ez pedig elősegíti úgy a kockázattellenőrzés mint a teljesítmény optimalizálását.

A biztonsági politika meghatározza a biztonság fontosságát és prioritását, beleértve az emberi és szervezeti tényezők integrálását és a biztonsági kultúra előmozdítását.

A szervezet állandó és együttes éberséget ösztönöz, küzd az elkényelmetlenedés („mindent kézben tartunk”) és a dolgok túlzott leegyszerűsítése ellen („a biztonság eléréséhez elég, ha tiszteletben tartjuk az eljárásokat”), valamint szkeptikus hozzáállásra törekszik. Továbbá a szervezetben az összes szereplő tisztában

van azzal, hogy a tervezés és a szervezés, a műszaki akadályok és eljárások minőségétől függetlenül az események elvárt és tényleges alakulása között mindig előfordulhatnak eltérések. Minden lehetséges erőforrást az olyan helyzetek észlelésére és együttes elemzésére fordítanak, amelyeket nem megfelelően láttak előre.

Ezenkívül a szervezet biztonsággal kapcsolatos közlései összhangban vannak a vezetői döntések realitásával.

Ahhoz, hogy a BIR hatékonyan működhessen, és a jövőben fejlődni tudjon, elengedhetetlen, hogy a vezetői szerepeket betöltők munkatársaik és az érdekelt felek irányában tanúbizonyságot tegyenek arról, hogy pozitív környezetet teremtenek a biztonsági kezeléséhez. A szervezeti kultúrát leginkább a vezető beosztásban lévők befolyásolják, ezért elengedhetetlen, hogy mondanivalójukat képesek legyenek kommunikálni a beosztottjaikkal. A vezetők viselkedése minden szervezeti szinten és az, hogy a napi döntéshozatal során mennyire tartják fontosnak a biztonságot nagyban befolyásolja azt, hogy a többi szereplő biztonságosan teljesítse feladatait. Emellett a vezetők alakítják a biztonságos első vonalbeli munkavégzés fizikai és szociális munkakörnyezeteit.

2.1.3 Magyarázó megjegyzések

Ebben az összefüggésben a „legfelső vezetőség” **(2.1.1.)** azokat jelenti, akik a teljes szervezet irányítása érdekében döntéseket hoznak. Jellemzően ideértendő a vezérigazgató, a legfelső vezetői csoport tagjai, az elnök és az igazgatótanács tagjai. A „legfelső vezetőség” úgy csoportként mint egyénekként is köteles tanúbizonyságot tenni a biztonságirányítási rendszerrel kiegészülő vezetői készségekről és a rendszer iránti elkötelezettségéről.

Az egyéb üzleti kockázatok kiegyensúlyozása érdekében kellő súlyozást kell adni a biztonsági kockázatoknak **(2.1.1. (i))**, hogy elkerülhető legyen az a helyzet, amikor a vezetőség úgy kezeli prioritásként az üzleti igényeket, hogy gyengül a biztonsági teljesítmény. A legfelső vezetésnek biztosítania kell, hogy a célkitűzéseket úgy kezeljék, hogy a biztonsági teljesítmény fennmaradjon, és a kockázatokat az ésszerű megvalósíthatóság határain belül kezeljék. Az egymásnak ellentmondó célkitűzések az egyes személyek számára nem eredményezhetnek biztonsági problémákhoz vezető összeférhetetlen feladatokat.

A vezetői készségek és irányítás integrált emberi és szervezeti tényezőkre épülő megközelítése azt jelenti, hogy a célok, elvárások és elszámoltathatóság meghatározása a szervezet minden szintjén a biztonsági viselkedésekhez viszonyítottan, időszerű visszajelzést és kommunikációt biztosítva történik.

2.1.4 Bizonyítékok

- *Létezik biztonsági politika, vannak biztonsági célkitűzések, ezek minden munkatárs által elérhetők és ismertek, valamint egyértelművé teszik, hogy az említettek miként illeszkednek az egyéb üzleti folyamatok közé **(2.1.1 (a)(b)(g)(e))**.*
- *A biztonsági politika kimondja az emberi és szervezeti tényezőkre épülő megközelítés alkalmazásának fontosságát minden biztonsággal kapcsolatos folyamatban, hogy a szervezetnél magas szintű biztonságot lehessen elérni. A szervezet bemutatja, hogyan kezelik az emberi és szervezeti tényezőket a szervezeti folyamatokban; **(2.1.1. (c))***
- *A BIR és az egyéb üzleti tevékenységek közötti kapcsolat egyértelműen rögzítve van eljárásban vagy szervezeti ábrán **(2.1.1. (e) és (i))**.*
- *A biztonsági politikában vagy egyéb folyamatokban azt jelző információk állnak rendelkezésre, hogy a vezetőség elkötelezett a BIR hatékony működését lehetővé tevő elegendő erőforrás biztosítása és fenntartása iránt **(2.1.1. (e))**.*
- *Bizonyítékok vannak arra, hogy a vezetőség szorgalmazza a pozitív biztonsági kultúrát **(2.1.1. (j))**.*

- *Bizonyítékok vannak arra, hogy miként biztosítják a munkatársak körében a biztonsági szerep- és felelősségi köreik, valamint annak megértését, hogy a cselekedeteik kihatnak a kockázatok szervezet általi, a BIR rendszerrel történő szabályozására (2.1.1. (d)(f)(i)).*
- *A biztonsági politikában vagy egyéb dokumentációban bizonyítékok vannak arra, hogy a szervezet törekszik munkatársai tájékoztatására arról, hogy fontos szerepet játszanak a BIR gyakorlati, a tartalmas kockázatellenőrzést célzó működésében (2.1.1. (e)).*
- *Léteznek folyamatok arra, hogy a szervezetben hogyan kell kezelni és közölni az emberi és szervezeti tényezőket a szervezet üzleti célkitűzéseivel és szervezeti folyamataival összefüggésben; pl. projektek, váratlan események és balesetek kivizsgálása, kockázatelemzések és más biztonsággal kapcsolatos tevékenységek a szervezet saját dolgozói, vállalkozói, partnerei és beszállítói számára (2.1.1. (c)(d)(e)).*
- *Bizonyíték van arra, hogy a vezetés olyan folyamatokat vezetett be, amelyek biztosítják, hogy a szervezet alvállalkozói megfelelő módon kezeljék az emberi és szervezeti tényezőket; (2.2.1. (c)(d)(e))*

2.1.5 Példák a bizonyítékokra

A vezérigazgató által aláírt, keltezett biztonsági politika átadása, amelyben egyértelműen kijelentik a vezetőség elkötelezettségét a biztonság és annak fejlesztése iránt, valamint azt, hogy a munkatársakat miként vonják be a biztonsági kockázatok kezelésébe. A biztonsági politikában jelzik a felülvizsgálata módját is.

Jelentős, mérhető, elérhető, realisztikus és időhöz kötött („SMART” – Significant, Measurable, Achievable, Realistic and Time bound) biztonsági célkitűzések egyértelmű halmaza; az ilyenek létrehozására és elérésük sikerességének vagy kudarcának elemzésére vonatkozó eljárásban rögzített világos módszertan.

A vezetőség egyértelmű nyilatkozata arról, hogy miként járulnak hozzá egy pozitív biztonsági kultúrához, és hogy a személyzet hogyan vesz részt a folyamatban.

A felső vezetői megbeszélések és gyakoriságuk áttekintése, amelyeken a biztonság szabványos jelentési tételként szerepel.

Világos nyilatkozat a szervezet elkötelezettségéről az iránt, hogy elegendő erőforrásokat biztosítson a BIR hatékony működéséhez a kockázatok szabályozása érdekében.

Szervezeti ábra, amely világosan rögzíti a BIR működési módját és hogy kinek mi tartozik a felelősségi körébe.

Az emberi és szervezeti tényezőkre épülő megközelítés új berendezések, pl. új vonatok, kialakítása során. Idetartozik annak bemutatása, hogy a tervezési követelmények előállítása; a kognitív és fiziológiai kihívásokat azonosító feladatelemzés; a kialakítás miatti hibás teljesítmény lehetőségének csökkentése az emberi tényezőkre vonatkozó iránymutatások – pl. a különböző ISO vagy UIC szabványok – alkalmazásával; a leterheltség- és fáradtságkezelés elemzése annak biztosítása érdekében, hogy az állomány képes legyen ellátni a feladatait; a lehetséges problémákat azonosító és az azokat kompenzáló intézkedéseket meghatározó kockázatelemzés egyaránt a felhasználói tapasztalatok segítségével történik. Figyelembe veszik a környezeti tényezőket – pl. havat, hőséget, esőt stb. –, valamint az olyan társadalmi-gazdasági tényezőket, mint a szervezeti prioritások, a beszerzés és a nemzeti kultúra.

A biztonsági vagy helyszíni látogatások nyilvántartásai révén a vezetés bizonyítja elkötelezettségét a pozitív biztonsági kultúra elősegítése iránt és az iránt, hogy jó példával járjon elől.

2.1.6 Referenciák és szabványok

- [Biztonsági kultúra](#) (SKYbrary)

2.1.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A felügyelet szempontjából kulcsfontosságú problémát jelent a fenti bizonyítékok részeként átadott bármilyen szabályzat és eljárásrend, illetve a felügyelet során megfigyelt realitás közötti összefüggések esetleges hiányának mértéke, valamint az, hogy a szervezet mennyire van tisztában az ilyen eltérésekkel.

A felügyelet során a szervezetnek a biztonsági kultúra és a BIR megértésére és fejlesztésére vonatkozó saját mechanizmusainak vizsgálatával ellenőrizni kell a vezetőség valódi elkötelezettségét a BIR és a biztonsági kultúra előmozdítása, valamint a munkavállalókét a szervezet iránt.

Ellenőrizni kell, hogy a szervezet képes-e bemutatni, hogy elegendő erőforrást biztosítanak a biztonságirányítási rendszer kifejlesztésére, megvalósítására, karbantartására és folyamatos fejlesztésére.

Ellenőrizni kell a felső vezetés és egyéb munkatársak megkérdezése által, hogy hogyan fejezi ki a vezetés a biztonság javításával kapcsolatos elkötelezettségét. Meg kell tudni, milyen gyakran és milyen módon érintkeznek a személyzettel a biztonsági kérdésekkel és/vagy a biztonsági kultúra előmozdításával kapcsolatban (workshopok, fórumok, e célú szolgáló biztonsági napok stb.).

Ellenőrizni kell, hogy van-e a célkitűzésekre vonatkozó legfelső vezetőségi kommunikáció, akár olyan értelemben, hogy minden munkatársat azok elérésére buzdítanak, vagy hogy mindenkinek megköszönik a javult teljesítményt.

2.2 Biztonsági politika

2.2.1 Szabályozás szerinti követelmények

2.2.1.	A szervezet biztonsági politikáját leíró dokumentumot a felső vezetés határozza meg, mely a következő: <ul style="list-style-type: none"> (a) megfelel a szervezet típusának, jellegének és a vasúti műveletek mértékének; (b) a szervezet ügyvezető igazgatója (vagy a felső vezetés képviselője/képviselői) hagyja/hagyják jóvá; (c) aktívan kerül végrehajtásra, közlésre és minden munkatárs részére rendelkezésre bocsátják.
2.2.2.	A biztonsági politikának: <ul style="list-style-type: none"> (a) magában kell foglalnia az az iránti elkötelezettséget, hogy megfeleljen a biztonságra vonatkozó valamennyi jogi és egyéb követelménynek; (b) biztosítania kell a biztonsági célkitűzések meghatározásának keretét és a szervezet biztonsági teljesítményének e célkitűzésekkel szembeni értékelését; (c) magában kell foglalnia a kötelezettségvállalás-ellenőrzési biztonsági kockázatokat, amelyek mind saját tevékenységéből, mind mások által okozott kockázatokból erednek; (d) magában kell foglalnia a biztonságirányítási rendszer folyamatos fejlesztése iránti elkötelezettséget; (e) az üzleti stratégia és a szervezet biztonsági teljesítményének értékelése alapján kell fenntartásra kerülnie.

2.2.2 Cél

A biztonsági politika fontos dokumentum, amely bemutatja, a szervezet hogyan kezeli biztonságra vonatkozó felelősségeit, valamint a biztonság megfelelő kezelésével kapcsolatos vezetői készségeket és elkötelezettséget. A kérelmezőnek be kell tudni mutatnia, hogy a fenti követelményeket kielégítő, a kockázatalellenőrzés alapvető struktúráját összefoglalva bemutató biztonsági politikával rendelkezik.

2.2.3 Magyarázó megjegyzések

A biztonsági politika a vezetőségi filozófia kifejeződése, emiatt ez a fejezet szorosan kapcsolódik a 3.1. fejezethez. Például a fenti szabályozói követelmény közvetlenül nem említi az emberi és szervezeti tényezőket.

A fenti jogi szöveg 2.2.1. a) pontjában ha a követelmény a pályahálózat-működtetőkre vonatkozik, a „típus” helyébe a „jelleg” lép.

2.2.4 Bizonyítékok

- *Vasúttársaság esetén: A vezérigazgató által aláírt írásbeli biztonsági politika, amely tükrözi a tevékenység jellegét és mértékét, alátámasztja a jogszabályi és egyéb előírásokkal szembeni megfelelőséget, a biztonság folyamatos fejlesztését, és keretrendszert nyújt a biztonsági célkitűzések megállapításához (2.2.1. (a),(b)), (2.2.2. (a–c)).*
- *Pályahálózat-működtető esetén: A vezérigazgató által aláírt írásbeli biztonsági politika, amely tükrözi a vasúti tevékenység és az infrastruktúra-fejlesztés jellegét és mértékét, alátámasztja a jogszabályi*

és egyéb előírásokkal szembeni megfelelést, a biztonság folyamatos fejlesztését, és a biztonsági célkitűzések megállapításához használatos **(2.2.2. (a-c))**.

- Mindkettő esetén: Azt jelző információk, hogy a biztonsági politikát az összes munkatárs felé kommunikálták **(2.2.1. (c))**.
- Arra vonatkozó információk, hogy a biztonsági politikát karbantartják, hogy mindenkor összhangban legyen a szervezet üzleti stratégiájával **(2.2.2. (d))**.
- Arra vonatkozó bizonyítékok, hogy a biztonsági politika kötelezettségvállalást tartalmaz a biztonsági teljesítmény nyomon követésére, valamint *hogy időnként felülvizsgálják azt a biztonsági teljesítmény elemzését követően*, és hogy módosítják azt, miután felülvizsgálták a szervezetnek a meghatározott célkitűzésekhez mért biztonsági teljesítményét. **(2.2.2. (b), (d))**

2.2.5 Példák a bizonyítékokra

A vezérigazgató által aláírt, keltezett biztonsági politika, amely tükrözi a tevékenység jellegét, mértékét és jellemzőit. A dokumentum kötelezettségvállalást tartalmaz a BIR folyamatos fejlesztésére.

A biztonsági politika aktuális és az üzleti stratégiához igazodó, meghatározott felülvizsgálati ciklus hatálya alá esik.

A biztonsági célkitűzések összhangban vannak a biztonsági politikában rögzített, a küldetésre és jövőképre vonatkozó nyilatkozatokkal, és ebből kiderül, hogy a munkatársak értékelik és megerősítést nyer az elérésük iránti kötelezettségvállalásuk.

A biztonsági politika információkat vagy hivatkozásokat tartalmaz, amelyek rögzítik azt követő, a módosítás szükségességéről szóló felülvizsgálatának módját, hogy megtörtént a szervezetnek a meghatározott célkitűzésekhez mért biztonsági teljesítményének felülvizsgálata.

Létezik folyamat a biztonsági politika kommunikálására a szervezet intranetes felületén, valamint a stratégiai, operatív helyeken történő kifüggesztésére.

2.2.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A felügyelet során lényeges annak vizsgálata, hogy a biztonsági politikát mennyire kommunikálták jól a munkatársaknak, ők mennyire értették meg, valamint hogy a valóságban milyen szerepet játszik abban a biztonsági keretrendszerben, amelyben a szervezet tevékenykedik. Az egyik kulcskérdés, hogy a dokumentum vajon segíti-e teendők meghatározását, vagy csak azért készítették, mert ez jogszabályi előírás.

Ellenőrizni kell, hogy a szervezeti biztonsági teljesítmény változása vajon előidézte-e a biztonsági politika felülvizsgálatát.

Ellenőrizni kell, hogy a biztonsági politika tükrözze a szervezet valós működését.

2.3 Szervezeti szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások

2.3.1 Szabályozás szerinti követelmények

2.3.1.	A biztonságot befolyásoló szerepet betöltő személyzet felelősségi körét, elszámoltathatóságát és felhatalmazását (beleértve a biztonsággal kapcsolatos feladatokkal foglalkozó vezetőséget és egyéb munkatársakat) a szervezeten belül minden szinten meg kell határozni, dokumentálni kell, ki kell jelölni és számukra közölni.
2.3.2.	A szervezet gondoskodik arról, hogy a biztonsággal kapcsolatos feladatokkal megbízott személyzet rendelkezzen a feladata ellátásához szükséges felhatalmazással, hatáskörrel és megfelelő erőforrásokkal anélkül, hogy azt más üzleti funkciók tevékenységei hátrányosan befolyásolnák.
2.3.3.	A biztonsággal kapcsolatos feladatokkal való megbízást dokumentálni kell, közölni kell az érintett személyzettel, jóvá kell hagyni és tudomásul kell venni.
2.3.4.	A szervezetnek részleteznie kell a 2.3.1. bekezdésben említett szerepkörök elosztását a szervezeten belüli – és adott esetben a szervezeten kívüli – üzleti funkciókra vonatkozóan (lásd 5.3. Vállalkozók, partnerek és beszállítók) számára osszák ki.

2.3.2 Cél

Ez a követelmény arra irányul, hogy a kérelmező világos képet adjon a szervezeti felépítéséről és annak módjáról, ahogyan a szerepeket és felelősségi köröket hozzárendelik a közvetlenül az ügyfelekkel érintkező beosztásoktól a legfelső vezetőkhöz, illetve ezeket hogyan tartják karban az idő múlásával. Mindez kulcsfontosságú annak megértésében, hogy a szervezet biztonságirányítási rendszere mennyire kezeli jól a kockázatot. A kérelmezőnek be kell mutatnia, hogyan rendel kompetens munkatársakat a tevékenységekhez, hogyan biztosítja, hogy a munkatársak pontosan tisztában legyenek a szerepeikkel és felelősségi köreikkel, valamint hogyan kéri számon a munkatársakon a teljesítményüket.

2.3.3 Magyarázó megjegyzések

Az operatív szintű biztonságirányítási rendelkezések és a biztonságirányítási rendszert elvileg működtető irányítási folyamatok (pl. kockázatelemzés, nyomon követés) között felfogásbeli eltérés lehet. A biztonságirányítási rendszerben releváns szerepek **(2.3.1.)** meghatározása nem korlátozódik azokra, akik számon kérhetők vagy felelősek a biztonsági folyamatokért – pl. a biztonsági vezető vagy a biztonsági csoport –, hanem kiterjed a biztonsághoz kapcsolódó feladatokban érintett bármely szerepre, így az üzemviteli munkatársakra is, és ez nem függ attól, hogy a szervezetben vezetői vagy nem vezetői beosztást töltenek-e be (azaz felsővezetők, középvezetők, más munkatársak/munkavállalók/dolgozók).

A felelősségi körökről, elszámoltathatóságról és felhatalmazásról szóló résznek **(2.3.1.)** tartalmaznia kell a biztonsággal kapcsolatos információk cseréjét. Például ki felelős azért, hogy a vonatvezetők részére későn küldik el a változási értesítést. **(lásd még: 4.4.1. és 4.4.2.)**.

A BIR-nek meg kell felelnie a KBM BIR-követelményeinek **(1.1.1. (d))**, és ennek biztosítása a legfelső vezetőségen kérhető számon. A legfelső vezetőség felelősségei bizonyos részét a megfelelő munkatársakra delegálhatja. A teljesítményről szóló jelentések a vezetőségi felülvizsgálat (6.3.) követelményei szerint készülnek, és a megfelelő munkatársak felelősséggel tartoznak azért, hogy a legfelső vezetőségnek beszámoljanak a biztonságirányítási rendszer teljesítményéről.

A „biztonsággal kapcsolatos feladatok” **(2.3.1.)** nem korlátozódnak csak a biztonságot közvetlenül kezelő feladatokra (tehát biztonsági szempontból kritikus feladatokra: a személyzet által vonatmozgások ellenőrzésekor vagy befolyásolásakor elvégzett olyan feladatok, amelyek érinthetik személyek egészségét és

biztonságát, amint ezt az OPE ÁME rögzíti). Idetartoznak a biztonságot befolyásoló, nem üzemeltetési feladatok is.

A „delegálás” **(2.3.3.)** a felelősség átruházását jelenti egy magasabb jogosultságú beosztásból valamely alacsonyabb jogosultságúra, általában abból a célból, hogy felgyorsítsák a szervezet általi felmerülő ügyekre adott válaszhelyettesítéskéket. A biztonsággal kapcsolatos felelősség delegálható, azaz a meghatározott munkaköri felelősségek keretein belül „legördíthető”, feltéve, hogy a delegálás dokumentáltan történik. A biztonsággal kapcsolatos beszámolási kötelezettség nem delegálható. Annak a személynek a kötelezettségét határozza meg, akin számon kérik, ha valamit nem végeznek el, nem működik vagy nem tudja elérni a célkitűzését, és ennél fogva be kell mutatnia, hogy biztonsági feladatait, felelősségét kielégítően teljesítette. A feladatok közzlése és elfogadása **(2.3.3.)** – ideértve a biztonsággal kapcsolatos feladatokat is – a személyzet funkcionális beosztására vonatkozó normál üzleti folyamatnak a része, és mint ilyen, auditálhatónak kell lennie.

A szerepkörök kirendelése **(2.3.4.)** a megfelelő szervezeti ábra (organogram) átadásával mutatható be.

A vezetőségnek kellő mértékben tudnia és értenie kell az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos problémákat, hogy szükség esetén biztosítható legyen a szakemberek bevonása. Az emberi és szervezeti tényezők szakértőinek szerepét, felelősségi köreit és beszámolási kötelezettségeit az elvégzendő feladatoknak megfelelően kell meghatározni. **(2.3.3.)**

Lennie kell egy folyamatnak, amely biztosítja, hogy az egyes munkatársak a kellemetlen következményektől való félelem nélkül be tudják jelenteni a majdnem bekövetkezett baleseteket (azaz balesetveszélyes helyzeteket, „kvázi baleseteket”), váratlan eseményeket és baleseteket. Az erre vonatkozó politika vagy szabályzat támogatja a biztonsági aggályok felvetésére vonatkozó egyéni jogokat és felelősségeket, és nem tűri az emiatti zaklatást, megfélemlítést, retorziót vagy hátrányos megkülönböztetést. A méltányossági kultúra kulcsa a szervezetben fennálló bizalom és nyitottság. Ez az idő múlásával alakul ki, és függ a vezetőség hajlandóságától arra, hogy átfogóan elemezze a bekövetkezett váratlan eseményeket, baleseteket, valamint a válaszlépések előtt meghallgassa mások véleményét és tanuljon abból. A biztonsági kérdések következetes kezelése fontos a méltányossági kultúra kialakításában.

2.3.4 Bizonyítékok

- Szervezeti ábra és a vonatkozó magyarázó szöveg, amelyből kiderül a szervezeti vonatkozó biztonsági felelősségi körök felépítése, valamint a biztonságirányítási rendszer kialakításának módja és az, hogy miként kötődik a szervezeti környezethez **(2.3.1.), (2.3.4.)**.
- A szervezet felépítésén belüli biztonsági felelősségeket részletesen bemutató egyéb információk felsorolása **(2.3.1.), (2.3.3.)**.
- Arra vonatkozó bizonyítékok, hogy a kompetenciakezelő rendszert kialakították és karbantartják minden olyan munkatárs tekintetében, aki a hozzárendelt felelősségekkel, kompetenciával és erőforrásokkal értékeli a feladatok kívánalmakkal szembeni megfelelését **(2.3.2.)**.
- A kompetenciakezelő rendszerből vagy egyéb eljárásokból származó bizonyítékok arra nézve, hogy a szervezetben biztosított a szerepek és felelősségi körök kommunikálása a munkatársak felé, illetve azok elfogadása és egyértelmű megértése általuk, amint az is, hogy azok teljesítését számon kérik rajtuk **(2.3.3.)**.
- Az üzemeltetési és karbantartási felelősségek leírása, amely tartalmazza azoknak a követelményeknek a meghatározását is, amelyeknek az adott eset szerint a munkatársaknak és vállalkozóknak eleget kell tenniük **(2.3.4.)**.
- Az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégiában be kell mutatni az azzal kapcsolatos követelményeket, hogy mikor és hogyan vonnak be emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos szakértelmet, és mik a szerep- és felelősségi köreik. **(2.3.1.), (lásd még 4.6.)**

2.3.5 Példák a bizonyítékokra

Kiegészítő szöveggel alátámasztott szervezeti ábra, amelyből az ellenőr számára kiderül a BIR felépítése, és az is, hogy a különböző részei miként kapcsolódnak egymáshoz.

A biztonsági felelősségek hozzárendelésének módjára, valamint arra vonatkozó folyamat, hogy hol megengedettek delegálási jogkörök, a folyamat működését bemutató példákkal.

Példák a biztonsággal kapcsolatos feladatok munkaköri leírásokról, ideértve a tevékenységeket közvetlenül nem érintőket és a tevékenységek nyújtására közvetetten kihatókat is (pl. munkák beosztása, üzemi tervezés, üzemviteli tudnivalók biztosítása a személyzetnek, a tevékenységek felügyelete).

Hivatkozás a kompetenciakezelő rendszerre (KKR), a felépítésére vonatkozó információkkal és az adott részletek, adatok helyére mutató linkekkel.

Az annak biztosítása céljából alkalmazott visszajelzési folyamat bemutatása, hogy a felsőbb szintekről a szervezet egésze tekintetében közölt információkat az alsóbb szinteken világosan megértették.

Eljárás(ok) annak kiderítésére, hogy a biztonsági feladatok és felelősségek támogatása érdekében milyen kompetenciákat, erőforrásokat kell biztosítani a hierarchia összes szintjén.

Az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégiából látható, hogy az emberi és szervezeti tényezőket miként építik be a folyamatokba és projektekbe. Az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos szakértelem és tevékenységek megfelelnek a szervezeti folyamat vagy a projekt méretének. A szerepeket és felelősségi köröket, a beszámolási kötelezettségeket, és az emberi tényezők szakértő bevonásának szakaszait meghatározták a folyamatban vagy a projekttervben.

2.3.6 Referenciák és szabványok

- [Biztonsági elszámoltathatóság és felelősségek](#) (SKYbrary)

2.3.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A felügyelet szempontjából ebben a témakörben a mértékkel kapcsolatos felvetések, kérdések lesznek kulcsfontosságúak. Arra a kérdésre kell választ keresni, hogy „az átadott információk milyen mértékben tükrözik a gyakorlatban tapasztalt helyzet realitását?”.

Az ebben a fejezetben található kérdések többségét a kompetenciakezelő rendszer működésének vizsgálatával lehet megválaszolni.

2.4 A munkatársakkal és más felekkel folytatott egyeztetés

2.4.1 Szabályozás szerinti követelmények

2.4.1. Konzultálni kell a munkatársakkal, a képviselőikkel és a külső érdekelt felekkel, szükség esetén és adott esetben a biztonságirányítási rendszer vonatkozó részeinek fejlesztésére, fenntartására és javítására vonatkozóan, ideértve a működési eljárások biztonsági szempontjait.   2.4.2. A szervezetnek támogatnia kell a munkatársakkal való egyeztetést azáltal, hogy biztosítja a személyzet bevonásának módszereit és eszközeit, a személyzet véleményének rögzítését és a visszajelzésadást a személyzet véleményére vonatkozóan.

2.4.2 Cél

A kérelmezőnek bizonyítékokat kell szolgáltatnia arra nézve, hogy a kockázatok folyamatos ellenőrzése érdekében saját munkatársait (vagy képviselőiket), valamint a külső érdekelt feleket tevékenyen bevonja a biztonságirányítási rendszer használatába és fejlesztésébe. Az értékelő hatóság ebből arra is következtethet, hogy milyen a szervezet biztonsági kultúrája és mennyire aktívan vonják be a releváns harmadik feleket a biztonság kezelésébe olyan területeken, ahol osztoznak a kockázatokon.

A szervezet tudomásul veszi, hogy nincs egyetlen olyan személy, aki maga rendelkezik a biztonság fenntartható kezeléséhez szükséges összes információval. A folyamatszakértők, biztonsági szakértők, támogató szolgáltatások, az ügyfelekkel közvetlenül érintkező munkatársak, a vezetőség és művezetők, a szakszervezetek és külsős vállalkozók valamennyien rendelkeznek a biztonság szempontjából elengedhetetlen ismeretekkel és információkkal, valamint hasznosítanak ilyeneket. Lehetőséget kell adni nekik a találkozásra, hogy nézőpontjukat kifejezhessék, megbeszélhessék annak érdekében, hogy a lehető legjobban megismerhető legyen a munkahelyeken fennálló valós helyzet. A szolgálatok, területek és szervezetek közötti szervezeti kapcsolódási pontok tekintetében kiemelt figyelem szükséges. Elő kell segíteni a kockázatok, balesetek és váratlan események elemzésével és kezelésével kapcsolatos elképzelések megosztását és információcserét.

A biztonság szempontjából kiemelt információk bejelentését, valamint a veszélyes helyzetek és váratlan események elemzésében való részvételt a bizalom légköre támogatja. Emellett tevékenyen törekszenek az üzemeltető személyzet véleményének kikérésére a kockázatértékelések, a műszaki berendezések tervezésének vagy átalakításának, valamint az új eljárások megírásának korai szakaszában.

2.4.3 Magyarázó megjegyzések

Az említett külső felekkel **(2.4.1.)** egyeztetni lehet az irányítási rendszerre vonatkozó kérdésekben. Lehetnek például olyan biztonsággal kapcsolatos feladatok, úgy mint a szerelvények előkészítése vagy infrastruktúra-kezelés, amelyekért vállalkozók felelnek. A szerelvény-előkészítési eljárással vagy az infrastruktúra-kezeléssel kapcsolatos kockázatértékelés során helyes gyakorlatnak számít az ilyen vállalkozók bevonása a folyamatba.

A külső felek olyan szervezeteket jelentenek, amelyek kapcsolatot tartanak fenn a kérelmezővel, például vállalkozók, partnerek, beszállítók, illetékes kormányzati szervek, helyi hatóságok vagy segítségnyújtó szervezetek.

A pozitív biztonsági kultúra kialakulását elősegíti a releváns tudnivalók jó minőségű és időszerű közzététele mindenki számára, akinek azokra szüksége lehet.

2.4.4 Bizonyítékok

- A kérelmezőnek részleteznie kell a dolgozókkal (vagy képviselőikkel) és a releváns külső felekkel folytatott egyeztetési folyamatot, ideértve azt is, hogy az ilyen egyeztetések hogyan vezetnek a biztonságirányítási rendszer vagy a konkrét operatív eljárások megváltoztatásához **(2.4.1.), (2.4.2.)**.
- A kérelmezőnek információkat kell szolgáltatnia az egyeztetések kimenetelére vonatkozó, munkatársaknak adott visszajelzés biztosítása céljából kialakított rendszerről **(2.4.2.)**.

2.4.5 Példák a bizonyítékokra

A munkatársakkal (adott esetben a képviselőikkel) és az érdekelt felekkel a BIR kialakítása kapcsán folytatott egyeztetési folyamat vagy eljárás.

Példák a munkatársakkal (és/vagy a képviselőikkel) megtartott egyeztetéseken felvett jegyzőkönyvekre, amelyek rögzítik azok kimenetelét is.

Példák arra, hogy a változásmenedzsment során hogyan gyűjtik össze a munkatársak véleményeit, javaslatait (pl. valamely operatív eljárás tervezete, módosítása, új eljárás kapcsán), és azokat hogyan kezelik.

Átadott dokumentum vagy eljárás, amelyből kiderül, hogy az új vagy fejlesztett műszaki rendszert kezelő üzemeltetőszemélyzetet hogyan vonják be a munka korai szakaszába (tervezés és fejlesztés), hogy pl. az ember-gép interfészre vonatkozó véleményüket összegyűjtsék.

Léteznek eljárások arra, hogy a szervezet üzleti célkitűzéseivel és szervezeti folyamataival összefüggésben hogyan kell kezelni a szervezetben az emberi és szervezeti tényezőket és közölni ennek eredményét; pl. projektek, váratlan események és balesetek kivizsgálása, kockázatelemzések és más biztonsággal kapcsolatos tevékenységek a saját állomány, a vállalkozók, partnerek és beszállítói számára.

A szervezetnek egyértelműen meg kell határoznia a biztonsági elvárásokat és az előírt magatartásformákat. A szervezeti prioritásokat az egymásnak ellentmondó célok elkerülése érdekében összehangolják. A tevékenységek megtervezésére, kockázatértékelésére és ellenőrzésére irányuló folyamat, amely biztosítja annak ismertetését, hogy a biztonságot nem veszélyeztetik egyéb üzleti érdekek, például a konzervatív döntéshozatal. A biztonsági célok a biztonsági kultúrához kapcsolódnak. A vezetőség tevékeny szerepet vállal a biztonsági kultúra szükséges megváltoztatásának tervezésében és megvalósításában.

2.4.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A megfelelő belső állománnyal és külső személyzettel, annak bevonásával zajló egyeztetés fontos része annak, hogy biztosítani lehessen a tárgyi tapasztalattal rendelkezők kedvező hatását a szervezet biztonságirányítási rendszerére.

Ezen a területen a felügyeletnek azokra a nyilvántartásokra kell irányulnia, amelyekből kiderül a munkatársakkal és külső felekkel zajló egyeztetés módja, valamint amelyek a BIR erről a területről kiinduló módosításait rögzítik.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a visszajelzés és az abból levont tanulságok módjára.

Hatékonyabban működő vasúti
rendszer
a társadalom szolgálatában.

3 Tervezés

3.1 A kockázatok kezelését célzó intézkedések

3.1.1 Szabályozás szerinti követelmények

3.1.1. Kockázatértékelés

3.1.1.1. A szervezet:

- (a) meg kell állapítania és elemeznie kell valamennyi, a szervezet által végzett műveletek típusára, **(jellegére)**, mértékére és területére vonatkozó működési (ideértve az emberi teljesítményt), szervezeti és műszaki kockázatot. Az ilyen kockázatok közé tartoznak az emberi és szervezeti tényezők, például a munkaterhelés, a munkatervezés, a fáradtság, az eljárások alkalmassága és más érdekelt felek tevékenysége (lásd 1. Szervezeti környezet);
- (b) értékelnie kell az a) pontban említett kockázatokat a megfelelő kockázatértékelési módszerek alkalmazásával;
- (c) ki kell dolgoznia és végre kell hajtania biztonsági intézkedéseket a kapcsolódó felelősségi körök megállapításával (lásd 2.3. Szervezeti szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások);
- (d) megvalósít egy rendszert a biztonsági intézkedések hatékonyságának nyomon követése érdekében (lásd 6.1. Nyomon követés);
- (e) elismeri, hogy szükség esetén együtt kell működnie más érdekelt felekkel (mint például vasúti vállalkozásokkal, pályahálózat-működtetőkkel, gyártókkal, karbantartási beszállítókkal, karbantartással foglalkozó gazdálkodó egységekkel, vasúti járművek üzemben tartóival, szolgáltatókkal és beszerzést végző szervekkel) a kockázatok megosztásában és a megfelelő biztonsági intézkedések megvalósításában;
- (f) közli a személyzettel és a részt vevő külső felekkel a kockázatokat (lásd 4.4. Tájékoztatás és kommunikáció).

3.1.1.2 A kockázatértékelés során a szervezet figyelembe veszi az alkalmazandó jogszabályoknak, különösen a 89/391/EGK tanácsi irányelvnek megfelelő biztonságos munkakörnyezet meghatározásának, biztosításának és fenntartásának szükségességét.

3.1.2. A változtatások megtervezése

3.1.2.1. A szervezetnek meg kell állapítania a potenciális biztonsági kockázatokat és a megfelelő biztonsági intézkedéseket (lásd: 3.1.1. Kockázatértékelés) egy változtatás megvalósítása előtt (lásd: 5.4. Változásmenedzsment) a 402/2013/EU rendeletben meghatározott kockázatkezelési eljárással összhangban, ideértve a változási folyamatból származó biztonsági kockázatok figyelembevételét.

3.1.2 Cél

Ez a követelmény a BIR lényegét érinti: célja nem más, mint hogy a kérelmező bemutassa, a rendszerei hogyan azonosítják és ellenőrzik azokat a kockázatokat, amelyekkel szembesülnek. Emellett előírja a kérelmező számára annak bemutatását, hogy a kockázatértékelés eredményeit miként hasznosítják a

gyakorlatban a kockázatellenőrzés javítására, és hogyan történik ennek folyamatos ellenőrzése. Fontos észben tartani, hogy ez a követelmény nem foglalkozik közvetlenül a változ(tat)ásokból eredő kockázatok kezelésével (ezt egy másik követelmény tárgyalja), viszont kapcsolódik ahhoz. Szintén megjegyzendő, hogy külön követelmény foglalkozik az emberi teljesítménnyel kapcsolatos kockázatértékelési kérdésekkel, így a munkakörök kialakításával és a fáradtság miatti kockázatok kezelésével.

Az ilyen információknak a BIR részét alkotó rendezési elveit és közlési módját a kérelmezőnek ismertetnie kell a kérelmében, amelynek tartalmilag tükröznie kell a szervezet által tapasztalt kockázatok, szem előtt tartva tevékenysége jellegét, mértékét és szolgáltatási területét (lásd: szervezeti környezet). Egyaránt kezelni kell azokat a kockázatok, amelyekért a kérelmező tartozik felelősséggel, és azokat, amelyek harmadik felek tevékenységeiből származnak.

A helyes biztonságirányítás kapcsán prioritásnak tekintendő a nagy kockázatok megelőzési módjára vonatkozó, az egész szervezetben érvényesülő közös megegyezés. Valamely adott esetleírás előfordulásának ritkasága nem vezethet annak figyelmen kívül hagyásához. Ráadásul ahhoz, hogy biztosítani lehessen egy, a valós tevékenységekhez viszonyított kockázatértékelés céljából kiválasztott esetleírás valószerűségét, a biztonságirányítási szakértőknek és a vállalkozás éles végén dolgozó kezelőknek egyaránt hozzá kell járulniuk a biztonsági elemzéshez és kockázatértékeléshez. Az ilyen értékelések eredményét könnyen elérhető és érthető formában kell közölni a biztonsághoz hozzájáruló összes szereplővel. A közös megegyezés és a tudatosság, ismertség biztosítása érdekében az igazgatók és a vezetőség elősegíti a kezelendő nagyobb kockázatok megbeszélését. Továbbá a nagyobb kockázatok fennállását a rendszer életciklusa során mindvégig hangsúlyozni kell.

3.1.3 Magyarázó megjegyzések

A kérelmezőnek kérelme elbírálása céljából be kell mutatnia, hogy miként tesz eleget a 89/391/EGK tanácsi irányelvnek és a kapcsolódó rendeleteknek. Az elbírálás az ilyen kérdések kezelésének bemutatására, nem pedig magukra a kérdésekre összpontosít. A fáradtság vagy stressz kezelése, valamint a fizikai és pszichés erőnlét vizsgálata a munkahelyi egészség és biztonság keretein belül kezelhető jogi kérdésként, azonban így kapcsolódik a kompetenciakezelő rendszerhez (pl. a hosszú távollét utáni oktatás esetén) és a munkaköri beosztásokhoz (a munkatársakat csak akkor szabad bizonyos munkakörökbe beosztani, ha megállapítást nyert, hogy alkalmasak annak betöltésére) amint ezt az OPE ÁME rögzíti.

A fenti jogi szöveg 3.1.1.1. a) pontjában ha a követelmény a pályahálózat-működtetőkre vonatkozik, a „típus” helyébe a „jelleg” lép az értékelés alkalmazásában.

A „tevékenység” **(3.1.1.1. (a))** itt egyaránt jelenti azt a ténykedést, amelyet az érdekelt felek (vállalkozók, beszállítók és mások) a kérelmező nevében vagy vele együtt végeznek, valamint az ilyen ténykedés támogatására használt eszközöket. A lényeg, hogy a kérelmezőnek be kell mutatnia, hogy robusztus folyamattal rendelkezik a kockázatok értékelésére, és hogy minden releváns kockázatot kezel. Egyes kockázatok (pl. hidrogeológiai kockázatok, szintbeli vasúti átjárókban fennálló kockázatok, vonatokra hajigált kövek, illetéktelen behatolók) akkor kell figyelembe vennie a szervezetnek, amikor ez helyénvaló és észszerű. Azonban ezek működési kockázatokkal kapcsolatos kérdések (hiszen az összes vonatüzemeltetési tevékenységet érintik), és nem kapcsolóhatók kizárólag az emberi teljesítményhez.

A „más érdekelt felek” kifejezés szervezeteket és személyeket egyaránt jelöl. Ilyen felek a vasúti rendszeren kívüliek is lehetnek **(1.1.1. (c))**.

A változás lehet biztonsággal kapcsolatos is, meg nem is **(3.1.2.1.)**. Bármilyen biztonsággal kapcsolatos változás hatását értékelni kell, és a kapcsolódó kockázatok elfogadható szintre csökkentése érdekében megfelelő biztonsági intézkedéseket kell azonosítani. A változásmenedzsment folyamat megvalósítása is vezethet biztonsági kockázatokhoz, különösen ha valamely változás végrehajtásának elhalasztását döntenek el, amely esetben részben vagy teljesen el kell kerülni az újabb biztonsági kockázatok létrehozását. Azonban a

kockázatkezelés **(3.1.1.1.)** nem korlátozódik kizárólag a változásmenedzsmentre. Általában véve a szervezetnek biztosítania kell, hogy a tevékenységeivel kapcsolatos biztonsági kockázatokat a kívánalmaknak megfelelően kezeljék. Az ilyen biztonsági kockázatoknak a kérelmező BIR rendszere részeként történő azonosítása, kezelése és ellenőrzése tehát túlmutat a változásmenedzsmenten, amint a kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM alkalmazásán is.

A kockázatelemzésre és az értékelésre vonatkozó KBM valamennyi műszaki, működési és szervezeti változásra alkalmazandó (az utóbbi esetében azokra, amelyeknek működési és karbantartási következményei vannak). A kérelmezőnek vagy javaslattevőnek minden biztonsággal kapcsolatos változást megelőzően előbb el kell döntenie, hogy a változás jelentős-e (vagy nem). Ha annak tekinthető, a KBM-ben ismertetett elvek segítségével be kell mutatnia, hogy a változással kapcsolatos kockázatok elfogadhatók, valamint hogy az ebből a bemutatásból fakadó követelményeket hatékonyan megvalósította a változtatás alatt álló rendszerben. A végrehajtott kockázatértékelést ezután független értékelő vagy elismerő szervezet vizsgálja, amely beszámolót ír arról, hogy az elemzés elfogadható-e. Felügyeleti tevékenységeik során az NSA-k figyelembe veszik ezeket a beszámolókat, de azok eredményeit nem kérdőjelezhetik meg, kivéve akkor, ha okkal feltételezik, hogy a kockázatértékelés elbírálási folyamatot nem tartották be szabályszerűen. Ha a változás biztonsággal kapcsolatos, de nem jelentős, akkor döntése dokumentálása mellett a kérelmezőnek vagy javaslattevőnek a BIR kockázatkezelési folyamata szerint még így is értékelnie kell a változással járó kockázatot. Ebben az esetben a kérelmező felelősségi körébe tartozik a megfelelő kockázatértékelési módszerek kiválasztása annak megindokolásához, hogy az általa bevezetett kockázatellenőrzési intézkedések megfelelőek a kapcsolódó kockázatok elfogadható szintre szorítása céljából. Megjegyzendő, hogy bár a kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM alkalmazását az váltja ki, hogy az adott változás jelentős-e, a szervezetek bármilyen esetben dönthetnek a KEÉ KBM alkalmazásáról; például ha úgy gondolják, hogy a változtatás kereskedelmi vagy társadalmi okokból indokoltá teszi a szervezet által végzett munka független értékelését.

A kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM hat szempontot tartalmaz, amelyeket a „jelentőség” megállapítása érdekében meg kell vizsgálni. Ezek a következők:

- **a hiba következménye:** a legrosszabb esetre vonatkozó hihető forgatókönyv az értékelés alatt álló rendszer meghibásodásának esetére, figyelembe véve az értékelés alatt álló rendszeren kívüli biztonsági akadályok meglétét;
- **a változtatás végrehajtása során alkalmazott újítás:** ez egyrészt a vasúti ágazat szempontjából innovatív, másrészt a változtatást végrehajtó szervezet számára újdonságot jelentő változtatásokra vonatkozik;
- **a változtatás összetettsége;**
- **nyomon követés:** a végrehajtott változtatásnak a rendszer teljes élettartamán keresztül történő figyelemmel kísérésére és a megfelelő beavatkozásra való képesség hiánya;
- **visszafordíthatóság:** a rendszer változtatás előtti állapotának visszaállítására való képesség hiánya; és
- **addicionalitás:** a változtatás jelentőségének megvizsgálása a vizsgált rendszerben bekövetkezett valamennyi olyan újabb, biztonsági vonatkozású változás figyelembevételével, amely korábban nem minősült jelentősnek.

A fenti elemek segítségével kell felmérni, hogy a kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM szerinti „jelentőségre” vonatkozó döntéseiket hogyan hozták a szervezetek.

Jóllehet a kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM-ben rögzített kockázatkezelési folyamat a biztonsággal kapcsolatos és jelentős változásokra érvényes, az abban a rendeletben hatályba léptetett kockázatkezelési folyamatot alátámasztó alapelvek elterjedt kockázatkezelési gyakorlatnak számítanak, és ezért minden más helyzetben is alkalmazhatók, amikor kockázatértékelésre van szükség.

A biztonsági szempontból kritikus munkafeladatok és folyamatok azonosítása módszeres megközelítéssel történik, és az emberi és szervezeti tényezők szakterületről vett eljárásokat használnak a biztonsági

szempontból kritikus munkafeladatok elemzéséhez, pl. feladatelemzést, hierarchikus feladatelemzést (HTA), táblázatos feladatelemzést (TTA). A megfelelő módszerek kiválasztásához és alkalmazásához az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos szakértelmet kell felhasználni.

A kockázatértékelési folyamatnak a felhasználók és más érdekelt felek számára ismertetnie kell az emberi és szervezeti tényezőkre szakosodott szakemberek szerepvállalását és releváns kompetenciáit. Ideértendő például annak leírása, hogy az emberi és szervezeti tényezőkre szakosodott szakemberek milyen mértékben kell, hogy szerepet vállaljanak a kockázatvizsgálatban, valamint milyen szintű emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos kompetencia szükséges.

Be kell mutatni azokat a megfelelő módszereket – pl. feladatelemzés, hasznosság elemzése, szimuláció, emberi működőképesség- és veszélyvizsgálatot, csokornyakkendő módszer –, amelyekkel az emberi és szervezeti tényezőket beépítik a kockázatértékelésbe.

3.1.4 Bizonyítékok

- *A kérelmezőnek bizonyítékokat kell szolgáltatnia arról, hogy rendelkezik olyan kockázatértékelési folyamattal (ideértve a használt módszertanok és a szerepet vállaló személyzet ismertetését, valamint bármilyen elvégzett validálást, ellenőrzést), amely egyaránt felöleli a kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM szerint jelentős változtatásként azonosított és a nem jelentősnek tekintett, de ettől függetlenül ellenőrizni szükséges kockázatokat, továbbá hogy a folyamat kiterjed minden üzemeltetési, szervezeti és műszaki kockázatra (3.1.1.1. (a), (b)).*
- *Arra vonatkozó bizonyítékok, hogy az emberi és szervezeti tényezőkkel összefüggő kockázatokat a kockázati értékelések során figyelembe veszik. Az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégiában be kell mutatni, hogy az emberi és szervezeti tényezőket hogyan és mikor válnak a kockázatértékelési folyamat integrált részévé, valamint a megfelelő módszerek és szakértelm felhasználását (3.1.1.1. (a)).*
- *Arra vonatkozó bizonyítékok, hogy szükség esetén harmadik feleket is bevonnak a kockázatértékelési folyamatba, ideértve a VT vagy PM tevékenységét érintő, harmadik felektől származó kockázatok kezelésének módját (3.1.1.1. (a)), (3.1.1.1. (e)), (3.1.1.1. (f)).*
- *Bizonyítékok arról, hogy a kérelmező rendelkezik a kockázatellenőrzési intézkedések kialakítására és rendszeresítésére irányuló folyamattal, ideértve azt is, hogy kinek a felelősségi körébe tartozik az ilyen intézkedések végrehajtása (3.1.1.1. (c)).*
- *A kérelmezőnek fel kell tüntetnie, hogyan vonják be a releváns munkatársakat a kockázatértékelés eredményeibe és az azokkal összefüggő ellenőrző intézkedésekbe, és ezeket hogyan kommunikálják feljük (3.1.1.1. (f)).*
- *A kérelmezőnek be kell mutatnia, hogy miként követi nyomon kockázatellenőrzési intézkedései hatékonyságát, ideértve a folyamatok vagy eljárások aktualizálásának módját is (3.1.1.1. (d)).*
- *A szolgáltatott bizonyítékok részeként a kérelmezőnek fel kell tüntetnie, hogyan veszi tekintetbe annak szükségességét, hogy eleget tegyen más vonatkozó jogszabályoknak, pl. a 89/391/EGK tanácsi irányelv szerintieket (3.1.1.2.).*
- *A kérelmezőnek bizonyítékokat kell szolgáltatnia annak bemutatására, hogy változásmenedzsment folyamata részeként bármilyen változ(tat)ás hatását módszeresen értékeli. Ez kockázatértékelés használatát jelenti, a kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM felhasználását is ideértve a kockázatok és a szükséges ellenőrző intézkedések azonosítása céljából. A kérelmező emellett bizonyítékokat szolgáltat arról is, hogy a változásmenedzsment folyamat során azonosított ellenőrző intézkedéseket megvalósították (3.1.2.1.).*

3.1.5 Példák a bizonyítékokra

Kockázatértékelési folyamat vagy eljárás, szükség szerint ideértve azt is, hogy mikor és hogyan használnak hibajelleg és hibahatás elemzést (FMEA), működőképesség és veszélyvizsgálatot (HAZOP) vagy a kockázatok kezelésére irányuló ellenőrző intézkedések megvalósítását támogató egyéb technikákat.

Olyan bizonyítékok, mint például a veszélyességi nyilvántartás, amely azt mutatja, hogy a szervezet eljárással rendelkezik a veszélyek rendszeres értékeléséhez a kockázat kezelésének első lépéseként, amelyet a nyomon követés eredményei táplálnak, és amelyet megfelelően frissítenek az új kockázatok észlelésekor, és amelyet kiegészítenek az elfogadott biztonsági intézkedésekkel kapcsolatos megfelelő információkkal a kockázat ellenőrzés alatt tartása érdekében (pl. műszaki berendezések, működési eljárások, személyzetképzés).

Az emberi tényezők kockázatértékelési folyamatban történő figyelembe vételének módjára vonatkozó folyamatok elemek, valamint annak áttekintése, hogy szükség esetén hogyan és mikor vonnak be harmadik feleket.

A kockázatértékelések kimenetelének munkatársakkal közlésére irányuló eljárás, szükség szerint szemléltető példákkal.

Az egyéb releváns uniós jogszabályokkal, például a 89/331/EGK tanácsi irányelvvel szembeni megfelelésre irányuló eljárás, olyan mértékben, amennyire a munkatársakkal kapcsolatos kockázatokat (halál, ideiglenes vagy maradandó sérülések, majdnem bekövetkezett balesetek azaz balesetveszélyes helyzetek) a munkahelyi egészségügyi és biztonsági jogi keretrendszer lefedi, de az ellenőrző intézkedéseket üzemeltetési szabályokba kell beépíteni vagy azokat kell kiegészíteniük.

Tájékoztatás arról a folyamatról, amelynek célja annak biztosítása, hogy az egyes személyzeti kategóriákhoz rendelt biztonsággal kapcsolatos feladatokat az alábbiak szerint alakították ki:

- *az elvégzendő feladatok mennyisége nem túlzott mértékű akkor, amikor biztonsággal kapcsolatos feladatokat végeznek;*
- *biztonsággal kapcsolatos összevont feladatok esetén a szervezet be tudja mutatni, hogy fenntartják a biztonságosságot;*
- *nincsenek ellentmondások a biztonsággal kapcsolatos feladatok teljesítése és a munkatársakhoz rendelt más célkitűzések között (a 2.1.1. (j) ponttal összhangban).*

Egy emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégia is érvényben van, amely a kockázatértékelési folyamatokra alkalmazandó. Ez azt mutatja, hogy a kockázatvizsgálatok eredményeit felhasználják, és a biztonságot fokozó intézkedéseket végrehajtják és értékelik.

3.1.6 Referenciák és szabványok

- [Az Ügynökség útmutatója a kockázatértékelésről szóló KBM alkalmazásáról](#)
- [Kockázatfogadási kritériumok a különböző iparágakban használt műszaki rendszerekhez és üzemeltetési eljárásokhoz](#)
- [A harmonizált tervezési célértékekről szóló \(EU\) 2015/1136 rendeletnek \(TC KBM\) a kockázatértékelésről szóló KBM keretében történő végrehajtását támogató iránymutatás](#)
- *ISO 31000:2009 Kockázatfelmérés és -kezelés*
- *ISO 31010:2009 Kockázatkezelés. Kockázatfelmérési eljárások*

3.1.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A biztonságirányítási rendszer szívében a kockázatértékelési folyamat kell, hogy álljon, ezért a felügyelet végrehajtásakor a meghallgatásokból, valamint a dokumentáció és folyamatok ellenőrzéséből ki kell tudni

deríteni, hogy ez valójában így van-e. E körben kulcsfontosságúak azok az esetleges felügyeleti megállapítások, amelyek az egységes biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély jövőbeli meghosszabbítása esetén válnak relevánssá. Emellett a kockázatértékelési folyamatok felügyeletéből származó bármilyen megállapítás szükség szerint az NSA felügyeleti stratégiája szempontjából is bemeneti adatként kell, hogy szolgáljon.

Az alábbi információk a későbbi felügyelet bemeneti adatai lehetnek:

- *veszélyjegyzék;*
- *a kockázatvizsgálat eredményei, ideértve a kockázatértékelő szervezet vagy adott esetben szervezetek jelentéseit is;*
- *a kockázatértékelési módszerek (pl. FMECA, FTA, ETA, HAZOP) felhasználásának indokolása, ideértve az értékelési szempontok meghatározásának, valamint annak módját, ahogyan a veszélyek súlyosságát és előfordulásuk valószínűségét megállapítják;*
- *adott esetben a veszélyes események osztályozása érintettek, hatások vagy okok szerint (pl. előzetes veszélyjegyzék).*

A kockázatértékeléssel összefüggő felelősséggel rendelkező munkatársaknak ismerniük kell szerepüket és a folyamat fontosságát és kompetensnek kell lenniük, hogy hatékonyan végrehajtsák.

Különösen fontos, hogy számos különféle kockázatértékelést vizsgáljanak meg, mivel így derülhet ki, hogy a kockázatokat megfelelő módszertan használatával, szabályszerűen mérlegelik-e. Az azonosított ellenőrző intézkedések bevezetését ezután terepi megfigyeléssel kell megállapítani.

3.2 Biztonsági célkitűzések és tervezés

3.2.1 Szabályozás szerinti követelmények

3.2.1.	A szervezetnek biztonsági célkitűzéseket kell létrehoznia a vonatkozó szintek releváns funkcióira vonatkozóan, hogy fenntartsa és – amennyiben észszerűen megvalósítható – javítsa biztonsági teljesítményét.
3.2.2.	A biztonsági célkitűzéseknek: <ul style="list-style-type: none"> (a) összhangban kell lenniük a biztonsági politikával és a szervezet stratégiai célkitűzéseivel (adott esetben); (b) kapcsolódniuk kell azon prioritási kockázatokhoz, amelyek befolyásolják a szervezet biztonsági teljesítményét; (c) mérhetőeknek kell lenniük; (d) figyelembe kell venniük az alkalmazandó jogi és egyéb követelményeket; (e) a felülvizsgálata az eredményeik szerint és megfelelően kell, hogy történjen; (f) a közlését le kell bonyolítani.
3.2.3.	A szervezetnek tervvel/tervekkel kell rendelkeznie arra vonatkozóan, hogy hogyan fogja elérni a biztonsági célkitűzéseit.
3.2.4.	A szervezetnek részleteznie kell az(oka)t a stratégiát és a terve(ke)t, amellyel/amelyekkel nyomon követhetik a biztonsági célkitűzések elérését (lásd a Nyomon követés c. részt).

3.2.2 Cél

Annak biztosítása, hogy a szervezet megfeleljen a jogszabályi előírásoknak, és gondoskodjon arról, hogy a biztonság folyamatos fejlesztését mint koncepciót egyrészt kommunikálják munkatársak felé, másrészt a vezetőség meggyőződésévé tegyék.

A kérelmezőnek be kell mutatnia, hogy tartalmaz célkitűzéseit, és rendelkezik a megvalósításukat és nyomon követésüket – az érvényességük során mindvégig – szolgáló folyamattal.

3.2.3 Magyarázó megjegyzések

E körben a biztonsági teljesítmény a szervezetnek a biztonsági célkitűzéseire mért teljesítményét, a biztonságirányítási rendszer teljesítményét és az összes olyan folyamatot és eljárást jelenti, amely mindezt támogatja.

A „biztonsági célkitűzések” és „biztonság célok” kifejezések csereszabatosan használhatók, jóllehet az utóbbihoz általában számszerű jelentés társul. A biztonsági célkitűzések és biztonság célok különböznek a tagállami szinten meghatározott közös biztonsági céloktól (KBC-k), azonban egyes társaságok a biztonsági teljesítményük fenntartása vagy javítása érdekében az utóbbiakat alkalmazhatják elérendő célkitűzésekként.

A biztonsági célkitűzések kockázatokhoz kapcsolódnak, hiszen ez utóbbiak befolyásolják a szervezet biztonsági teljesítményét (azaz a biztonságirányítási rendszer rendeltetés szerinti eredményeit, ezáltal pedig a célkitűzések sikeres elérését). A biztonsági célkitűzés lehet kvantitatív, így megjeleníthető az események számának csökkenésével mint abszolút értékkel vagy százalékos arányként is. A biztonsági célkitűzések kvalitatív, azaz általános értékben kifejezett is lehet, mint „javítjuk a szintbeli vasúti átjárók biztonságát” vagy „fenntartjuk a jelenlegi biztonságosságot”.

A célkitűzéseket az ún. tervezd, tedd, ellenőrizd, intézkedj megközelítés segítségével rendszeresen felül kell vizsgálni a biztonsági teljesítmény fenntartása és, ha megvalósítható, javítása érdekében, figyelembe véve a kockázatértékelési és korábbi nyomon követési eredményeket, valamint a balesetek és váratlan események kivizsgálását.

A szervezet kockázatalellenőrzéssel kapcsolatos döntéshozatalát támogató biztonsági teljesítménymutatók beállítása és nyomon követése, valamint hatékonyságuk ellenőrzése a biztonsági célkitűzések kialakítása és felülvizsgálata során bemeneti adatoknak számítanak.

3.2.4 Bizonyítékok

- Léteznek ún. SMART (jelentős, mérhető, elérhető, realisztikus és időhöz kötött) biztonsági célkitűzések, amelyek a szervezet tágabb értelemben vett üzleti igényeihez **(3.2.1.), (3.2.2. (a), (b), (c)).**
- A jogszabályi előírásokat és az azokkal szembeni megfelelés módját jelző nyilatkozat **(3.2.2. (d)).**
- Annak ismertetése, hogy az említett célkitűzéseket hogyan lehet elérni, valamint közölni a megfelelő munkatársakkal **(3.2.2. (f)), (3.2.3.).**
- Létező nyomon követési folyamat, amely összhangban áll a nyomon követésről szóló KBM-ben (1078/2012/EU rendelet) rögzített arra irányuló előírásokkal, hogy biztosítani lehessen a célkitűzések következetes célszerűségét és azt, hogy a szervezet elérje céljait **(3.2.2. (e)), (3.2.4).**

3.2.5 Példák a bizonyítékokra

Folyamat a biztonsági célkitűzések megállapítására, priorizálására és nyomon követésére, valamint a más célkitűzésekkel kapcsolatos összeférhetlenségek elkerülésére vagy ennek híján feloldására. Ennek magában kell foglalnia azt a szintet, amelyen a célkitűzéseket meghatározzák, és adott esetben azok hogyan járulnak hozzá a többi, más szintű célkitűzéshez. Továbbá magában kell foglalnia a kapcsolódási pontokat, az időzítést és bármilyen egyéb szükséges alátámasztó minőségi vagy mennyiségi adatot.

A biztonsági célkitűzések és a teljesítésükre vonatkozó terv az akkor követendő folyamattal együtt, ha úgy tűnik, nem sikerül elérni a biztonsági célkitűzéseket.

A nyomon követési tevékenységek kimeneteleit biztonsági célkitűzésekre alakító folyamat vagy eljárás, az ilyen célkitűzések elérését célzó lépésekre vonatkozó terv, és a kapcsolódó eredményindikátorok.

3.2.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A felügyelet számára kulcskérdés, hogy a gyakorlatban mennyire elérhetők a beállított célkitűzések, és mi valójában történik akkor, amikor kezd nyilvánvalóvá válni azok valószínűsíthető elérhetetlensége.

A biztonsági célkitűzések megállapításának és felülvizsgálatának módja: a célkitűzéseknek a veszélyeztetett, sérülékeny vagy kritikus tevékenységekre, ellenőrzésekre kell összpontosítaniuk, és hasznosítaniuk kell a kimenetelre és tevékenységekre vonatkozó mutatókat.

A szervezet a biztonsági célkitűzései segítségével hogyan tanúsít folyamatos fejlesztést a kockázatalellenőrzésben.

Értékelni kell, hogy a szervezet vajon képes-e hatékonyan nyomon követni a biztonsági teljesítményét, és ennek érdekében a teljesítmény biztonsági célkitűzésekre és kapcsolódó biztonsági teljesítménymutatókhoz viszonyított értékelése során alkalmazza-e a nyomon követésről szóló KBM-et.

Az egyik (pl. pár évvel korábban meghatározott) célkitűzést példaként felhasználva kell megnézni, hogy nyomon követik-e azt a létrehozásától kezdve a végső eléréséig (vagy kudarcáig), és ha igen, ez miként történik.

Hatékonyabban működő vasúti
rendszer
a társadalom szolgálatában.

4 Támogatás

4.1 Erőforrások

4.1.1 Szabályozás szerinti követelmények

4.1.1. A szervezetnek biztosítani kell a biztonságirányítási rendszer létrehozásához, megvalósításához, karbantartásához és folyamatos fejlesztéséhez szükséges erőforrásokat, beleértve a szakértelemmel rendelkező személyzetet és hatékony és használható berendezéseket.

4.1.2 Cél

A követelmény célja annak biztosítása, hogy a szervezet rendelkezzen a kívánalmaknak megfelelő erőforrásokat, pl. műszaki berendezéseket vagy rendszereket vagy kompetens személyzetet biztosító folyamatokkal, amelyek lehetővé teszik, hogy BIR rendszerével a célkitűzéseinek megfelelően ellenőrizhesse a kockázatokat.

4.1.3 Magyarázó megjegyzések

A megfelelő források elosztása a megfelelő biztonsági szint elérésének előfeltétele.

4.1.4 Bizonyítékok

- A kompetenciakezelő rendszerre (KKR) vonatkozó információk vagy ha nincs KKR, azzal kapcsolatos bizonyítékok, hogy a szervezet biztosítja elegendő számú kompetens munkatárs jelenlétét **(4.1.1.)**.
- Információk azzal kapcsolatban, hogy a szervezet miként győződik meg arról, hogy elegendő mennyiségű hatékony és használható berendezéssel rendelkezik szolgáltatási kötelezettségei teljesítéséhez és a kockázatokat ellenőrző hatékony biztonságirányítási rendszer fenntartásához **(4.1.1.)**.
- A karbantartási funkciók megszervezésére és arra vonatkozó információk, hogy ez miként kapcsolódik a szervezet szolgáltatási kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges elegendő erőforrás biztosításához **(4.1.1.)**.

4.1.5 Példák a bizonyítékokra

Nyilatkozat BIR hatékony működéséhez szükséges létszámkövetelmények eldöntésének módjáról, olyan releváns referenciaeljárások vagy folyamatok adataival együtt, amelyekben további információ található.

A kompetenciakezelési eljárás vagy annak a folyamatnak a részletei, amelynek célja, hogy a szervezet kompetens munkatársakat helyezzen a releváns szerepekbe, szükség szerint részletezve az oktatási programokat **(lásd még: 4.2.)**.

Nyilatkozat az erőforrások abból a célból történő beosztásáról, hogy teljesíteni lehessen az üzemeltetési igényeket, az alátámasztó dokumentumokra vonatkozó releváns hivatkozásokkal együtt.

A szervezetben tervezett nagy változásokra elkülönített forrásokat meghatározó dokumentum (beleértve a személyi állományt és a szükséges berendezések biztosítását).

4.1.6 *Felügyelettel kapcsolatos felvetések*

Ellenőrizni kell, hogy a kompetencia-keretrendszer és a berendezés-követelmények világosan vissza vannak-e csatolva a kockázatértékelési eredményekhez.

A KKR ellenőrzésekor a nemzeti biztonsági hatóságnak ellenőriznie kell, hogy a szervezet rendelkezik-e a megfelelő képességű munkatársak azonosítására, fenntartására irányuló eszközökkel, hogy feladataikat biztonságosan tudják ellátni. Kiemelten érdekes a KKR naprakészen tartásának módja.

A jelen kritériummal kapcsolatos karbantartási tevékenységek vizsgálatakor a felügyeletet végzőknek törekedniük kell annak ellenőrzésére, hogy az ilyen tevékenységek alvállalkozásba adása esetén a vasúttársaság vagy pályahálózat-működtető gyakorolja-e felügyeleti szerepét azt biztosítandó, hogy a vállalkozók a használatra megfelelően biztonságos terméket szállítsanak.

Az emberi erőforrások elégségességére utaló indikátorként használható a BIR kiválasztott területein lévő létszámüresedések ellenőrzése.

Ehhez hasonlóan a berendezések felhasználási módja, pl. milyen tartalékokkal vonulnak fel egy helyszínre, jelezheti a biztosított berendezések minőségét, ezáltal pedig az erőforrások szükséges kívánalmaknak megfelelőségét.

4.2 Kompetencia

4.2.1 Szabályozás szerinti követelmények

4.2.1.	A szervezet kompetenciamenedzsment-rendszerének biztosítania kell, hogy a biztonságra hatással lévő szerepkörrel rendelkező személyi állomány kompetens legyen azon biztonsággal kapcsolatos feladatokra vonatkozóan, amelyekért felelősséggel tartozik (lásd 2.3. Szervezeti szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások), ideértve legalább: <ul style="list-style-type: none"> (a) a biztonsággal kapcsolatos feladatokhoz szükséges kompetenciák megállapítása (ideértve az ismereteket, készségeket, nem műszaki magatartások); (b) kiválasztási alapelvek (a szükséges alapvető oktatási szint valamint pszichológiai és fizikai alkalmasság); (c) szakmai alapképzés, tapasztalat és képesítés; (d) folyamatos képzés és a meglévő kompetenciák rendszeres aktualizálása; (e) a kompetencia időszakos vizsgálata valamint a pszichológiai és fizikai alkalmasság felülvizsgálata annak biztosítása érdekében, hogy a képesítések és a készségek megfelelő szintjét fenntartsák; (f) speciális képzés a biztonságirányítási rendszer vonatkozó részeire vonatkozóan a biztonsággal kapcsolatos feladataik megvalósításához.
4.2.2.	A szervezetnek biztosítania kell egy képzési programot, mely a 4.2.1. bekezdés c), d) és f) pontjaiban van meghatározva a biztonsággal kapcsolatos feladatokat végrehajtó személyi állomány esetében, és amely biztosítja a következőket: <ul style="list-style-type: none"> (a) a képzési programot a megállapított kompetenciakövetelmények és a személyi állomány egyedi igényei szerint valósítják meg; (b) adott esetben a képzés biztosítja, hogy a személyi állomány valamennyi működési körülményben működjön (normál, korlátozott és havária); (c) a képzés időtartama és a továbbképzés gyakorisága megfelelőek legyenek a képzési célkitűzésekhez; (d) az egész személyi állományról vezessenek nyilvántartást (lásd 4.5.3. A dokumentált információk ellenőrzése); (e) a képzési programot rendszeresen felülvizsgálják és ellenőrzik (lásd 6.2. Belső ellenőrzés), és szükség esetén változtatást eszközölnek (lásd 5.4. Változásmenedzsment.)
4.2.3.	A munkába való visszatérési megállapodásoknak a személyi állomány számára érvényben kell lenniük a baleseteket/incidenseket vagy a munkából való hosszan tartó hiányzást követően, ideértve szükség esetén a további képzés biztosítását.

4.2.2 Cél

A követelmény célja annak biztosítása, hogy a szervezet rendelkezzen megfelelő struktúrákkal és erőforrásokkal mindazon kockázatok ellenőrzésére, amelyekkel szembesül, valamint ahhoz, hogy a biztonsági és különösen a biztonságilag kritikus jellegű funkciók betöltésére kompetens munkatársakat osszon be. A kompetenciakezelő rendszer azt is lehetővé teszi a szervezetnek, hogy folyamatosan megőrizze munkatársai készségeit, szaktudását és tapasztalatait.

A kompetencia sarokponti szerepet játszik a tevékenységek megnyugtató végrehajtásában. A kompetens munkatársak igénye az első vonalbeli támogatóktól (ideértve a vállalkozókat, tanácsadókat és a biztonsággal

kapcsolatos szolgáltatókat) a vezetőségi állományig terjed. Gyakran előfordul, hogy elsiklanak a vezetőség kompetencia követelményei felett; azonban a vezetők fontos döntéseket hoznak, amelyeknek alapvető és széles körű hatása lehet az egészségre és biztonságra. Közéjük kell, hogy tartozzanak a munkatársak előírt biztonsági normáknak megfelelő oktatására, a kompetencia körülményektől független fenntartására – ideértve a munkatársak rendelkezésre állását és hasonló kérdéseket –, valamint a kompetenciaszinteknek az előírt szabványokhoz viszonyított nyomon követésére vonatkozó rendelkezések.

Ebben az összefüggésben a biztonság a hivatásszerű viselkedés és professzionalizmus integer alkotóelemének, nem a szakmai készségekre helyezendő „kiegészítő rétegnek” tekintjük. Emellett a szervezet képessége arra, hogy valós időben kezelje a nem várt eseményeket, nagy mértékben függ az első vonalban dolgozók és közvetlen vezetőik kompetenciájától. Az ilyen kompetenciák fejleszthetők, például szimulációk és az összetett eseteleírások rendszeres oktatása révén.

4.2.3 Magyarázó megjegyzések

Az oktatási program **(4.2.2.)** harmadik fél oktatóközpont segítségével biztosítható. Ebben az esetben a szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy az oktatóközpont kompetens a releváns szolgáltatások nyújtására, akár azért, mert valamely nemzeti vagy uniós rendszerben van elismerve vagy tanúsítva, akár az oktatási tevékenységek és azok eredményeinek közvetlen nyomon követésével. Az oktatóközpontok a szervezet összes oktatási igényét biztosíthatják vagy csupán néhányat azok közül a különféle szakterületi kompetenciák alapján. Ha egy harmadik fél képzési központ képzést nyújt egy szervezetnek, akkor a szervezetnek ellenőriznie kell, hogy a képzés kiterjed-e a szükséges elemekre, és amely esetekben nem, azokban a külső képzést szükség szerint belső képzéssel kell kiegészítenie.

Az „attitűd” **(4.2.1. (a))**, jobban mondva hozzáállás/felfogás kifejezés azt írja körül, hogy az emberek hogyan reagálnak bizonyos helyzetekre és általában véve hogyan viselkednek (pl. proaktívak, megtalálják másokkal a közös hangot). Ez nagyon fontos ahhoz, hogy a BIR rendszerben jól működjenek a kapcsolatok.

Módszeres megközelítéssel kell biztosítani, hogy az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos kompetencia a releváns szerepekben igényelemzés alapján vagy alkalmi alapon elérhető legyen.

Az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos kompetenciát kell hasznosítani például projektekben az új vagy módosított tervek, konstrukciók kapcsán, a balesetek elemzése során a nem műszaki nézőpont biztosítása érdekében vagy az emberi teljesítménnyel kapcsolatos gondok esetén.

4.2.4 Bizonyítékok

- A kérelmezőnek információkat kell szolgáltatnia a kompetenciakezelő rendszeréről és annak a követelményekben rögzített elemek teljesítésére irányuló működéséről **(4.2.1.), (4.2.2. (a)–(e))**.
- A bizonyítéknak tartalmaznia kell a személyzet számára rendelkezésre álló képzési programok részleteit (ideértve adott esetben az oktatók kompetenciájára vonatkozó szervezetekre vonatkozó információkat is) és azt, hogy ez hogyan tartható naprakészen és vizsgálható felül (ideértve adott esetben az RID szerinti biztonsági tanácsadói szerepre vonatkozóan); **(4.2.2. (a)–(e))**
- A bizonyítékoknak tartalmazniuk kell a balesetek vagy váratlan események vagy hosszabb munkahelyi távollét utáni munkába visszaállással kapcsolatos intézkedéseket, amelyek a munkatársakra vonatkoznak, ideértve az esetleges oktatási szükségletek meghatározásának módját is **(4.2.3.)**.
- Ha a kérelmező az uniós rendeletek szerint tanúsított, elismert oktatóközpontot vesz igénybe, a vonatkozó tanúsítvány másolatával biztosítható a fenti elemekkel szembeni megfelelés vélelme olyan mértékben, amennyiben az adott tanúsítási folyamat kiterjed rájuk **(4.2.1. (a), (c)–(f), (4.2.2.))**.

- *A kérelmezőnek fel kell tüntetnie, hogyan biztosítja azt, hogy ugyanazon feladatok tekintetében ne legyenek különbségek saját munkatársai és az általa igénybe vett bármilyen vállalkozó, beszállító és tanácsadó munkatársainak kompetenciái között; (4.2.1. a)–f))*
- *A kérelmezőnek fel kell tüntetnie az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos kompetenciaigények értékelési módját, amely magába foglalja, hogy milyen szerepek és melyik folyamatok igényelnek emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos kompetenciát, valamint milyen kompetenciaszint szükséges. A rendelkezésre álló emberi tényezőkkel kapcsolatos képzettség (pl. emberi tényezőkkel kapcsolatos hivatalos végzettség, azaz tudományos fokozat, belsőleg vagy külsőleg elismert kompetenciák és tapasztalatok) a társaság érettségéhez és összetettségéhez van szabva (4.2.1. (a–f)).*
- *A kérelmezőnek tájékoztatást kell nyújtania a személyi állomány a kulcsfontosságú szerepkörök vállalására való felhatalmazására vonatkozó folyamatról, ideértve a személyi állomány kompetenciáinak folyamatos kezelését (4.2.1. (a)–(f), 4.2.2. (d)).*

4.2.5 Példák a bizonyítékokra

Kompetenciakezelő rendszer, a folyamatos működését bemutató magyarázattal, adott esetben ideértve az ügyfelekkel közvetlenül érintkező munkatársakat is, valamint az alátámasztó dokumentációra mutató linkekkel, ideértve a különféle oktatási programokat és az alvállalkozó oktatóközpontok kezelését is.

Bármilyen tanúsított oktatóközponttal fennálló szerződéses megállapodások (ideértve a feladatmeghatározást is), a tanúsításukra vonatkozó bizonyítékokkal együtt.

Példák a munkatársak csoportjainak kialakított oktatóprogramokra.

A biztonsággal kapcsolatos adott szerepekhez szükségesnek tartott képzettség, ideértve a pszichológiai és testi követelményeket is.

A balesetek és váratlan események kivizsgálási eljárása olyan mértékben, amennyiben az oktatási programokat módosító intézkedéseket említ a balesetek és váratlan események, korábbi felügyelet stb. fényében.

Eljárás vagy folyamat annak biztosítására, hogy az alábbiak tekintetében a munkatársak külön, illetve ismétlődő oktatásokban részesülnek:

- *a belső szabályzatokat, az infrastruktúrát, a szervezeti felépítést érintő várható változások;*
- *hozzárendelt feladatok aktualizálása (pl. új mozdonyvezetők, új útvonalak, új mozdonytípusok, új szolgáltatástípusok esetén).*

Folyamat az alábbiak biztosítására:

- *A kompetenciák a feladatok elegendő tényleges gyakorlásával (pl. mozdonyvezetők esetén az üzemeltetési feltételek, szerelvénykategóriák, vontatójárművek, vonalak és állomások ismerete) és/vagy külön oktatások beütemezésével történő fenntartása, különösen hosszú munkahelyi távollét (pl. betegség) vagy balesetek, váratlan események után.*
- *Megteszik a szükséges lépéseket nem megfelelőségek vagy nem helyénvaló magatartásformák azonosítása esetén – pl. valaki vagy valamilyen berendezés szolgálatból kivonása bizonyos időre –, ha nem megfelelőség azonosítása kapcsán vannak az elismert készségeket érintő korlátozások, külön oktatás stb.*
- *Megfelelő intézkedések bevezetése a munkatársak számára balesetek és váratlan események után (pl. jelzőberendezést figyelmen kívül hagyó mozdonyvezetőknek, személyt érintő baleset esetén stb.; például a szervezet biztosítja, hogy a mozdonyvezető alkalmas a szolgálat újbóli felvételére, vagy a szolgáltatásnyújtáshoz kompetens másik mozdonyvezetőre cseréli az illetőt).*

- *A súlyos balesetekből vagy bármilyen egyéb jelentős eseményből levont tanulságok megosztása, különösen akkor, ha operatív szintű kezelést igénylő új kockázatokat észleltek.*
- *A kompetenciakezelő rendszer nyomon követési folyamata, ideértve a hatékonysága mérését is.*

Folyamat annak biztosítására, hogy kialakították az emberi és szervezeti tényezők megfelelő kompetenciáit, és módszeres megközelítéssel biztosítják azt, hogy az emberi és szervezeti tényezőkhöz kellő idő és erőforrás legyen hozzárendelve.

A biztonsági kultúrával kapcsolatos kompetencia igényelemzésre épül. A biztonsági kultúrával kapcsolatos kompetenciára vonatkozó szükségleteket értékeli, és stratégiák annak biztosítására, hogy bemutassák a helyes kompetenciákat és erőforrásokat. A vezetőség láthatóan előmozdítja a biztonsági kultúrával kapcsolatos alapismereteket és annak fontosságát.

4.2.6 Referenciák és szabványok

- *ISO 10015:1999 Minőségirányítás. A képzés irányelvei*
- *ISO 10018: Minőségirányítás. Irányelvek a munkatársakról és kompetenciáról*

4.2.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A kockázatértékelés kimeneti adatai hogyan kapcsolódnak a KKR felülvizsgálatához.

A kompetenciakezelő rendszer vizsgálatakor fontos észben tartani, hogy lesznek a szervezet állományán túlmutató, a vállalkozókat és másokat is érintő kompetenciakövetelmények is.

A KKR rendszert ellenőrizni kell, hogy kiderüljön, mennyire naprakész és vajon az alapján végzett oktatási tevékenységek tükrözik-e a szervezet aktuális szükségleteit.

A szervezetnél kell, hogy legyen valamilyen eszköz annak biztosítására, hogy a tevékenységeket végző vállalkozók munkatársai kompetensek legyenek a feladatvégzésre. Ez különösen a vállalkozók munkásainak érintettsége esetén lehet probléma, akiknél a kompetenciaellenőrzés nem mindig kellőképp alapos.

A közvetlenül foglalkoztatott állomány és vállalkozók által végzett hasonló tevékenységekhez előírt kompetenciaszintnek azonosnak kell lennie.

Kialakított rendszer biztosítja a biztonsági elemeket tartalmazó feladatok és beosztások azonosítását, ideértve a biztonsági szempontból kritikus feladatokat is.

Robusztus és hatékony kompetenciakezelő rendszer működik, amely kiterjed a kompetencia kapcsán szükséges szaktudás és készségek, oktatás, karbantartás és erőforrások azonosítására, a munkaerő-felvételi folyamatokra, képzésre, értékelésre, a kompetencia nyomon követésére és nyilvántartására, egyúttal jelzi azt is, hogy mindezek miként járulnak hozzá a kompetencia kiépítéséhez és fenntartásához.

Az emberi tényezőkre koncentrálás: milyen megoldásokkal értékeli a fizikai állapotot és pszichés alkalmasságot (pl. mozdonyvezetők és a biztonsági szempontból kritikus feladatokat végző más munkatársak esetén).

4.3 Tudatosság

4.3.1 Szabályozás szerinti követelmények

- 4.3.1. A felső vezetésnek gondoskodnia kell arról, hogy a felső vezetés és a biztonságot befolyásoló szerepkörrel rendelkező személyi állománya tisztában legyenek a tevékenységeik relevanciájával, fontosságával és következményeivel, valamint azzal, hogy azok hogyan járulnak hozzá a biztonságirányítási rendszer helyes alkalmazásához és hatékonyságához, ideértve a biztonsági célkitűzések elérését (lásd Biztonsági célkitűzések és tervezés).

4.3.2 Cél

A tudatosság azt jelenti, hogy a munkatársakkal megismertetik a szervezet biztonsági politikáját és hogy miként járulhatnak hozzá a szervezet biztonságához, valamint azokat a veszélyeket és kockázatokat, amelyekről tudniuk kell és a balesetek és váratlan események kivizsgálásának eredményeit. Kiterjed arra is, hogy a munkatársak körében tudatosítsa, hogy úgy számukra mint a szervezet szempontjából milyen következményekkel jár, ha nem járulnak hozzá a biztonságirányítási rendszer megvalósításához. A követelmény célja, hogy a biztonsági kultúrával kapcsolatos gondokat kezelje a szervezetnél. A szervezet céljait és irányultságát a legfelső vezetőségnek kell meghatározni, és rögzítenie az üzletviteli alapelveket. A szervezetben tevékenykedő munkatársak a vezetőségről vesznek példát. A kérelmezőnek be kell mutatnia, hogyan kezeli ezeket a kérdéseket a folyamataiban és eljárásaiban.

4.3.3 Bizonyítékok

- A kérelmezőnek jeleznie kell, hogy a humán erőforrás vagy egyéb folyamataiban hol tükröződik a munkatársak kulcsszerepe a szervezet célkitűzéseinek teljesítésében, hogyan törekszenek ennek mérésére, és milyen lépéseket tesznek fenntartására és fejlesztésére **(4.3.1.)**(lásd még: 2.3.).
- Információk a kompetenciakezelő rendszer működéséről **(4.3.1.)**.

4.3.4 Példák a bizonyítékokra

Nyilatkozat a biztonsági politikában vagy másutt arról, hogy a szervezetet irányítók elkötelezettek a biztonsági kultúra szervezeten belüli előmozdítása iránt, hogy biztosítani lehessen a kockázatok irányítási rendszer segítségével történő ellenőrzését; a dokumentumnak azt is mutatnia kell, hogy hol helyezkedik el minden munkatárs a biztonsági politika cselekedeteik és a meghatározott biztonsági célkitűzések megvalósítása általi előmozdításában. Azokra a konkrét eljárásokra mutató linkek, amelyet az említett elképzelések népszerűsítésére irányulnak a szervezet egészében.

A nyilatkozat jelzi, hogy a szervezet miként mozdítja elő biztonsági kultúrával kapcsolatos megközelítését vállalkozói, partnerei és beszállítói körében.

Maga a politika tekintetében a célkitűzésekre vonatkozó legfelső vezetőségi kommunikáció, akár olyan értelemben, hogy minden munkatársat azok elérésére buzdítanak, vagy például a javult teljesítmény kapcsán gratuláló üzenetekben.

Információ, amelyből kiderül, hogy a középvezetés és az operatív munkatársak szerepet vállalnak az első vonalbeli biztonsági kezdeményezésekben (workshopok, fórumok, biztonsági témájú szaknapok, a BIR rendszerben betöltött szerepük további tudatosítására irányuló oktatóprogramok stb.).

A kommunikációs csatornák és igénybe vett csatornák ismertetése.

4.3.5 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A munkatársakkal e tárgyban folytatott meghallgatások során fontos megállapítani, hogy milyen jellegű ismeretekkel rendelkeznek a rájuk vonatkozó szerepekről és felelősségi körökről. Ebből kiderül, hogy a szervezet képes-e felfogni a hatékony szervezeti kultúra fontosságát vagy a biztonság BIR rendszer segítségével történő megvalósításával kapcsolatos tudatosságot.

A felügyelet során kiemelt kérdésnek számít, hogy a szervezet milyen kiindulási alapokra helyezte jelenlegi kultúráját és milyen lépéseket alkalmaz annak javítása, fejlesztése érdekében.

Ellenőrizni kell az egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatos felelősségi körök, célkitűzések teljesülését, a kockázattudatosságot, a (be)jelentési kultúrát – mulasztásokat, hibákat, szabálysértések és egyéb hiányosságokat keresve.

4.4 Tájékoztatás és kommunikáció

4.4.1 Szabályozás szerinti követelmények

4.4.1.	A szervezetnek meg kell határoznia a megfelelő kommunikációs csatornákat annak biztosítása érdekében, hogy a biztonsággal kapcsolatos információkat a szervezet különböző szintjein és külső érdekelt felekkel kicserélhessék, ideértve a vállalkozókat, a partnereket és a beszállítókat.
4.4.2.	Annak biztosítása érdekében, hogy a biztonsággal kapcsolatos információk elérjék az ítélet- és döntéshozókat, a szervezetnek kezelnie kell a biztonsággal kapcsolatos információk megállapítását, fogadását, feldolgozását, generálását és terjesztését.
4.4.3.	A szervezetnek biztosítania kell, hogy a biztonsággal kapcsolatos információk: <ul style="list-style-type: none"> (a) relevánsak, teljesek és érthetőek legyenek a megcélzott felhasználók számára; (b) érvényesek legyenek; (c) pontosan legyenek; (d) konzisztensek legyenek; (e) ellenőrzésre kerüljenek (lásd A dokumentált információk ellenőrzése c. részt); (f) a hatályba lépés előtt kerüljenek közlésre; (g) fogadásra és megértésre kerüljenek.

4.4.2 Cél

A követelményekkel szembeni megfelelés azt hivatott bemutatni, hogy kérelmében a kérelmező sikeresen bizonyítja a biztonsággal kapcsolatos információk megfelelő eszközökkel történő azonosítását a különböző szinteken, és azt, hogy ezeket az információkat megfelelő időben, a megfelelő munkatársak felé kommunikálja. A kilátások vizsgálatával biztosítja, hogy a kockázatok aktuális ellenőrzése releváns és naprakész marad, és képes azonosítani a külső (politikai, társadalmi, környezetvédelmi, technológiai, gazdasági és jogi) hatásokból eredő új fenyegetéseket és lehetőségeket. Képes gondoskodni arról, hogy elérje a megfelelő munkatársakat (különösen a biztonság szempontjából kiemelt dolgozókat) a szervezetben, akiknek reagálniuk kell. Idetartozik annak módja is, ahogyan biztonsággal kapcsolatos információkkal látják el azokat az egyéb érdekelt feleket, amelyek felé kapcsolódási pontok vannak.

4.4.3 Magyarázó megjegyzések

A szervezet meghatározza, hogy milyen jellegű biztonsági információkat kell közölni, hogyan bonyolítja ezt a kommunikációt **(lásd még: 4.5.)**, kiknek és milyen feltételek szerint történik ennek kezdeményezése és feldolgozása **(4.4.1.)**. A biztonsággal kapcsolatos információcsere a szervezeten belül feladatokat ellátó munkatársak között, valamint (al)vállalkozókkal, partnerekkel vagy beszállítókkal, vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők között, továbbá adott esetben pályahálózat-működtetők között zajlik.

Különböző típusú információkat tudunk megkülönböztetni:

- a BIR rendszer dokumentációja **(lásd még: 4.5.)**;
- a pályahálózat-működtető részéről a vasúti tevékenység megtervezéséhez szükséges statikus információk, pl. a vasúti infrastruktúra üzemeltetési szabályai és jellemzői (pl. nyomtáv, szerelvényhossz, a pályaszintvonal hajlásai és tengelyterhelés);
- a vasúti tevékenység megtervezéséhez szükséges információk, pl. az állomások üzemszerű menetrendjei, útvonallisták, ideiglenes sebességhatárolások, vasúti infrastruktúra változásai,

folyamatban lévő pályamunkálatok, vasúti nyomtáv korlátozásai, tervezett útvonalról elterelendő vonatok, egypályásként üzemeltetendő vonalszakaszok, vonatok közlekedésére vonatkozó előrejelzés (ideértve a vonatok útvonalait és/vagy ingázó szolgáltatásokat érintő bármilyen változást is);

- *vonatokkal kapcsolatos (a vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők, illetve ha releváns, pályahálózat-működtetők közötti) forgalomirányítási információk, ideértve az egyes szervezeteknél üzemzavarok vagy vészhelyzetek esetén munkaidő alatt és attól eltérő időpontokban értesítendő illetékes munkatársak azonosítását is (lásd még: 5.5.).*

A vasúttársaság és pályahálózat-működtető közötti információcsere céljából az alapvető előírásokat **(4.4.2.)** az OPE ÁME, a vasúttársaság és a KFSZ között a karbantartásért felelős szervezetekről szóló rendelet, illetve a vasúttársaság/pályahálózat-működtető és a hatóságok (az Ügynökség, NSA) között a biztonságirányítási rendszerekről szóló KBM határozza meg.

Vannak olyan megállapodások, amelyek lehetővé teszik az érintett felekkel kapcsolatos információcserét a műszaki rendszerek hibaival és építési meg nem felelésével vagy üzemzavarával kapcsolatos biztonsági kockázatokra vonatkozóan, beleértve a strukturális alrendszereket is, beleértve az esetleges – például a SAIT megállapodáson (biztonsági riasztási eszköz) keresztül tett – korrekciós intézkedésekre vonatkozó információkat is, amelyet az Ügynökség támogatott a vasúti ágazatban. A SAIT használata megfelel a vasútbiztonságról szóló irányelvben meghatározott követelménynek (4. cikk (5) bekezdés), a KBM nyomon követésre vonatkozó követelményének (4. cikk) és a karbantartásért felelős szervezetekről szóló rendeletnek (5. cikk (5) bekezdés) ezen információk cseréjére vonatkozóan.

Az „érvényes” szó a fenti kontextusban **(4.4.3. (b))** azt jelenti, hogy naprakész.

A „konzisztens” szó a fenti kontextusban **(4.4.3. (d))** azt jelenti, hogy nincs ellentmondásban, ha különböző forrásokból származik.

Az „érthetőek” szó a fenti kontextusban **(4.4.3. (g))** azt jelenti, hogy a kérelmező bemutatja, hogy lépéseket tett annak biztosítása érdekében, hogy a biztonság szempontjából kiemelt információt átvették azok, akiknek szól. Ez teljesíthető alkalmi oktatással, a megértést ellenőrző kérdésekkel eligazítások során vagy olyan protokollokat megvalósító biztonságilag kritikus kommunikációval, amelyek előírják a fontos üzenetek visszamondását, pl. a váltóőr és mozdonyvezető között annak megerősítése céljából, hogy helyesen felfogták azokat, valamint a követelményt teljesítő bármilyen egyéb módon.

4.4.4 Bizonyítékok

- *A kérelmező azonosítja a szervezetnél létező különféle kommunikációs csatornákat és céljukat **(4.4.1.)**.*
- *A kérelmezőnek bizonyítékokat kell szolgáltatnia például bármilyen belső biztonsági értesítő, riasztó rendszerről, a munkatársakat a releváns, de rutinszerű információkkal ellátó bármilyen rendszerről és a munkatársakat a releváns, de alkalmasszerű információkkal ellátó bármilyen rendszerről **(4.4.2.)**.*
- *A kérelmező jelzi, hogyan bizonyosodik meg arról, hogy a terjesztett információk azokat érték el, akiknek szánták (különösen a biztonsági értelemben kritikus szerepeket betöltők), ők pedig megértették azt **(4.4.3.)**.*

4.4.5 Példák a bizonyítékokra

Egyértelmű nyilatkozat arról, hogy a különféle típusú és szintű információk tekintetében a felfelé és lefelé menő kommunikáció hogyan működik, ideértve a biztonsági riasztásokról és rutinszerű kommunikációról szóló külön eljárásokra mutató linkeket is.

A nyilatkozat jelzi a különböző típusú kommunikációk esetén annak biztosítása érdekében megtett lépéseket, hogy a közlések elérjék azokat a munkatársakat, akiknek szánták azokat, és a munkatársak megértse, hogy mit kommunikálnak, pl. a biztonságilag kritikus információkat.

Bemutatják az azt biztosító folyamatot vagy eljárást, hogy a biztonsági feladatokban szerepet vállaló minden munkatársat a helyes verziójú dokumentumokkal és megfelelő időben lássák el.

A biztonsággal kapcsolatos dokumentumok kézbesítésének visszaigazolására vonatkozó folyamat vagy eljárás.

Folyamat vagy eljárás, amely biztosítja, hogy a külső feleknek, így a pályahálózat-működtető(k)nek, (más vasúttársaságoknak, hatóságoknak stb. megadják annak a kapcsolattartónak az adatait, aki kommunikálni tud velük (pl. idegennyelv-ismeret) és a megfelelő szintű információkhoz fér hozzá.

A tevékenységeket, üzemeltetést – különösen a vonatok közlekedését korlátozott üzemmód esetén – érintő, nyomtatványokon egységesített információk egyértelmű és haladéktalan közlését szolgáló kommunikációs protokollokat vagy adathordozókat (papíralapú vagy papírmentes adathordozók pl. adatrögzítő eszközök) tartalmazó nyomtatványgyűjtemény (lásd: OPE ÁME) ismerete.

A szervezettel vagy más érdekelt felekkel megosztani szükséges biztonsági riasztások. Néhány jellegzetes példa:

- *A vasúttársaságok tájékoztatják a pályahálózat-működtetőt bármilyen kellemetlenségről, amely kihathat a vonatforgalomra (járműhibákról, pl. tengelycsapágy-forrósodásról, hogy a pályahálózat-működtető kockázatellenőrzési intézkedéseket tehessen, pl. forgalom korlátozása a szomszédos pályán).*
- *A PM a releváns területen lévő összes VT-ot tájékoztatja az infrastruktúra hibáiról és az esetleges átmeneti biztonsági intézkedésekről, pl. sebességcsökkentésről.*

A kapcsolódási pontok kezelésével megbízott szerepek esetén: bizonyítékok arról, hogy kinek küldik el a biztonsági riasztást, ami a szolgáltatási területtől függ (pl. benne vannak az útvonalkönyvben).

Folyamat vagy eljárás a szervezet szervezeti felépítését érintő mikro- és makroszintű változtatásokra vonatkozó információk terjesztésére.

Másolatok a biztonsággal kapcsolatos feladatokat végrehajtó munkatársaknak átadott, a hálózat(ok) tekintetében releváns üzemeltetési szabályokat tárgyaló utasításokról, amelyeknek az alábbiak szerintinek kell lennie:

- *hiánytalan: a VT tevékenységére releváns biztonsági feladatokra nézve releváns összes szabály és előírás azonosítva van és le van írva a releváns dokumentumokban;*
- *pontos: külön minden szabály és előírás helyesen, azaz hibátlanul van leírva (pl. szükséges magatartás jelzőberendezés előtt, biztonsággal kapcsolatos kommunikáció);*
- *konzisztens: az adott egy személyre vagy egy csoportra vonatkozó, különböző forrásokból származó előírások kompatibilisek és egyezők és nincsenek ellentmondásban.*

4.4.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

Ellenőrizni kell, hogy léteznek-e arra használt módszerek és folyamatok, hogy a kockázatellenőrzés, a kilátások lehetőségekre vagy fenyegetésekre irányuló vizsgálata naprakész maradjon.

Ellenőrizni kell, hogy létezik-e folyamat a nyomtatványokon egységesített információk felhasználásának nyomon követésére.

A felügyelet során kiemelt kérdésnek számít, hogy mennyire naprakészek az információk, és hogy vajon kellő időben eljutnak-e **minden** releváns munkatárshoz, pl. éjszakai műszakban vagy a szervezet központi telephelyeitől távoli helyeken dolgozókhoz.

4.5 Dokumentált információk

4.5.1 Szabályozás szerinti követelmények

4.5.1. Biztonságirányítási rendszerre vonatkozó dokumentáció

4.5.1.1. A biztonságirányítási rendszer leírással rendelkezik, ideértve a következőket:

- (a) a vasúti tevékenységek biztonságával kapcsolatos folyamatok és tevékenységek azonosítása és leírása, beleértve a biztonsággal kapcsolatos feladatokat és a kapcsolódó felelősségi köröket (lásd 2.3. Szervezeti szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások);
- (b) e folyamatok kölcsönhatása;
- (c) az e folyamatok végrehajtásának módját részletező eljárások vagy egyéb dokumentumok;
- (d) a vállalkozók, partnerek és beszállítók azonosítása és a nyújtott szolgáltatások típusának és mértékének leírása;
- (e) azon szerződéses megállapodások és egyéb üzleti megállapodások azonosítása, melyet a szervezet és egyéb, a d) pontban említett felek kötnek, és amelyek szükségesek a szervezet biztonsági kockázatainak és azon kockázatok szabályozásához, amelyek a vállalkozók igénybevételével kapcsolatosan felmerülhetnek;
- (f) az e rendelet által előírt dokumentált információkra való hivatkozás.

4.5.1.2. A szervezetnek biztosítania kell, hogy az évi biztonsági jelentés benyújtásra kerüljön az illetékes nemzeti biztonsági hatóság(ok)hoz az (EU) 2016/798 irányelv 9. cikkének (6) bekezdésével összhangban, ideértve a következőket:

- (a) a döntések szintézise egy szinten a biztonsággal kapcsolatos változások fontosságával, ideértve a fontos változások felülvizsgálatát a 402/2013/EU rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban;
- (b) a szervezet biztonsági célkitűzései a következő év(ek)re vonatkozóan, és hogy milyen súlyos biztonsági kockázatok vannak hatással az e biztonsági célkitűzések meghatározására;
- (c) a belső baleset/váratlan esemény vizsgálatának (lásd: 7.1. Tanulás a balesetekből és váratlan eseményekből) és egyéb nyomon követési tevékenységek (lásd: 6.1. Nyomon követés, 6.2. Belső ellenőrzés és 6.3. Vezetői felülvizsgálat) eredményei az 1078/2012/EU rendelet 5. cikkének (1) bekezdésével összhangban;
- (d) a nemzeti vizsgálati szervek kiemelkedő ajánlásaival kapcsolatos előrehaladás részletei (lásd: 7.1. Tanulás a balesetekből és váratlan eseményekből);
- (e) a szervezet biztonsági mutatói, amelyet a szervezet biztonsági teljesítményének értékelése érdekében hoztak létre (lásd: 6.1. Nyomon követés);
- (f) adott esetben az RID szerinti biztonsági tanácsadó éves jelentésének következtetései a szervezet veszélyes áruk szállításával kapcsolatos tevékenységeiről.

4.5.2. Létrehozás és aktualizálás

4.5.2.1. A szervezetnek biztosítania kell, hogy a biztonságirányítási rendszerre vonatkozó dokumentált információk létrehozása és aktualizálása során a megfelelő formátumokat és médiumokat használja.

4.5.3. A dokumentált információk ellenőrzése

4.5.3.1. A szervezetnek ellenőriznie kell a biztonságirányítási rendszerre vonatkozó dokumentált információkat, különösen a tárolásukat, közzétételüket és a változások ellenőrzését, hogy adott esetben biztosítsa a rendelkezésre állásukat, megfelelőségüket és védelmüket.

4.5.2 Cél

A kérelmezőnek be kell mutatnia, hogy a biztonságirányítási rendszer az üzemeltetett szolgáltatások jellegét és mértékét illetően összességében megfelel a szükséges kívánalmaknak, és képes az előálló kockázatok kezelésére. Ehhez az alábbiak szükségesek:

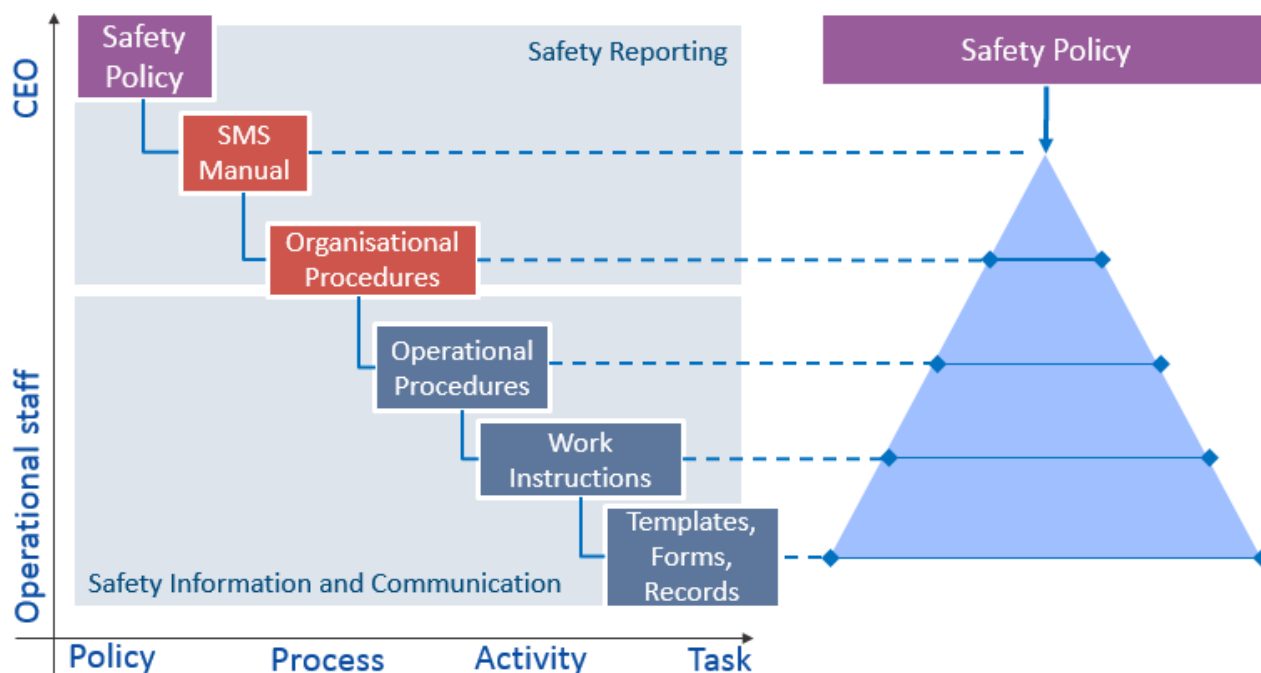
- a kérelmező biztonsági politikájának, szervezetének, valamint a BIR rendszer magas szintű intézkedéseinek; és
- a fenti 4.5.1.1. (a)–(f) és 4.5.1.2. (a)–(g) pontokban foglalt követelményekben rögzített részletesebb intézkedések kifejtése.

A kérelmezőnek szintén be kell mutatnia a BIR-dokumentáció kezelésének módját – tehát a dokumentált információk (azaz dokumentumok és nyilvántartások/adatok) azonosítását, létrehozását, karbantartását, kezelését, tárolását és megőrzését – annak érdekében, hogy gondoskodjon azok naprakészen tartásáról és arról, hogy szükség esetén a helyes verziók álljanak a munkatársak rendelkezésére.

4.5.3 Magyarázó megjegyzések

A BIR dokumentált információinak része bármely dokumentum, amelyben a kérelmező a BIR rendszerének a vonatkozó előírásokkal **(4.5.1.1. (f))** szembeni megfelelőségét mutatja be.

A 3. ábrán tipikus dokumentációstruktúra látható:

3. ábra: Az átlagos dokumentációs struktúra

Operational staff	Operatív munkatársak
CEO	Vezérigazgató

Safety Policy	Biztonsági politika
Safety Reporting	Biztonsági jelentés
SMS Manual	BIR-kézikönyv
Organisational Procedure	Szervezeti eljárás
Work instructions	Munkautasítások
Template, Forms, Records	Sablon, űrlapok, nyilvántartások
Safety Information and Communication	Biztonsági tájékoztatás és kommunikáció
Policy	Szabályzat
Process	Folyamat
Activity	Tevékenység
Task	Feladat

A vasúttársaságok a szolgáltatási területtől függően eltérő jelentéseket nyújthatnak be **(4.5.1.2.)** az NSA-knak azokban a tagállamokban, ahol tevékenységeiket folytatják. Hatályát tekintve a jelentés általában a tevékenységnek csak arra a részére vonatkozik, amely az adott tagállamban folyik. Az Ügynökség mégis azt ajánlja, hogy a szolgáltatási terület egészét egyetlen jelentéssel fedjék le, ugyanis ez elősegíti az egyazon vasúttársaságot felügyelő NSA-k közötti információcserét.

A biztonsági tanácsadó éves jelentése **(4.5.1.2. (f))**, veszélyes áruk szállítása esetén a módosított 2008/68/EK irányelvben és a Veszélyes Áruk Nemzetközi Vasúti Fuvarozásáról szóló Szabályzatban előírtak szerint a veszélyes árukkal foglalkozó biztonsági tanácsadó éves jelentése, szintén az éves biztonsági jelentés bemeneti adatának számít. A biztonsági tanácsadónak meghatározott funkciókat kell betöltenie, ideértve a veszélyes áruk szállításával kapcsolatos egészségvédelmi, biztonságtechnikai és környezetvédelmi kérdésekre, valamint a szükséges jelentések elkészítésére vonatkozó tanácsadást is az őt megbízó társaság számára.

A dokumentált információ **(4.5.2.1.)** esetén használt azonosítók, formátum (pl. nyelv, szoftververzió, grafikai elemek) és adathordozó (pl. papír, elektronikus) a szervezet belátására van bízva. Nem kell, hogy írott, nyomtatott kézikönyvnek legyen.

A dokumentumellenőrzés **(4.5.3.1.)** az olyan belső ellenőrzéseket meghatározó folyamatot (vagy eljárást) – különösen a szükséges kívánalmaknak megfelelésig kiadás és felhasználás előtti elbírálását és jóváhagyását – jelenti, amelyeket a kötelezően dokumentálandó információk esetén figyelembe kell venni és meg kell valósítani. A dokumentumok aktuális átdolgozási státuszának meghatározására irányul, hogy az érvénytelen vagy elavult dokumentumok használata eleve kizárható legyen. Különösen azt biztosítja, hogy:

- *a megfelelő dokumentumok vonatkozó kiadásai minden olyan helyszínen rendelkezésre álljanak, ahol a biztonságirányítási rendszer hatékony működéséhez elengedhetetlen tevékenységeket végeznek;*
- *az érvénytelen vagy elavult dokumentumokat haladéktalanul eltávolítsák az összes kiadási vagy felhasználási helyről, vagy egyebekben biztosítva legyen azok nem szándékos használata;*
- *a jogi vagy tudásmegőrzési célból megőrzött bármilyen elavult dokumentum megfelelően azonosított legyen.*

4.5.4 Bizonyítékok

- A kérelmezőnek ismertetnie kell a biztonságirányítási rendszert és annak működését szükség esetén a releváns eljárásokat mutató megfelelő jelzésekkel **(4.5.1.1. (a)–(b))**.
- A kérelmezőnek azonosítania kell a biztonsággal kapcsolatos feladatok kapcsán bevezetett szerepeket és felelősségi köröket, valamint a kérelmező és mások tevékenységeiből származó kockázatok kezelésének módját **(4.5.1.1. (a))**.
- A kérelmezőnek bizonyítékokat kell szolgáltatnia arra nézve, hogy rendelkezik a fenti 4.5.1.2. pontban felsorolt elemekre kiterjedő éves biztonsági jelentéssel (vagy az annak elkészítésére irányuló intézkedésekkel) **(4.5.1.2. (a)–(f))**.
- A kérelmezőnek jeleznie kell, hogyan működik a dokumentumkezelő rendszer, ideértve az információk szükség szerinti helyen és időben történő rendelkezésre bocsátásának és használatra alkalmasságának, a rendszerben történő ellenőrzött megváltoztatásának, valamint a könnyen visszakereshető tárolásának és karbantartásának módját, ugyanakkor a dokumentumkezelő rendszernek lehetővé kell tennie, hogy az információkat az állagromlás vagy károsodás minimalizálása és az elvesztés megelőzése céljából megfelelő környezetet biztosító létesítményekben tartsák **(4.5.2.1.), (4.5.3.1.)**.

4.5.5 Példák a bizonyítékokra

A biztonságirányítási rendszer és teljes struktúrájának leírása, a benne foglalt folyamatokat támogató dokumentumokra mutató linkekkel együtt (pl. kézikönyv, szervezeti és működési eljárások, munkautasítások). A dokumentált információk ISO által bevezetett új koncepciótól eltekintve a szervezet megőrizheti dokumentációja hagyományos felépítését is, ha az a célnak megfelelő.

A különböző dokumentumok szerkezeti felépítésének, kiadásának, rendelkezésre bocsátásának, iktatásának, karbantartásának/átdolgozásának és hatályon kívül helyezésének vázlatos bemutatása, hivatkozással a releváns dokumentumellenőrzési eljárásokra.

Ha a kérelem első egységes biztonsági tanúsítványra irányul, az éves jelentése elkészítésére vonatkozó eljárás. Az eljárás jelzi a jelentés javasolt elrendezését.

A dokumentumkezelési folyamat vagy eljárás, amelynek tárgyalni kell, hogy a rendszeres felülvizsgálatok és a balesetek vagy váratlan események után hogyan aktualizálják a dokumentumokat. A folyamat vagy eljárás foglalkozik az eskalálási folyamattal olyan esetekben, amikor az előírt időkereteken belül nem történik meg a megállapodott aktualizálás vagy ha nincs megállapodás a dokumentum aktualizálásának módjáról.

Szabályozott nyelvezetet használ (tehát tömör, egyértelmű mondatok és a szakzsargon kerülése), hogy elősegítse a közös megértést és a jó adatminőséget.

A dokumentumok jóváhagyására jogosult munkatársak biztosítják, hogy azok tartalma pontos és az összes olyan végfelhasználó (vagy címzett) számára érthető legyen, akikre vonatkoznak.

Ha megoldható, a változtatások jellegét azonosítani kell a dokumentumban vagy megfelelő csatolmányaiban, ezáltal megkönnyítve felülvizsgálatukat és jóváhagyásukat.

A dokumentumok és nyilvántartások megőrzési határidejét megállapítják, dokumentálják és betartják.

4.5.6 Referenciák és szabványok

- Iránymutatás az ISO 9001:2015 szabvány szerinti dokumentált információ követelményeiről, ISO/TC 176/SC2/N1286, elérhető itt: www.iso.org/tc176/sc02/public

4.5.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

Ellenőrizni kell, hogy a szerződéses megállapodások biztosítják-e a kockázatoknak a szervezet általi hatékony felügyeletét és ellenőrzését (tehát amikor a szolgáltatásokat vállalkozásba adják).

A felügyelet végrehajtásakor kiemelten fontos azt megállapítani, hogy milyen kapcsolat van a dokumentumkezelő rendszert irányítók és az információk aktualizálásáért felelősök között, valamint a gyakorlatban hogy néz ki a kapcsolattartás az előbbiekkal. A dokumentáció ellenőrzése gyakran épp ezen a szinten szakad meg, mivel valószínűsíthető, hogy a folyamat két része két eltérő vezetői láncban kap helyet. Ez pedig például azt eredményezheti, hogy a dokumentációfrissítési munka fontosságának megítélése eltérő lehet, ami késedelmekhez vezethet a dokumentáció kidolgozásában és kapcsolódó kockázatokkal történő aktualizálásában.

A munkatársak naprakész információkhoz és dokumentációhoz tudnak hozzáférni.

A BIR szerkezetének és üzemmódjának a munkavégzés realitásait kell tükröznie, nem lehet a szokásokra és gyakorlatokra ráerőltetett mesterséges képződmény.

4.6 Az emberi és szervezeti tényezők integrációja

4.6.1 Szabályozás szerinti követelmények

4.6.1. A szervezetnek szisztematikus megközelítést kell mutatnia az emberi és szervezeti tényezők a biztonságirányítási rendszerbe történő integrálására vonatkozóan. Ennek a megközelítésnek:

- a) magában kell foglalnia egy stratégia kifejlesztését valamint a szakértelem és elismert módszerek igénybevételét az emberi és szervezeti tényezők terén;
- b) foglalkoznia kell az eszközök, feladatok, munkakörülmények és szervezeti megállapodások tervezésével és használatával kapcsolatos kockázatokkal, figyelembe véve az emberi képességeket, annak korlátait és ennek az emberi teljesítményre gyakorolt hatását.

4.6.2 Cél

A kérelmező bemutatja, hogy a kockázatokra irányuló, emberi és szervezeti tényezőkre épülő módszeres megközelítés alkalmazása a BIR szerves része. Az ilyen elemek kielégítése fontos annak bizonyításában, hogy a kérelmező a vasúti tevékenységek végzésében kompetens, valamint hogy a BIR rendszerébe beépíti mindazon kockázatok kezeléséhez szükséges kockázattenőrző rendszereket, amelyekkel szembesül.

4.6.3 Magyarázó megjegyzések

Az emberi és szervezeti tényezők módszeres szemlélettel jár az emberi, technológiai és szervezeti tényezők figyelembe vételekor. A szervezetnek egy életciklus alapú megközelítés révén kell figyelembe vennie az emberi és szervezeti tényezőket. Ez az emberi és szervezeti tényezők azonosítását és kezelését jelenti az üzleti célkitűzésekkel, vállalatvezetéssel, üzemeltetéssel, emberi teljesítménnyel, feladat- és munkahely-kialakítással kapcsolatos biztonságirányítási tevékenységekben, a rendszer életciklusának összes szakaszában, pl. az üzembe helyezéstől a szolgálatból kivonásig. Az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégia meghatároz egy szisztematikus megközelítést az emberi és szervezeti tényezők biztonságirányítási tevékenységekbe történő integrálására vonatkozóan.

A szervezetnek be kell vonnia az üzleti tevékenységei támogatásához szükséges releváns emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos szakértelmet. A professzionális emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó szakértelem azt jelenti, hogy az abban részt vevő munkatársaknak meg kell felelniük a tárgyra vonatkozóan meghatározott nemzeti és/vagy nemzetközi szabványoknak. Például az Európai Ergonómusok Regisztrációs Központja vagy hasonló szervek tagsági követelményeinek való megfeleléssel. Nagy szervezeteknél lehet, hogy van emberi tényezők szakterület, és az ott dolgozó szakmai emberi tényezők szakértők támogatják a szervezetet. Kisebb szervezetek az összes szinten dolgozó vezetőkre bízhatják a szakmai emberi tényezőkkel kapcsolatos igények szükség szerinti azonosításával járó felelősséget.

Az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégiával kapcsolatos további információkért lásd az 5. mellékletet.

4.6.4 Bizonyítékok

- *A kérelmező az emberi és szervezeti tényezők integrálása módjának részleteit stratégiában mutatja be, hogy az emberi magatartás, a szervezeti feltételek és a technológia közötti kölcsönhatásokkal összefüggő kockázatokat a BIR releváns folyamataiban megfelelően figyelembe tudja venni. Ez például azt is jelentheti, hogy van terve az emberi és szervezeti tényezők kezelésére egy új biztosítóberendezés-rendszer esetén, az életciklus összes szakaszára nézve. Ennek részeként a kérelmezőnek egyértelművé kell tennie, hogy hol találhatók a releváns eljárásokra vonatkozó további adatok (4.6.1.).*
- *A humán és szervezeti elveken és módszereken valamint a felhasználók bevonásán alapuló felhasználói központú tervezési folyamatot alkalmazzák például az új vagy módosított tervezés, eljárások, képzés, munkaterhelés és munkakörnyezet tekintetében a rendszer egész életén át tartó biztonságának és hatékonyságának biztosítása érdekében.*
- *Felhasználják az emberi és szervezeti tényezőket figyelembe vevő elérhető tervezés szabványokat és legjobb gyakorlatokat. A vonatkozó szabványok például: ISO 11064-es szabványsorozat: Irányítóközpontok ergonómiai tervezése; ISO 9241-es szabványsorozat: Az ember és a rendszer közötti kölcsönhatás ergonómiája.*
- *A végfelhasználók részt vesznek a tervezési folyamatban, például a követelmények meghatározásában, valamint az azt követő fejlesztés és tesztelés folyamatában.*
- *A felhasználóközpontú tervezési folyamat egy ismétlődő folyamat, amely több szakaszt foglal magában. Az elemzések célja a felhasználás kontextusának megértése és meghatározása (például személyzeti elemzés, kompetenciaelemzés, feladatelemzés és kockázatelemzés). A felhasználói igényeket ezen elemzések alapján határozzák meg. A felhasználói igények kielégítésére tervezési megoldásokat – köztük a kapcsolódási pontok, a munkahelyek, a képzések, az eljárások és a szervezet kialakítását – hoznak létre. A tervek értékelését formális módszerekkel – például feladatelemzéssel, szimulációval, kockázatértékeléssel, szakértői értékelésekkel, felhasználói értékelésekkel, hitelesítéssel és érvényesítéssel – végzik.*

4.6.5 Példák a bizonyítékokra

Az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos szakértelem és módszerek figyelembe vételének módját részletesen bemutató emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégia példánya.

A szervezet bizonyíték alapú módszerekkel elemzi az üzemeltetési és támogató folyamatokat az életciklus összes szakaszában, a tervezéstől a selejtezésig. Az elemzésben azonosítani kell az összes emberi és szervezeti tényezőt, valamint a teljesítményt befolyásoló tényezőket, amelyek kihatnak a vasútbiztonságra és a kockázatellenőrzéshez szükséges biztonságirányítás tevékenységekre.

Az emberi és a szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégiának be kell mutatnia a meglévő biztonságirányítási tevékenységeket, valamint a hatékonyság ellenőrzésének és javításának megközelítését. A stratégiának proaktív megközelítésen kell alapulnia, de szükség esetén magában kell foglalnia a reaktív tevékenységeket is.

Azonosítani kell a támogató területekkel és rendszerekkel, feladattervezéssel, létszámszintekkel, oktatással, berendezéstervezéssel és felhasználással, eljárásokkal és kommunikációs protokollokkal kapcsolatos biztonságirányítási tevékenységeket.

Egy ilyen stratégia például magában foglalhatja azt, hogy az emberi és szervezeti tényezők hogyan integrálódnak a változásmenedzsment folyamatába. Az emberi tényezők integrációja azt a folyamatot jelenti, amelynek célja az emberi tényezők és ergonómia beépítése a rendszertervezési folyamatba. Az emberi

tényezők integrálására vonatkozó terv módszeres megközelítést biztosít az összes projekttevékenység és az emberi tényezők terület közötti kapcsolat meghatározásához. Az emberi tényezők mérnöki megtervezése az emberi tulajdonságok beépítését jelenti a rendszerek definiálásába, tervezésébe, fejlesztésébe és értékelésébe, hogy üzemeltetési feltételek mellett lehessen optimalizálni az ember-gép teljesítményt.

Ha az üzemeltetési folyamatok komplex munkatípusokkal járnak, az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégiának a fáradtság miatti kockázatok kezelésére irányuló programot kell tartalmaznia.

4.6.6 Referenciák és szabványok

- Wickens, C.D., Lee, J.D., Liu, Y & Gordon Becker, S.E (2004). *An Introduction to Human Factors Engineering*. New Jersey: Pearson Education. ISBN-13: 978-0131837362
- ISO-szabványsorozatok, pl.
- ISO 6385:2004-es szabványsorozat: Ergonómiai elvek munkarendszerek tervezéséhez
- ISO 11064-es szabványsorozat: Irányítóközpontok ergonómiai tervezése
- ISO 9241-es szabványsorozat: Az ember és a rendszer közötti kölcsönhatás ergonómiája
- ISO 10075-ös szabványsorozat: A mentális munkaterheléssel kapcsolatos ergonómiai alapelvek
- EEMUA 191. *Alarm systems, a guide to design, management and procurement* (Riasztórendszerek – tervezési, felügyeleti és beszerzési útmutató)
- UIC 651: *Mozdonyok, motorkocsik, többrészes motorvonatok és vezérlőkocsik vezetőfülkéinek kialakítása*
- Rail Safety & Standards Board (2008). *Understanding Human Factors, a guide for the railway industry* (Az emberi tényezők megértése: útmutató a vasúti ágazat számára)

4.6.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

Ellenőrizni kell, hogy az emberi tényezőkkel kapcsolatos problémákat figyelembe veszik-e a kockázatértékelés, változásmenedzsment és eszközkezelés segítségével végzett kockázatkezeléssel kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban.

Ellenőrizni kell, hogy az üzemeltetési dokumentumok tükrözik-e az emberi tényezők ergonómiai tervezéssel (pl. felhasználóbarát tervezés, egyszerű nyelvezet, az utasításokat alátámasztó grafikai elemek, aktualizálás/frissítés könnyű kezelhetősége) történő kezelése iránti kötelezettségvállalást.

Ellenőrizni kell, hogy a teljesítmény nyomon követése során a VT vagy PM az emberi tényezőkre mint a balesetek, váratlan események vagy veszélyes esetek elsődleges vagy mögöttes okára összpontosítja-e az elemzését.

Ellenőrizni kell, hogy vannak-e dokumentált példák olyan foganatosított korrekciós intézkedésekre, amelyek kialakításuknál fogva kiiktatják az emberi teljesítményre kiható, a biztonságot hátrányosan befolyásoló tényezőket.

Hatékonyabban működő vasúti
rendszer
a társadalom szolgálatában.

5 Üzemeltetés

5.1 Az üzemeltetés tervezése és ellenőrzése

5.1.1 Szabályozás szerinti követelmények

5.1.1. Működési folyamatainak tervezése, fejlesztése, végrehajtása és felülvizsgálata során a szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy működés közben:

- (a) kockázatfogadási kritériumokat és kockázatellenőrzési intézkedéseket alkalmazzon (lásd: 3.1.1. Kockázatértékelés);
- (b) készítsen biztonsági célkitűzések elérésére irányuló terv(ek)et (lásd 3.2. Biztonsági célkitűzések és tervezés);
- (c) információkat gyűjtsön az üzemeltetési intézkedések helyes alkalmazásának és hatékonyságának mérése érdekében (lásd 6.1. Nyomon követés).

5.1.2.. A szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy üzemeltetési intézkedései megfeleljenek az átjárhatósági műszaki előírások biztonsági követelményeinek, valamint a vonatkozó nemzeti szabályoknak és minden egyéb vonatkozó követelménynek (lásd 1. Szervezeti környezet.)

5.1.3. Amennyiben ez az üzemi tevékenységek biztonsága szempontjából releváns (lásd: 3.1.1. Kockázatértékelés), a kockázatok ellenőrzése érdekében figyelembe kell venni legalább a következőket:

- (a) meglévő vagy új vasúti útvonalak és új vonatszolgáltatások tervezése, beleértve az új típusú járművek bevezetését, a járművek lízingelésének szükségességét és/vagy a külső felektől történő munkaerő-felvételt és az üzemeltetési célú karbantartással kapcsolatos információk cseréjét a karbantartásért felelős szervezetekkel;
- (b) a vasúti menetrendek kidolgozása és megvalósítása;
- (c) a vonatok vagy járművek előkészítése a közlekedés előtt, beleértve az indulást megelőző ellenőrzéseket és a vonat-összeállítást;
- (d) a vonatok működtetése vagy a járművek közlekedése különböző üzemi körülmények között (normál, korlátozott és havária). ;
- (e) az üzem hozzáigazítása a karbantartásért felelős szervezetek által kiadott, üzemből való kivonási kérésekhez és üzembe való visszatérésről szóló értesítésekhez;
- (f) a járművek közlekedésére vonatkozó engedélyek.
- (g) a vonatok vezetőfülkéiben és a vonatirányító központokban, valamint a karbantartó személyzet által használt berendezések interfészeinek használhatósága.

5.1.3 A kockázatok ellenőrzése, amennyiben ez az üzemi tevékenységek biztonsága szempontjából releváns (lásd 3.1.1. Kockázatértékelés), legalább a következőket kell figyelembe venni:

- (c) a közlekedés biztonságos határvonalainak megállapítása a közlekedéstervezéshez és -irányításhoz az infrastruktúra tervezési jellemzői alapján;

- (d) közlekedéstervezés, ideértve a menetrend- és a vasútiútvonal-kiosztást;
- (e) valós idejű forgalomirányítás normál és korlátozott üzemmódokban a forgalmi korlátozások alkalmazásával és a forgalmi zavarok kezelésével;
- (f) a kivételes szállítmányok szállítási feltételeinek meghatározása.

5.1.4. A felelősségi körök elosztása érdekében – amennyiben ez az operatív tevékenységek biztonsága szempontjából releváns – a szervezetnek meg kell állapítania a felelősségi köröket a vonatok biztonságos működtetésének és a járművek közlekedésének koordinálásához és kezeléséhez valamint annak meghatározásához, hogy a szolgáltatások biztonságos nyújtását befolyásoló vonatkozó feladatokat a szervezeten belüli, szakértelemmel rendelkező személyzet (lásd 2.3. Szervezeti szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások) és adott esetben egyéb külső képzett felek (lásd 5.3. Vállalkozók, partnerek és beszállítók) számára osszák ki.

5.1.4. A felelősségi körök elosztása érdekében – amennyiben ez az operatív tevékenységek biztonsága szempontjából releváns – a szervezetnek meg kell állapítania a felelősségi köröket a vasúti hálózat tervezésére és működtetésére vonatkozóan, és meg kell határoznia, hogy a szolgáltatások biztonságos nyújtását befolyásoló vonatkozó feladatokat a szervezeten belüli, szakértelemmel rendelkező személyzet (lásd 2.3. Szervezeti szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások) és adott esetben egyéb külső képzett felek (lásd 5.3. Vállalkozók, partnerek és beszállítók) számára osszák ki.

5.1.5. Az információellenőrzés és a kommunikáció – adott esetben az üzemi tevékenységek biztonságára vonatkozóan – érdekében (lásd: 4.4. Tájékoztatás és kommunikáció), a vonatkozó személyzetet (pl. a vonatkísérő személyzet) tájékoztatni kell az utazás bármilyen meghatározott részleteiről, ideértve azokat a vonatkozó változásokat, amelyek veszélyhelyzetet és ideiglenes vagy állandó üzemi korlátozásokat (pl. a járművek speciális típusa vagy a speciális útvonalak miatt) teremthetnek és adott esetben a kivételes szállítmányok feltételeit.

5.1.5. Az információellenőrzés és a kommunikáció – adott esetben az üzemi tevékenységek biztonságára vonatkozóan – érdekében (lásd: 4.4. Tájékoztatás és kommunikáció), a vonatkozó személyzetet (pl. a váltóőrök) tájékoztatni kell a vonatokra vonatkozó speciális útvonal-követelményekről és a járművek közlekedéséről, ideértve azokat a vonatkozó változásokat, amelyek veszélyhelyzetet és ideiglenes vagy állandó üzemi korlátozásokat (pl. a pályakarbantartás miatt) teremthetnek és a kivételes szállítmányok feltételeit.

5.1.6. A kompetencia ellenőrzése érdekében – amennyiben ez az operatív tevékenységek (lásd: 4.2. Kompetencia) biztonsága szempontjából releváns – a szervezetnek az alkalmazandó jogszabályokkal összhangban biztosítania kell a következőket (lásd 1. Szervezeti környezet) a személyzetére vonatkozóan:

- (a) a képzési és munkavégzési utasítások betartása, és szükség esetén korrekciós intézkedések megtétele;
- (b) speciális képzés a tevékenységek lefolytatását vagy a feladat kijelölést érintő várható változások esetén;
- (c) balesetek és váratlan események után megfelelő intézkedések jóváhagyása.

5.1.2 Cél

A kérelmezőnek be kell mutatnia, hogy bevezette a releváns folyamatokat a működési kockázatoknak a BIR rendszer segítségével történő kezeléséhez, ideértve annak biztosítását, hogy a munkatársak ismerik a szerepüket, a működési kockázatok, amelyekkel szembesülnek, a szabályozóintézkedéseket, valamint

hogy megfelelő kompetenciákkal rendelkeznek és oktatásban részesülnek mindezek kezeléséhez a biztonságirányítási rendszer dokumentációja szerint.

A kérelmezőnek biztosítani kell, hogy a járművek vagy az infrastruktúra üzemeltetése biztonságosan, a különféle (azaz normál, korlátozott és havária) üzemi körülményekre vonatkozó előírások szerint történjen, ideértve az eszközök tesztelési célú felhasználását (pl. futás közbeni viselkedés vizsgálata engedélyezés előtt) és a kivételes körülményeket is (pl. kivételes szállítmányok, például olyan nagyméretű és megbonthatatlan cikkek szállítása, amelyek más szállítóeszközökkel nem szállíthatók, pl. hídelem betongerendák stb.).

5.1.3 Magyarázó megjegyzések

A fenti jogi szöveg 5.1.3., 5.1.4. és 5.1.5. pontjában – ahol a követelmény a pályahálózat-működtetőkre vonatkozik – a fekete szövegrészek helyébe a kék színűek lépnek.

Az (EU) 2016/798 irányelv a vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők számára a vasúti tevékenységeik jellegéből adódó biztonsági kockázatok kezelése érdekében BIR rendszer kialakítását írja elő. A biztonságirányításban általános az egyetértés abban a tekintetben, hogy a biztonságot a lehető legmesszebbmenőig be kell építeni a normál üzleti folyamatokba. Ennek az oka az, hogy az üzleti tevékenységek ezáltal ugyanúgy tudnak összpontosítani a biztonságra mint bármely más üzleti folyamatra, ami pedig csökkenti a különböző folyamatok közötti összeférhetetlenségeket.

Az ISO az SL mellékletet alátámasztó útmutató dokumentumában (N360) kimondja, hogy a 8. pont (Üzemeltetés) célja mindazon elemek meghatározása, amelyeket meg kell valósítani a szervezet tevékenységeiben, hogy biztosítani lehessen az irányítási rendszerre vonatkozó követelmények teljesülését, valamint azt, hogy a kiemelt kockázatok és lehetőségek kezelése megtörténjen. Emellett kimondja azt is, hogy az üzemi tervezéssel és ellenőrzéssel kapcsolatos (fegyelemre vonatkozó) kiegészítő követelmények is előírhatók. Külön kiemeli, hogy ezek nem károsak a társaság üzletmenetére, hanem kellő keretrendszert biztosítanak a kulcsfontosságú biztonsági kérdések kezelésének módjára nézve a szervezet üzleti folyamataiban.

Az üzemeltetési követelmények és az irányítási rendszer egyéb előírásai között megadott (a karbantartásért felelős szervezetekről szóló rendelet III. mellékletében bevezetett megközelítéshez hasonló) kifejezett összeköttetések egyértelművé teszik, hogy az üzemeltetéssel kapcsolatos külön követelményeket az irányítási rendszer releváns előírásai vonatkozásában kell figyelembe venni (pl. vasúttársaságok esetén az útvonaltervezés olyan tevékenység, amelynél kockázatértékelést kell végezni). A megközelítésnek nem szándéka, hogy teljes körű legyen, sokkal inkább a hatóságok által (tapasztalataik alapján) jelentősnek tartott sajátos kérdések azonosítására irányul, amelyeket emiatt ellenőrizni szükséges az értékelési vagy felügyeleti tevékenységek során. A vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők nemcsak az említett külön követelményekre kell, hogy koncentráljanak a biztonságirányítási rendszereik intézkedéseinek kialakításakor és megvalósításakor (figyelmen kívül hagyva például az egyéb biztonsági kockázatokat). Mindenesetre a biztonsági kockázatok kívánalmak szerinti ellenőrzöttségének bemutatása érdekében a vasúttársaságoknak és pályahálózat-működtetőknek az összes releváns üzleti folyamatukra alkalmazniuk kell a biztonságirányítási rendszer előírásait (pl. kockázatértékelés, nyomon követés, kompetencia, tájékoztatás és kommunikáció).

A BIR üzleti és üzemeltetési folyamatokba építése elsődleges fontosságú, és e cél elérése érdekében a szervezetnek meg kell felelnie minden vonatkozó ÁME-nek (5.1.2.), így például az OPE ÁME-nek, valamint a bejelentett nemzeti szabályoknak is, ha a kapcsolódási pontra vonatkozó követelményeket nem írják elő teljes körűen az ÁME-k. A megfelelés elfogadható módjait a tagállam vagy hatósága is publikálhatja, hogy megkönnyítse a maga nemzeti szabályaival szembeni megfelelést. Legalább a következő üzemeltetési folyamatokat figyelembe kell venni, ha relevánsak:

- *infrastruktúra üzemeltetése (infrastruktúra útvonalainak és berendezéseinek ellenőrzése, járműközlekedés engedélyezése minden körülmény esetén, és infrastruktúra-karbantartás biztosítása: pálya, valamint az ellenőrző-irányító és biztosítóberendezés-rendszer(ek));*
- *vonatszerelvények üzemeltetése (útvonalak és vonatkozó menetrendek kialakítása, vonatelőkészítés irányítása, vonatvezetés és kíséret biztosítása, járművek tesztelése, karbantartása és javítása);*
- *tolatás (járművek áthelyezése vonatszerelvények összeállítása vagy szétszerelése érdekében).*

Az OPE ÁME kulcsfontosságú e körben, mivel megadja mindazokat a működési alapelveket, amelyeknek meg kell jelenniük a BIR releváns részeiben; ezért az OPE ÁME-vel szembeni megfeleléség segítségével mód nyílik a BIR rendszerre vonatkozó fenti követelményekkel szembeni megfeleléség igazolására.

A karbantartásért felelős szervezetekkel és üzemeltetőkkel megvalósított, üzemeltetési célú járműkarbantartásra vonatkozó információcserét **(5.1.3. (a))** a karbantartásért felelős szervezetekről szóló rendelet 5. cikkének (3) bekezdése határozza meg. Idetartozik a karbantartásért felelős szervezet által a karbantartás időtartamára nézve kiadott karbantartási ütemterv és korlátozások (rövid távú tervezés).

Ha hivatkozás történik a vasúti menetrendek kialakulására és végrehajtására **(5.1.3. (b))**, ez azt jelenti, hogy a kérelmezőnek be kell mutatnia, hogy a kockázatelemzéssel miként kezelte a szervezetén belüli és az egyéb szereplőkkel kialakított kapcsolódási pontokon zajló tevékenységek támasztotta kockázatokat. Például, hogy figyelembe vette:

- *a vonali biztosítóberendezéseket kezelő személyzetre háruló munkateher többletet, ha bizonyos időpontokban növelik a vonatok számát;*
- *a releváns (egy vagy több) pályahálózat-működtetővel a forgalom leállítása, helyreállítása, az információcsere és minden más szükségesnek tartott szolgáltatás kapcsán fennálló megfelelő üzemi megállapodásokat;*
- *a pályakarbantartással kapcsolatos kockázatok kezelése, ha a vonatok a nap 24 órájában közlekednek.*

Az új vasúti szolgáltatások **(5.1.3. (a))** újfajta áruk szállítását is jelenthetik.

A járművek közlekedésének **(5.1.3. (d))** jelentéstartalma tágabb, mint csupán a vonatközlekedés (azaz járművek menetrend szerinti közlekedése) és a vonatindulás előtti engedélyezés. Idetartozhat a meghibásodott szerelvények mentése, a pályakarbantartó gépek közlekedése vagy egy sérült jármű vonatindulás előtti nem tervezett cseréje a szerelvényben.

Az UIC 502-1 tájékoztató 1.1. pontjának megfelelően a „kivételes szállítmányok” **(5.1.5.)** kifejezés javasolt értelmezése az alábbi: „A szállítmány kivételesnek tekinthető, ha a szállításában szerepet vállaló VT rögzített berendezéseire vagy vagonjához viszonyított külső méretei, súlya vagy jellemzői különös nehézségeket okoznak, és emiatt kizárólag különleges műszaki vagy üzemeltetési feltételek mellett lehetséges az átvétele.”

A pályahálózat-működtetőnek azonosítania és közölnie kell a hálózatot érintő tesztelési célú, az (EU) 2016/797 irányelv 21.(3) és 21.(5) bekezdéseiben meghatározottak szerinti adott időkereten belül történő járműhasználat feltételeit és intézkedéseit **(5.1.2.)**.

Az útvonal-kompatibilitási ellenőrzések nyilvántartásai tartalmazzák a jármű/vonat jellemzőit a tervezett üzemeltetési útvonalakkal, beleértve a pályahálózat-működtető által megállapított lehetséges eltérési útvonala(ka)t (OPE ÁME (EU) 2015/995 4.2.2.5.)

A üzemeltetési útvonalak jellemzői az infrastruktúra-nyilvántartás (RINF) és/vagy a pályahálózat-működtető által szolgáltatott információkon alapulnak.

Ha bármelyik fél számára problémák merülnek fel, a vasúttársaság és a pályahálózat-működtető közös állásfoglalását kell végrehajtani.

Az üzemeltetés megtervezése során figyelembe kell venni például a munkaidő-beosztással, fáradtságkezeléssel, stresszel, (fizikai és pszichés) munkakörnyezettel, munkahelyekkel és munkafolyamatokkal stb. kapcsolatos emberi és szervezeti tényezőket.

A tevékenység tervezésének és ellenőrzésének célja a biztonsági kultúra folyamatos fejlesztése. A biztonsági kultúrát figyelembe kell venni például a munkaterhelés, a munkahelyi környezet (fizikai és pszichoszociális), a munkafolyamatok stb. tekintetében. Ennek célja annak biztosítása, hogy a változások vagy intézkedések következményei ne befolyásolják negatívan az emberi teljesítményt vagy a szervezeti biztonságot

5.1.4 Bizonyítékok

- Azt jelző információk, hogy üzemeltetési folyamatai megtervezése, kialakítása, megvalósítása és felülvizsgálata során a biztonsági célkitűzések elérését tervezi, kockázatértékelési intézkedéseket alkalmaz és nyomon követi azok eredményeit, ideértve a további információk elérhetőségét mutató megfelelő jelzőket is **(5.1.1. (a)–(c))**.
- Bizonyítékok arra, hogy a szervezet tud minden olyan kötelező biztonsági előírási kategóriájáról, amelyek tevékenységeire vonatkoznak és ténylegesen meg is valósítja azokat, valamint nagy vonalakban bemutatja, hogy a BIR miként biztosítja az azokkal szembeni megfelelést.
- Arra vonatkozó információk, hogy a kérelmező gondoskodik arról, hogy üzemeltetési intézkedései eleget tegyenek a vonatkozó előírásoknak (jogsabályok, szabványok stb.) **(5.1.2.)**.
- A pályahálózat-működtető a jármű-típusengedélyezés és/vagy járművek forgalomba hozatali engedélyezése keretében képes azonosítani és biztosítani az alábbiakat **(5.1.2.)**:
  - a járműveknek a hálózatban végzett tesztelése céljából történő felhasználása esetén alkalmazandó üzemeltetési feltételek, az engedély kérelmezője által átadott információk alapján;
  - bármilyen infrastruktúra oldali intézkedés amely ahhoz szükséges, hogy a hálózaton végzett tesztelés folyamán biztonságos és üzembiztos legyen a működés; és/vagy
  - a hálózaton tervezett tesztek elvégzéséhez szükséges bármilyen intézkedés az infrastruktúra-létesítményekben.
- Az engedélyezett járművek használata előtti ellenőrzésre (az átdolgozott kölcsönös átjárhatósági irányelv 23.1. cikke), különösen az útvonal-kompatibilitási ellenőrzésre vonatkozóan (az átdolgozott kölcsönös átjárhatósági irányelv 23.1. cikkének a) és b) pontjai) a vasúttársaság a saját BIR-én belül azonosítani és biztosítani tudja **(5.1.3. a):** a BIR-ről szóló KBM-ekre vonatkozó követelmények) azokat a bizonyítási eljárásokat és nyilvántartásokat, amelyek megmutatják, hogy a jármű kompatibilis-e a rendeltetési útvonallal, és megfelel-e a vonat összeállításának (lásd még: OPE ÁME (EU) 2015/995 4.2.2.5.).
- Bizonyítékok arra, hogy az üzemeltetési dokumentáció megfelel mindazon követelményeknek, amelyek az üzemeltetés (és karbantartás) a szervezeti és fizikai határokon történő kezelésére vonatkoznak, pl. szervezeti, műszaki és üzemeltetési kapcsolódási pontok a szomszédos infrastruktúra felé, határ menti állomások, érintkezés más VT-vel vagy PM-vel stb. **(5.1.2.)**.
- Információk azzal kapcsolatban, hogy az üzemeltetési tevékenységek kockázatait hogyan kezelik a kockázatértékelési folyamatban és fedik le a fenti követelményekben rögzített elemeket **(5.1.3. (a), (c)–(f))**.
- Bizonyítékok arra, hogy az (EU) 2016/798 irányelv 14. cikke (2) bekezdésének eleget tesz a karbantartásért felelős szervezet **(5.1.3. (f))**.
- Arra vonatkozó információk, hogy az üzemi tevékenységek biztonságossága érdekében hogyan kezelik a felelőségeket, ideértve a fáradtság miatti kockázatok kezelésére vonatkozó felelősséget is **(5.1.4.)**.

- Arra vonatkozó információk, hogy a szervezet az üzemi tevékenységek biztonságossága érdekében hogyan kezeli a tájékoztatást és kommunikációt **(5.1.5.)**.
- A kompetenciakezelő rendszerre és a kapcsolódó eljárásokra, valamint arra vonatkozó információk, hogy azok hogyan kapcsolódnak a konkrét munka- vagy feladattal kapcsolatos utasításokhoz, hogy fenn lehessen tartani az üzemi tevékenységek biztonságosságát **(5.1.6.)**.
- Bizonyítékok arról, hogy az üzemeltetési dokumentációt (eljárásokat, munkautasításokat stb.) a szükséges időben és helyen aktualizálják **(lásd még: 4.5.3.)**.

5.1.5 Példák a bizonyítékokra

A kötelező előírások jegyzéke (ÁME-kkel együtt) és hogy hogyan tesz nekik eleget **(lásd még 2.)**.

Magyarázat arról, hogy miként kezelik az üzemi kockázatokat a kockázatértékelési folyamatukkal, és hogyan biztosítják a biztonsági célkitűzések teljesítését. Linkeket biztosítanak a releváns eljárások fellelési helyéhez.

Nyilatkozat arról, hogy a KKR hogyan járul hozzá a működési kockázatok ellenőrzéséhez, és hogyan kezelik az információk és kommunikáció áramlását azt biztosítandó, hogy a kockázatokat megfelelően ellenőrizzék.

A gördülőállomány karbantartási rendszere adatai, ideértve a linkeket a részletes dokumentációhoz, amely alátámasztja ezt (ha nincs karbantartásért felelős szervezet vagy tanúsítási rendszer).

A bevezetett indulás előtti ellenőrzések eljárásának (OPE ÁME) adatai, amelyek biztosítják az alábbiak megfelelőségi ellenőrzését:

- *fékteljesítmény (fékadatlapok elkészítése);*
- *vonatszerelvények összeállítása;*
- *első és hátsó jelzések;*
- *rakomány és vontatott járművek állapota.*

A nem megfelelőségek azonosítási folyamatának példánya, és hogy hogyan biztosítják, hogy bármilyen szükséges lépést megtegyenek, pl. a jármű üzemből kivonásához vezetőket, elromlott vagy hibás alkatrészek, felszerelések, járművek cseréje, illetve üzemeltetési korlátozások bevezetése.

Dokumentum, amelyben külön megadják az összes konkrét útvonalon használni kívánt járművek típusait és a folytatandó tevékenységek jellegét és különösen bármilyen:

- *üzemeltetési korlátozást adott típusú járművek miatt;*
- *korlátozást az adott típusú járművek adott útvonalakon történő üzemeltetése miatt;*
- *kiegészítő karbantartási előírást konkrét útvonalak esetén **(lásd még: 5.2.)***.

Dokumentum, amely ismerteti bármilyen további követelményt az üzemzavar helyzetek kezeléséhez (pl. járművet érintő váratlan események) a szolgáltatási terület okán érintett hálózat(ok) tekintetében.

Van a rendszertelen munkaidőben dolgozó munkatársakra vonatkozó fáradtságkezelési folyamat. A folyamat bizonyítékalapú módszerekre és szakmai tapasztalatokra épül. A folyamat tekintetbe veszi, hogy a fáradtság miatti kockázatok kezelésének átfogó megközelítésében számos különféle tényezőt kell mérlegelni. A fáradtságkezelési program részeként tervezni és ellenőrizni kell a munkakörnyezetet és munkavégzési feladatokat, hogy az ésszerű kivitelezhetőség keretein belül, a kockázati kitettségnek és a tevékenység jellegének megfelelő módon minimálisra lehessen szorítani a fáradtságnak a munkaerő éberségére és teljesítményére gyakorolt hatásait.

Az OPE ÁME működési alapelveivel (FOP) szembeni megfelelőséggel kapcsolatban bizonyítékokat szolgáltatnak arról, hogy a vasúttársaság képes biztosítani az alábbiakat (pusztán szemléltető jelleggel):

- *A vonat csak akkor üzemelhet a vonal valamely részén, ha a vonat összeállítása kompatibilis az infrastruktúrával. (3. FOP)*

Ez a vonat kompatibilitásához kapcsolódik annak az útvonalnak az infrastruktúrájával, amelyen üzemeltetni tervezik, mielőtt közlekedését engedélyeznék. A vonat és az infrastruktúra kompatibilitását elsősorban a jármű és a rajta elhelyezett rakomány méretei ; a szerelvény és az infrastruktúra vagy szomszédos vágányokon futó vonatok közötti szabad hely (nyomtávmeghatározás); a vonat minimálisan előírt fékhatása; a szerelvény súlya és hossza; és az infrastruktúra kapacitása és képességei befolyásolják.

Bizonyítékok vannak arról, hogy:

- *Indulás előtti ellenőrzések történnek annak biztosítása érdekében, hogy mielőtt a vonat megkezdje vagy folytatja útját, az utasai, legénysége és áruk szállítása biztonságosan történjen. (4. FOP)*

Ez a vonatra és annak közlekedésre való készenlétére vonatkozik. Idetartozik például: a vonat fékhatása, a vonat megengedett utazási sebessége, a szerelvény kialakítása és összekapcsolása, azonosítása, a teher berakodása és rögzítése, a kívánalmaknak megfelelő információk biztosítása a vonatot előkészítő és üzemeltető személyzet számára. A cél a számos kockázat miatti ütközések és kisiklások megelőzése.

5.1.6 Referenciák és szabványok

- *ISO N360 JTCG koncepciódokumentum az SL. melléklet alátámasztására*
- *UIC tájékoztató 502-1:*
- [*RID*](#)
- *Az OPE ÁME-re vonatkozó iránymutatás*

5.1.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

Az üzemi tevékenységek felügyeletét elkülönült területekre koncentrálni kell végezni, részletesen vizsgálva azokat, hogy kiderüljön, miként jelennek meg a felügyeleti ellenőrzés alatti szervezet biztonságirányítási rendszerében, valamint hogy megfelelően cselekedő megfelelő munkatársaik vannak-e megfelelő helyeken. Ez lehetővé teszi az NSA számára annak kiderítését, hogy a BIR rendszer a tevékenységeket koherens egészként fedi-e le, vagy azokat külön kezelik, gyenge kapcsolódással a biztonsági célkitűzések és összességében a stratégia felé.

A felügyelet során különösen a következőket kell ellenőrizni:

- *A magasabb szintű BIR-dokumentumok olyan következetes helyi utasításokba való átültetésének módja, amelyeket a kockázat operatív szinten történő kezelésére használnak;*
- *haváriakörülmények vagy nem rutinszerű helyzetek kezelése;*
- *hogyan kezelik az üzemeltetési határokat vagy üzemeltetési korlátokat, ideértve a kapcsolódási pontokat az egyéb felek irányában;*
- *fáradtságkezelési intézkedések;*
- *veszélyes anyagok kezelése;*
- *A veszélyes áruk szállítására vonatkozó intézkedések, beleértve a szervezet személyzetének képzését valamint szerep- és felelősségi körét, ahogy az a RID 1.3., 1.4. és 1.8. fejezeteiben található, szükség esetén a veszélyes áruk szállításával foglalkozó egyéb illetékes hatósággal való kapcsolattartással;*
- *az OPE ÁME-ben rögzített működési alapelvekkel szembeni megfeleléség.*

5.2 Eszközkezelés

5.2.1 Szabályozás szerinti követelmények

- 5.2.1. A szervezetnek a fizikai eszközök életciklusa során felmerülő biztonsági kockázatokat kezelnie kell (lásd: 3.1.1. Kockázatértékelés) a tervezéstől kezdve az ártalmatlanításig, és teljesítenie kell a használattal kapcsolatos emberi tényezőkre vonatkozó követelményeket.
- 5.2.2. A szervezetnek:
- (a) gondoskodnia kell arról, hogy az eszközöket rendeltetés szerint használják, miközben (amennyiben szükséges) megőrizték – az (EU) 2016/798 irányelv 14. cikkének (2) bekezdésével összhangban – biztonságos üzemeltetési állapotukat és várható teljesítményi szintjüket;
  - (b) a normál és korlátozott üzemeltetés során is kezelnie kell az eszközöket;
  - (c) az eszköz működtetése előtt vagy alatt észlelnie kell az üzemeltetési követelményeknek való meg nem felelés észszerűen megvalósítható eseteit, beleértve adott esetben a használati korlátozások alkalmazását az eszköz biztonságos üzemeltetési állapotának biztosítása érdekében (lásd 6.1. Nyomon követés).
- 5.2.3. A szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy az eszközkezelési intézkedések adott esetben megfeleljenek az átjárhatósági műszaki előírásokban meghatározott valamennyi alapvető követelménynek (lásd 1. Szervezeti környezet).
- 5.2.4. A kockázatok ellenőrzése, amennyiben ez a karbantartás biztosítása szempontjából releváns (lásd 3.1.1. Kockázatértékelés), legalább a következőket kell figyelembe venni:
- (a) a karbantartás szükségességének megállapítása annak érdekében, hogy az eszközt biztonságos működési állapotban tartsák, az eszköz tervezett és valós felhasználása és tervezési jellemzői alapján;
  - (b) az eszköz üzemből karbantartás céljából történő kivonásának kezelése, ha a hibákat megállapították, vagy ha az eszköz állapota az a) pontban említett biztonságos üzemi állapot határait túllépi;
  - (c) az eszköz üzembe való visszatérésének kezelése a karbantartás utáni esetleges felhasználási korlátozásokkal a biztonságos üzemi állapot érdekében;
  - (d) a nyomon követési és mérőberendezések kezelése annak biztosítása érdekében, hogy az megfeleljen a rendeltetésének.
- 5.2.5. Az információellenőrzés és a kommunikáció – adott esetben az eszközök biztonságos kezelése – érdekében (lásd: 4.4. Tájékoztatás és kommunikáció) a szervezetnek a következőket kell figyelembe vennie:
- (a) a vonatkozó információk cseréje a szervezeten belül vagy a karbantartásért felelős külső szervezetekkel (lásd 5.3. Vállalkozók, partnerek és beszállítók), különösen a biztonsággal kapcsolatos üzemzavarokról, balesetekről, váratlan eseményekről és az eszköz használatának esetleges korlátozásáról.
  - (b) valamennyi szükséges információ nyomon követhetősége, ideértve az a) ponttal kapcsolatos információkat (lásd 4.4. Tájékoztatás és kommunikáció és 4.5.3. A dokumentált információk ellenőrzése);
  - (c) az összes eszköz nyilvántartásának létrehozása és karbantartása, beleértve az eszközök biztonságát befolyásoló változások kezelését (lásd: 5.4. Változásmenedzsment.)

5.2.2 Cél

A kérelmezőnek bizonyítania kell, hogy hogyan kezeli eszközei életciklusát a tervezéstől kezdve az ártalmatlanításig a BIR-ben meghatározott eljárásokkal és intézkedésekkel. A kérelmezőnek bizonyítania kell, hogy az életciklus minden szakaszában emberközpontú megközelítést alkalmaz. Részleteznie kell, hogy eszközkezelése mely pontokon kapcsolódik biztonságirányítási rendszere különféle elemeivel, pl. a kompetenciakezeléssel, üzemi tervezéssel és nyomon követéssel. A kérelmező célkitűzése annak bemutatása kell, hogy legyen, hogy robusztus rendszert vezetett be az eszközök kezeléséhez, amely tükrözi a tevékenysége jellege és mértéke által támasztott kockázatokat.

5.2.3 Magyarázó megjegyzések

Az „eszköz” (5.2.) szó bármilyen (rögzített vagy mozgó) berendezést, szerkezetet, szoftvert vagy bármely egyéb alkotóelemet jelent, amely idővel karbantartást igényel, és a vasúti tevékenységek végzéséhez van biztosítva. Az eszközöket lebontjuk a vasúttársaság által kezeltre (főként járművek) és a pályahálózat-működtető által kezeltre (az infrastruktúra összes összetevője, pl. vágányok, ellenőrző-irányító és biztosítóberendezések, vágányok közötti váltók, áramellátás, szintbeli vasúti átjárók, magas- és mélyépítési műtárgyak, pl. hidak, felüljárók, alagutak, peronok, liftek, mozgólépcsők stb. A teljes listát a 2012/34/EU irányelv I. melléklete tartalmazza.

Az eszközök életciklusa a következő fázisokból áll:

- a) tervezés;
- b) kivitelezés (építés vagy gyártás, telepítés, tesztelés és üzembe helyezés);
- c) üzemeltetés és karbantartás;
- d) javítás, átalakítás és felújítás, ami változáskezeléssel jár;
- e) pótlás, szolgálatból kivonás és selejtezés.

Fontos, hogy a szervezet bemutassa, hogyan rögzíti és tartja fenn a (rendszer- és) biztonsági követelményeket eszközei tekintetében, valamint hogy azokat miként ellenőrzi, validálja és követi nyomon.

Ha a karbantartást harmadik fél végzi szerződés alapján, a szervezet felelős azért, hogy kikösse és nyomon kövesse azt, hogy az eszköz teljesítményének eleget kell tennie a szervezet bevett normáinak.

Miután megtörtént a biztonság szempontból kritikus eszközökkel összefüggő kockázatok kezelésére irányuló folyamatok bevezetése, a szervezetnek nyomon kell követnie az eszközök ilyen kockázatokhoz és saját elvárásaihoz viszonyított teljesítményét.

Ha az eszközök pótlása, szolgálatból kivonása vagy selejtezése várható, a szervezet folyamatokat alakít ki és dokumentál az ilyen tevékenységekkel összefüggő kockázatok kezelésére.

Ezek a folyamatok csak olyan szervezetek esetén relevánsak, amelyek ilyen tevékenységeket folytatnak vagy várhatóan folytatni fognak.

Az élettartama végéhez közeledő eszközök pótlása esetén a szervezet biztosítja, hogy a csereeszköz eleget tegyen a kialakított biztonsági teljesítmény szempontoknak. A folyamat részeként minden biztonsági elemzést felülvizsgál.

A karbantartással kapcsolatos követelmények (5.2.4.) a karbantartásért felelős szervezetekről szóló rendeletből vannak levezetve, a tehervagonok olyan eszköznek számítanak, amelyeket a vasúttársaságnak, esetleg a pályahálózat-működtetőnek kell kezelnie. A karbantartásért felelős szervezetekről szóló rendelet ezen követelményei konkrétabbak és előíró jellegűek, míg a fenti követelmények főleg a vasúttársaság vagy pályahálózat-működtető BIR rendszere és a karbantartásért felelős szervezet karbantartási rendszere közötti kapcsolódási felülettel foglalkoznak azzal a céllal, hogy biztosítani lehessen az eszközök biztonságos üzemeltetését és karbantartását. A kockázateértékelésnek foglalkoznia kell a karbantartás során végzett

bármilyen helyettesítés potenciális biztonsági hatásával (ami az eszköz életciklusának része), az (EU) 2016/797 irányelv és a releváns ÁME-k előírásai szerint.

Nem minden eszközt szabályoznak ÁME-k **(5.2.3.)**, és még ha érvényes is valamelyik ÁME (pl. INF ÁME), csak az átjárhatóság céljából szükséges dolgok esnek szabályozás alá, ami azt jelenti, hogy további biztonsági követelményekre is szükség lehet. A releváns ÁME-k alapvető követelményeivel (nemcsak biztonságra vonatkozó alapvető követelmények) szembeni megfelelést az (EU) 2016/797 irányelv rendelkezéseinek megfelelően fenn kell tartani helyettesítés, felújítás vagy korszerűsítés esetén.

A „biztonságos üzemeltetési állapot” kifejezés **(5.2.4. (a))** azt jelenti, hogy az eszközt a biztonságos felhasználási határértékeken belül kell üzemeltetni. A biztonságos felhasználási határértékek a rendszer élettartama alatt végig alakulhatnak, de meghatározásuk az átjárhatósági paraméterek szem előtt tartásával kell, hogy történjen. A hibák azonosítása **(5.2.4. (b))** történhet és alapulhat ok-okozati elemzésen, és a biztonságos felhasználási határértékek ennek megfelelően alakíthatók. Járművek esetén a biztonságos üzemeltetési állapot az (EU) 2016/798 irányelv 14. cikke (2) bekezdésének megfelelő biztonságos üzemi állapotot jelenti.

Az eszközkonfigurálás **(5.2.5. (c))** körébe tartozik az eszközök egyedi azonosítása, azok helye, bármilyen elvégzett karbantartás stb. (így nemcsak a konfigurációs változások kezelése). A (műszaki) változtatások konfigurációkezelése érvényes a helyettesítésre.

Az (EU) 2016/798 irányelv 14. cikke (1) bekezdése szerint karbantartásért felelős szervezetet kell kijelölni annak biztosítása érdekében, hogy azok a járművek, amelyek karbantartásért felelős, biztonságos üzemi állapotban legyenek. A 445/2011/EU rendelet szerint tanúsított karbantartásért felelős szervezet által elvégzett tevékenységeket nem szükséges részletesen ismertetni. Másfelől jelezni kell, hogy a karbantartásért felelős szervezet tanúsítványa mely elemekre és szempontokra terjed ki, valamint hogy hogyan kezelik a karbantartásért felelős szervezettel kialakított kapcsolódásokat, különösen hogy az ilyen szervezet és a kérelmező milyen információkat cserélnek egymással, és hogyan teszik ezt.

Nem tanúsított (azaz nem a 2011/445/EU rendelet szerint tanúsított) karbantartásért felelős szervezet által karbantartott járművek tekintetében a kérelmező felelős annak biztosításáért, hogy az általa üzemeltetett járművek biztonságos üzemi állapotban legyenek; ehhez nyomon kell követnie, hogy a nem tanúsított karbantartásért felelős szervezetek a karbantartási rendszerüket az (EU) 2016/798 irányelv 14. cikke (2) és (3) bekezdésének, valamint III. mellékletének megfelelően alakították ki és hatékonyan valósították meg. Olyan esetekben, amikor a nem tanúsított karbantartásért felelős szervezetek nem a kérelmező szervezetéhez tartoznak, a jogszabályi kötelezettség teljesítését szerződéses megállapodások útján kell biztosítani.

Vasúttársaságok közötti partnerkapcsolat esetén minden vasúttársaság teljes körűen felelős marad a biztonságos működésért, és ezért a tevékenységeivel kapcsolatos kockázatok ellenőrzéséért, ideértve a karbantartási funkciók biztosítását is a járművek számára. A partner vasúttársaság biztonsági tanúsítványának valamely adott vasúttársaság általi felhasználása abból a célból, hogy ellenőrizze a karbantartás ellátásával összefüggő kockázatokat nem elég, ha azt nem támasztják alá a partner vasúttársaságok közötti szerződéses megállapodások. Az ilyen szerződéses megállapodásokat közösen kell kidolgozni és minden partnereknek külön nyomon követni, valamint az egyes BIR rendszerek részévé is válnak, tehát a megfelelő NSA-k által felügyelet keretében ellenőrizhetők. A megfelelő NSA-knak összehangoltan kell kezelni bármilyen határokon átnyúló kapcsolódási ponttal kapcsolatos problémát, amelyet az ajánlatkérők hozhattak létre.

5.2.4 Bizonyítékok

- A szervezet BIR rendszerében lévő eszközkezelő rendszerre vonatkozó információk, ideértve a releváns linkeket más szakterületekhez, pl. a kockázattertelékeléshez, üzemi tervezéshez, változásmenedzsmenthez stb. **(5.2.1.), (5.2.2.), (5.2.5. (a)–(b)).**

Tervezési fázis

- Folyamatokra és egyeztetésekre vonatkozó bizonyítékok az eszközkövetelmények megállapításához.
- Kockázatkezelési stratégiákra vonatkozó bizonyítékok az új vagy átalakított eszközök beszerzése és szolgálatba állítása kapcsán.
- Az eszközök tervezésére és szállítására vonatkozó összes releváns folyamat dokumentációja.
- A tervezési fázis kockázatainak kezelésére vonatkozó folyamatok.
- A biztonság biztosításához használt eszközökre vonatkozó bizonyítékok.
- Mindazon szabványok vagy más biztonsági információk adatai, amelyekre támaszkodtak az eszköz kialakítása és karbantartása céljából, valamint a megfelelőség igazolásához felhasznált bármilyen teszt adatai.
- Kézikönyv vagy hasonló megléte, amely magában foglalja az eszközök üzemeltetési és karbantartási, valamint az üzemeltetési és karbantartási fázisban végzett kockázatkezelési folyamatait.

Megvalósítási fázis

- Bizonyítékok a biztonságikockázat-kezelési, tesztelési és validálási folyamatokról, amelyek lefedik az eszköz kivitelezését vagy gyártását és üzembe helyezését, valamint üzemeltetésre való készségét.

Üzemeltetés és karbantartás fázis

- Bizonyítékok a szabványokkal és folyamatokkal szembeni folyamatos megfelelőségről és az azonosított kockázatok kezeléséről.
- Eszközkarbantartási tervek és eljárások.
- Bizonyítékok a szervezetnek a kockázatok azonosításával és kiküszöbölésével kapcsolatos tevékenységeiről.
- Bizonyítékok az esetleges biztonsági teljesítményproblémák és a korrekciós intézkedések bejelentése és kezelése céljából használt folyamatokról.
- Bizonyítékok az eszközök teljesítményének és megjósolt stratégiai élettartamának összehasonlításáról trendek megállapításához, ami a teljesítmény nyomon követéséhez és a felújítások tervezéséhez használható.
- Hibák és meghibásodások azonosítására és korrekciós intézkedések végrehajtására vonatkozó folyamatok.
- Az eszközbiztonságot esetleg befolyásoló haváriakörülmények és nem rutinszerű helyzetek kezelése.
- Bizonyítékok arról, hogy az eszközkezelést figyelembe veszik a bejelentésköteles események kapcsán, valamint a kapcsolódási pontoknál lévő közös kockázatok kezeléséről **(lásd még: 3.1.)**.

Pótlás, szolgálatból kivonás és selejtezés

- Bizonyítékok az eszközök pótlásával, szolgálatból kivonásával vagy selejtezésével összefüggő kockázatok kezelésére irányuló, a szervezet méretének és jellegének megfelelő folyamatokról.
- Bizonyítékok módszeres megközelítésről az emberi és szervezeti tényezők kezeléséhez az eszközkezelés összes életciklus szakaszában **(5.2.1.)**.
- Bizonyítékok arra, hogy az üzemeltetési dokumentáció megfelel mindazon követelményeknek, amelyek az (üzemeltetés és) karbantartás a szervezeti és fizikai határokon történő irányítására

vonatkoznak, pl. szervezeti, műszaki és üzemeltetési kapcsolódási pontok a szomszédos infrastruktúrák felé, határ menti állomások, érintkezés más vasúttársaságokkal vagy pályahálózat-működtetőkkel **(5.2.3.)**.

- Azt bemutató információk, hogy a kérelmező bemutatja, hogy karbantartási intézkedései eleget tesznek a releváns előírásoknak (jogszabályok, szabványok stb.) **(5.2.3.)**.
- Járművek esetén a karbantartásért felelős szervezet tanúsítványának másolata vagy bizonyítékok arról, hogy az (EU) 2016/798 irányelv 14. cikke (2) és (3) bekezdésének, valamint III. mellékletének eleget tesz a karbantartásért felelős szervezet **(5.2.4. (a)–(d))**.

Vasúttársaságok közötti olyan partnerkapcsolatok esetén, amelyben a járművet a partner tartja karban:

bizonyíték arról, hogy a partnerek között szerződéses megállapodások vannak érvényben, ideértve:

- a 2011/445/EU rendelet 5. cikkében ismertetettek szerinti információcserét;
- szükség esetén műszaki támogatást, különösen ellenőrző-irányító és biztosítóberendezésszerek esetén;
- a szerződöttetett karbantartóműhelyek karbantartások végrehajtására vonatkozó képességeinek ellenőrzése;
- A járművek nyomon követése és az ilyen nyomon követésből származó releváns információk cseréje **(lásd még: 6.1.)**.
- Olyan eszközök esetén, amelyekre az uniós jogszabályok vagy nemzeti szabályok megfelelőségi nyilatkozatot írnak elő, az ilyen nyilatkozat másolata, annak magyarázatával együtt, hogy milyen mértékben hagyatkoznak arra a BIR részeként **(5.2.4. (a)–(d))**.
- Információk arról, hogy a BIR dokumentumkezelési része hogyan működik az eszközkezelés viszonylatában, ideértve az arról szóló bizonyítékokat is, hogy a karbantartási dokumentációt (eljárások, munkautasítások stb.) a szükséges helyen és időpontban aktualizálják **(5.2.5. (a)–(c))**.
- Bizonyítékok az eszközök teljes életciklusa alatti konfigurációkezeléséről, ideértve az alapvető újrakonfigurálások kezelése céljából bevezetett bármilyen változásmenedzsmet folyamatot is **(5.2.5. (c))**.

5.2.5 Példák a bizonyítékokra

Tervezési fázis

A szervezet konfigurációkezelési folyamatok használatával (vagy konfigurációkezelő rendszerrel) dokumentálja az eszközök kialakításával és szállításával kapcsolatos összes releváns biztonsági folyamatot és információt. Ezek nagy vonalakban bemutatják azokat a szervezeti tevékenységeket, amelyek kialakítják és fenntartják az eszköz ellenőrzését a teljes életciklusa alatt.

A szervezet folyamatot alakít ki és dokumentál az eszköz megoldásának kialakításával összefüggő kockázatok kezelésére azáltal, hogy:

- megállapítja a bármilyen új és/vagy átalakított eszközre vonatkozó követelményeket **(lásd még: 1.)** és egyeztet ezekről a megfelelő érintettekkel **(lásd még: 2.4.)**;
- kezeli az ilyen változtatások megvalósításával összefüggő kockázatokat **(lásd még 3.1.)**; és
- kezeli az eszközbeszerzéssel és ha releváns, a szerződés kezelésével összefüggő kockázatokat **(lásd még: 3.1. és 5.3.)**.

Ideértendők a meghibásodás szempontjából leginkább kockázatos területek azonosítására irányuló veszély- és biztonsági elemzések, amelyeket a szervezet veszélynaplójával összehasonlítva kell áttekinteni. Ez megvalósítható a biztonsági szempontból kiemelt rendszerek azonosításával és kulcs-teljesítménycélkitűzések kialakításával, ami megfelelő kockázatazonosító módszerekkel történik, pl.:

- az eszközök kialakításának megbízhatóság, üzemképesség, karbantarthatóság és biztonság (RAMS) elemzése (amelyben közlik a tervezőkkel a kulcsfontosságú biztonsági teljesítmény szempontokat, hogy biztosítani lehessen az eszköz céljának megfelelőségét); és
- hibamód, hibahatás és kritikusság elemzés (FMECA) és/vagy megbízhatóságközpontú karbantartás (RCM) a kockázatok kezelésére a tervezési fázisban, valamint a karbantartási terv létrehozásának támogatása érdekében.

Az említett követelmények kezelése a vasúti infrastruktúra és gördülőállomány kialakítására, karbantartására és üzemeltetésére vonatkozó, a szervezet által azonosított külön szabványok és folyamatok viszonylatában történik. A szervezet bemutatja, hogy:

- a biztonság szempontjából kiemelt rendszereket funkcionális specifikációk alapján tervezzék;
- validációs és üzembe helyezési tesztelési tervvel igazolják, hogy az eszköz a céljának megfelelő, valamint biztonságosan üzemeltethető és karbantartható; és
- az üzemeltetési és karbantartási dokumentáció elkészült, és vázlatos bemutatja az eszközök aktualizálására, felülvizsgálatára és karbantartására irányuló folyamatokat **(lásd még: 4.5.)**.

A szervezet bemutatja, hogy tervezési és beszerzési megközelítésében megfelelő rendszertervezési és a biztonságot biztosító folyamatokat használ (pl. EN 50126/8/9 összetett rendszerek esetén). Ez elérhető az ún. rendszertervezés-irányítási terv (SEMP) létrehozásával, amely meghatározza az érdekelt feleket, rendszerkövetelményeket és biztonsági szükségleteket azonosító és rögzítő eljárást.

Megvalósítási fázis

Az eszköz sikeres és biztonságos kivitelezése érdekében a szervezet folyamatokat alakít ki a kivitelezéssel, teszteléssel és üzembe helyezéssel összefüggő kockázatok kezelése érdekében, a BIR folyamataival összhangban.

Emellett folyamatot vezet be az alábbiak kezelése céljából:

- az eszköz rendszer- és biztonsági követelményeinek tesztelése, ellenőrzése és validálása, ami „Tesztelés és üzembe helyezés irányítási tervvel” vagy azzal egyenértékű eszközzel érhető el;
- az eszköz üzemképessége, amely az üzemképességi ellenőrző listával érhető el.

Üzemeltetés és karbantartás fázis

A szervezet eszközüzemeltetési és karbantartási dokumentációt dolgozott ki, amely vázolja az eszközei frissítésére, felülvizsgálatára és karbantartására használt biztonságirányítási folyamatokat. Ismerteti a tevékenységek terjedelmét, és adott esetben az összes releváns tevékenységet lefedő, bevezetett kockázatkezelés stratégiákat.

A dokumentáció:

- biztosítja, hogy az eszköz üzemeltetése és karbantartása az eszköz kialakításának megfelelően történik;
- azonosítja és beépíti az összes biztonsággal kapcsolatos feltételt, amelyek meghatározzák az eszköz felhasználására vonatkozó esetleges korlátozásokat és a használatára bevezetett feltételeket; és
- meghatározza a végrehajtandó folyamatos ellenőrzéseket.

A javasolt (a tervezési fázisban leírt) eszköz kialakításának és szállításának konfigurálására irányuló folyamat az alábbiak révén kiterjed a teljes életciklus lefedésére:

- az összes eszközre vonatkozó nyilvántartás kialakítása és vezetése az eszköznyilvántartás létrehozásával. Ebbe kerülnek az eszközök egyedi azonosítói, azok helye, bármilyen elvégzett karbantartás stb. és a hasonló információk;
- az eszközökre vonatkozó dokumentumok és információk kezelése a szervezet BIR rendszerének megfelelően **(lásd még: 4.4. és 4.5.)**; és

- az eszközök kritikusságának megállapítása a biztonsági kockázatértékelés eredményei alapján. A biztonsági szempontból kritikus eszközöket azonosítani kell az eszköznyilvántartásban.

A szervezet bemutatja az eszközökre vonatkozó információk kialakításának, karbantartásának és a veszélynaplójával történő integrálásának módját.

A szervezet nyomon követi a megnevezett szabványaival szembeni folyamatos megfelelést annak biztosítása érdekében, hogy a vasúti tevékenységek továbbra is biztonságosak maradjanak és teljesítményük hatékony legyen. Ebből a célból a szervezet folyamatokat alakít ki annak biztosítása érdekében, hogy:

- az eszközök üzemeltetése és karbantartása a releváns kézikönyveknek megfelelő legyen;
- az eszközök állapotát nyomon kövessék;
- az eszközök teszteléséhez vagy vizsgálatához szükséges berendezések megfelelően legyenek ellenőrizve, kalibrálva és karbantartva;
- az eszközök üzemeltetésével és karbantartásával összefüggő bármilyen kockázat kezelése a kockázatkezelési folyamatoknak, valamint minden munkahelyi egészségügyi és biztonsági jogszabálynak megfelelően történjen; és
- a tartalék alkatrészek rendelkezésre álljanak karbantartáshoz, különösen a biztonsági szempontból kritikus eszközök esetén. Ez megvalósítható az eszközök tartalékalkatrész-igényének az eszközök kritikussága alapján, megbízhatóságközpontú karbantartás (RCM) segítségével történő megállapításával.

A szervezet bemutatja, hogy eszközkarbantartás-tervezéssel rendelkezik azzal, hogy:

- foglalkozik a kompetencia-, kapacitás- és erőforrásigényekkel;
- gondoskodik az információkezelési és nyilvántartási szükségletekről;
- készít részletes terveket, amelyek meghatározása kockázatalapú folyamattal történik, és amelyekben meghatározza a különböző karbantartási szinteket és az eszközök karbantartásával kapcsolatban kialakított egységes szervezeti struktúrákat, eljárásokat és felelősségi köröket; és
- biztosítja a karbantartáshoz használt szerszámok és felszerelések kalibrálását.

Kifejezetten ilyen lehet(nek):

- a műszaki karbantartási terv (MKT); és
- az MKT alapján kialakított és ahhoz viszonyítva auditált munkautasítások.

A tervezést egy számítógépes karbantartás-irányító rendszer segítségével dokumentálják és ellenőrzik **(lásd még: 4.5.)**.

A szervezet folyamatokat vezet be annak biztosítása érdekében, hogy:

- amikor olyan feladathoz rendelnek járművet vagy berendezést, amelyeknél:
  - ellenőrizni kell a végrehajtandó feladattal vagy küldetéssel szembeni megfelelőséget (pl. az egyes gördülőállomány-típusok és útvonalak műszaki kompatibilitását) a beosztás meghatározásakor és indulás előtt;
  - a biztonsági szempontból kritikus alkatrészek karbantartása a terv szerint történik (megelőző karbantartás a beavatkozások gyakoriságával és típusával);
  - a karbantartási beavatkozásokat a hibák azonosításakor vagy akkor határozzák meg, amikor túllépi a biztonságos felhasználási határértékeiket (javító karbantartás), kivéve, ha üzemeltetési korlátozásokat vezetnek be;
  - a változtatási igény azonosítása után a lehető leghamarabb meghozzák a szükséges intézkedéseket, pl. üzemén kívül helyezés vagy üzemeltetési korlátozások bevezetése;
- a biztonsági szempontból kritikus összes tevékenységre rendelkezésre álljanak munkautasítások;
- minden feladatot megfelelőségi ellenjegyzéssel lássanak el;
- ellenőrizzék a karbantartási dokumentációt **(lásd még: 4.5.)**; és

- minden biztonsági szempontból kritikus rendszerhez rendelkezésre álljon kompetenciaalapú oktatás **(lásd még: 4.1.)**.

Van folyamat vagy eljárás annak biztosítására, hogy az üzemeltetési korlátozásokat, legyenek akár ideiglenesek vagy állandóak (pl. konkrét járműtípus vagy útvonalak miatt):

- *figyelembe veszik amikor a járműveket vagy berendezéseket feladathoz rendelik;*
- *kellő időben közlik a járművet vagy berendezést üzemeltető munkatársakkal (pl. mozdonyvezető, vonatvezető).*

A szervezet bemutatja, hogy:

- *tisztában van biztonsági szempontból kritikus eszközei teljesítményével, mivel azonosítja, hogy mit szükséges nyomon követni, mérni és jelenteni;*
- *kialakítja és rögzíti a biztonsági szempontból kritikus eszközei teljesítményének nyomon követésére, mérésére, elemzésére és értékelésére irányuló módszert és gyakoriságot;*
- *nyomon követi az eszközök előre jelzett stratégiai élettartamához viszonyított teljesítménytendenciákat **(lásd még: 6.1.)**;*
- *beszámol a biztonsági kockázati szintre alapuló teljesítményproblémákról, és eskalálja a biztonsági teljesítménnyel kapcsolatos problémákat, hogy azokat megfelelően kezelni lehessen;*
- *a nyomon követési eredményeket adott esetben felhasználja a karbantartási terv alakításához;*
- *csatornákat alakít ki bármilyen eredmény kommunikálásához **(lásd még: 4.4.)**;*
- *javítja a biztonsági szempontból kritikus eszközök szabványos megfelelőségét az alábbiak által:*
  - *az üzemeltetési és karbantartási ellenőrzések felülvizsgálata, és az előre megállapított normákat nem teljesítő eszközök kockázatának értékelése;*
  - *a biztonsági teljesítménnyel kapcsolatos problémák eredendő okainak azonosítása; és*
  - *olyan intézkedések azonosítása, amelyek szükségesek lehetnek az eszközök biztonságos üzemi állapotba történő visszaállításához;*
- *a potenciális kockázatok azonosításával és korrekciós intézkedésekkel folyamatosan fejleszti a BIR rendszert **(lásd még: 7.2.)**; és*
- *dokumentálja a kockázatok csökkentése vagy kiküszöbölése érdekében kiaknázott lehetőségeket és azt, ahogy ezt elérte.*

A szervezetnek folyamatai vannak az eszközei kapcsán esetleg előforduló bármilyen hiba vagy meghibásodás azonosításához és annak biztosításához, hogy végrehajtsák a megfelelő korrekciós intézkedéseket. Ezek összhangban vannak a rendelkezésekkel és karbantartási programokkal vagy tervekkel és:

- *biztosítják a meghibásodások megfelelő rögzítését és az eredő korrekciós intézkedéseket;*
- *kezelik a biztonsági szempontból kritikus meghibásodásokat;*
- *biztosítják a jelentésköteles események megfelelő bejelentését; és*
- *összehangolják a biztonsággal kapcsolatos eszközök nem ütemezett javítását.*

A szervezet:

- *dokumentálja a hibakezelési folyamatot;*
- *megfelelő elemzési technikákat használ a biztonsági szempontból kritikus jellemzők esetén, pl. ok-okozati elemzést (RCA);*
- *hibanyilvántartást valósít meg, amely tartalmazhat hibakódokat, hibamódokat és hatásokat, kritikusságot és korrekciós intézkedéseket;*
- *eljárásokat dolgoz ki a gyakori javítási tevékenységek irányításához; és*
- *visszajelzési folyamatot vezet be a mérnöki vagy műszaki csoportok számára a rendszerek felülvizsgálata és fejlesztése, valamint a jövőbeli meghibásodások kockázatának minimalizálása céljából.*

Ez elérhető hibajelentésekre, elemzésre és javításra irányuló cselekvési rendszer (FRACAS) használatával, amely:

- *rögzíti a tesztelés és üzembe helyezés során észlelt hibákat, valamint azokat is, amelyek üzemeltetés és karbantartás közben fordulhatnak elő; és*
- *kezeli az említettek kezelése érdekében utólag megtett lépéseket.*

A szervezet dokumentálja az összes hibát és korrekciós intézkedést, és műszakilag kompetens személynek írja elő az esetleges nem ütemezett javítások ellenőrzését.

Van a korlátozott üzemi vagy haváriakörülmények kezelésére irányadó folyamat vagy eljárás eszközkezelés szempontjából.

A szervezet folyamatokat alakított ki a kapcsolódási pontokat érintő, az eszközei üzemeltetése és karbantartása során előforduló bármilyen kockázat kezelésére **(lásd még: 3.1.1.)**. Ezek kiterjednek az eszközök, valamint az azokat használó szereplők közötti kapcsolódási pontokra.

Pótlás, szolgálatból kivonás és selejtezés fázis

A szervezet tisztában van eszközei állapotával, és ha az romlik, megfelelő válaszingtézkedésekkel lecseréli vagy karbantartja azokat.

A szervezet létrehozott egy validációs és üzembe helyezési tesztelési tervet, amellyel igazolják, hogy az új eszköz a céljának megfelelő, valamint biztonságosan üzemeltethető és karbantartható. Ha a szervezet meghosszabbítja valamely meglévő eszköze élettartamát, felkutatja a megfelelő biztonsági információkat – pl. történeti adatokat –, hogy biztosítani tudja annak további biztonságos használatát.

Az elvárt teljesítményhez viszonyított tendenciaelemzést hajt végre (lásd: üzemeltetés és karbantartás fázis).

A szervezet bármilyen infrastruktúra vagy gördülőállomány selejtezésekor megfelelően kezeli az eszköz szolgálatból kivonásával járó kockázatokat.

Biztonsági szempontból kritikus eszközöket érintő változások kezelése

Olyan helyzetekben, amikor a szervezet a biztonsági szempontból kritikus eszközök alapkonfigurációjának a megváltoztatására törekszik, változásmenedzsment folyamatot vezet be a biztonsági kockázatok hatékony kezelésének biztosítására, kapcsolódó szoftverekkel (akár meglévő rendszerekbe ágyazott, akár önálló programokkal) kialakítva az összes biztonsági szempontból kritikus eszköz alapkonfigurációját. Amennyiben egy kezelő a biztonsági szempontból kritikus eszközök alapkonfigurációját változtatja meg, ha lehetséges:

- *kezeli az ilyen eszközök megváltoztatásából fakadó kockázatokat;*
- *nyomon követi a sorozat- és gyártási számokat;*
- *validálja a funkcionális követelményeket a specifikációkkal és kockázatellenőrzési intézkedésekkel szemben;*
- *ellenőrzi a konfigurációs elemek kibocsátását; és*
- *biztosítja, hogy a konfigurációkezelés alatti bármely eszköz státusza naprakész legyen.*

A kialakított alapadatok, üzemeltetési feltételek vagy a biztonsági szempontból kritikus eszközök karbantartási ütemtervének a szervezet által történő megváltoztatása semmilyen módon nem csökkenti a vasúti tevékenységek biztonságát.

Közös biztonsági módszerek alkalmazása

Van folyamat vagy eljárás annak nyomon követésére, hogy a karbantartásért felelős szervezetek az adott esetnek megfelelően (azaz a jogszabályi előírások és/vagy szerződéses megállapodások szerint) alkalmazzák-e a kockázattértékelésről szóló KBM-et és a nyomon követésről szóló KBM-et.

Az emberi tényezők integrációjának alkalmazása

Módszeres folyamat van az emberi tényezők integrációjának alkalmazására végig a rendszerek élettartama során, például figyelembe veszik a feladatok, munkaeljárások, munkakörnyezet és megfelelő erőforrások tervezését az eszközre vonatkozóan biztosítva az emberi és szervezeti tényezők mérlegelését és megfelelő kezelését.

A szervezeti program keretrendszer határoz meg az azonosított emberi és szervezeti problémák azonosításának, felülvizsgálatának, elfogadásának és megoldások felé elmozdításának módjára a teljes tervezési vagy változásmenedzsment folyamatban. A program meghatározza az tervezési vagy változtatási tevékenységekben érintett egyéb felekkel kialakított kapcsolatot.

Tájékoztatás történik a biztonsági riasztási IT-eszköz (SAIT) használatáról (lásd 5.4.3.).

5.2.6 Referenciák és szabványok

- [Útmutató a vasútbiztonsági irányelv 14. cikke \(a\) pontjának és a Bizottság a tehervagonok karbantartásáért felelős szervezetek tanúsítási rendszeréről szóló 2011/445/EU rendelete alkalmazásához](#)
- CENELEC-EN 50126: Vasúti alkalmazások. A megbízhatóság, az üzemkésztség, a karbantarthatóság és a biztonság (RAMS) előírása és bizonyítása. 1. rész: Alapvető követelmények és az általános folyamat.
- Office of the National Rail Safety Regulator - Asset management guideline (Eszközkezelési iránymutatás) (2015)

5.2.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

Felügyeleti szempontból fontos, hogy az eszközök teljes életciklus folyamán történő kezelésére kell összpontosítani, a tervezéstől a selejtezésig, tehát nem az eszközkezelés önálló kudarcaira, kivéve, ha azoknak közvetlen biztonsági vonatkozása vannak.

A felügyeletnek vizsgálnia kell, hogy az aktuális szabványok előttről származó meglévő eszközöket hogyan kezelik és tartják karban.

A felügyeletnek vizsgálnia kell, hogy a szervezet használja-e a SAIT-et, és ha igen, hogyan.

5.3 Vállalkozók, partnerek és beszállítók

5.3.1 Szabályozás szerinti követelmények

- 5.3.1. A szervezetnek meg kell állapítania és ellenőriznie kell a kiszervezett tevékenységekből eredő biztonsági kockázatokat, beleértve a tevékenységeket vagy a vállalkozókkal, partnerekkel és beszállítókkal való együttműködést.
- 5.3.2. Az 5.3.1. pontban említett biztonsági kockázatok ellenőrzéséhez a szervezetnek meg kell határoznia a vállalkozók, partnerek és beszállítók kiválasztásának kritériumait, valamint azokat a szerződéses követelményeket, amelyeknek meg kell felelniük, ideértve a következőket:
- (a) a biztonsággal kapcsolatos jogi és egyéb követelmények (lásd: 1. Szervezeti környezet);
  - (b) a szerződésben meghatározott feladatok teljesítéséhez szükséges kompetencia szintje (lásd: 4.2. Kompetencia);
  - (c) az elvégzendő feladatokra vonatkozó felelősségi körök;
  - (d) a szerződés során fenntartandó várható biztonsági teljesítmény;
  - (e) a biztonsággal kapcsolatos információk cseréjéhez kapcsolódó kötelezettségek (lásd 4.4. Tájékoztatás és kommunikáció);
  - (f) a biztonsággal kapcsolatos dokumentumok nyomon követhetősége (lásd: 4.5. Dokumentált információk).
- 5.3.3. Az 1078/2012/EU rendelet 3. cikkében meghatározott folyamattal összhangban a szervezetnek nyomon kell követnie a következőket:
- (a) a vállalkozók, partnerek és beszállítók minden tevékenységének és műveletének biztonsági teljesítménye annak biztosítása érdekében, hogy azok megfeleljenek a szerződésben meghatározott követelményeknek;
  - (b) a vállalkozók, partnerek és beszállítók tájékozottsága a szervezet működéséhez kapcsolódó biztonsági kockázatokról.

5.3.2 Cél

A kérelmezőnek bizonyítania kell, hogy képes azonosítani, értékelni és ellenőrizni az olyan vállalkozók és más beszállítók tevékenységeiből fakadó kockázatokat, amelyekkel munkakapcsolatban áll. Itt nem egyszerűen kockázattertelési kérdésről van szó, és nincs szükség az összes kockázat vagy releváns kockázati kategória felsorolására sem, viszont a kérelmezőnek be kell mutatnia, hogyan alakította ki és szervezte meg rendszerei és eljárásai összességét annak érdekében, hogy megkönnyítse az ilyen kockázatok azonosítását, értékelését és ellenőrzését. Ez magában foglalja annak szükségességét is, hogy a szerződés meghatározza a biztonsággal kapcsolatos információk cseréjének módját. A jól megfogalmazott szerződések a kockázatok kezelésének általánosan elfogadott módját jelentik. Azonban a vállalkozók kezelése és teljesítésük meghatározott specifikációkhoz viszonyított ellenőrzése esetén az elsődleges felelősség a szervezetre hárul. A vállalkozók vagy alvállalkozók igénybe vétele nem jelenti azt, hogy a VT vagy PM delegálná bármely felelősségét annak biztosítása kapcsán, hogy a vállalkozóknak kiadott szolgáltatásokat az üzemeltetés előtt meghatározott normáknak megfelelően kell végrehajtani.

A kérelmezőnek be kell mutatnia, hogy beszerzési folyamata részeként folyamatokat vezetett be a vállalkozók és más beszállítók kompetenciájának megállapítására, valamint biztonsági teljesítményük értékelésére.

Minden szervezet felelős a nyomon követésről szóló KBM-ben rögzített nyomon követési folyamat végrehajtásáért és annak szerződéses megállapodások segítségével történő biztosításáért, hogy az

alvállalkozói által megvalósított kockázatellenőrzési intézkedések nyomon követése szintén a KBM-nek eleget téve történjen. Ha a szervezetek bármilyen releváns biztonsági kockázatot azonosítanak a műszaki berendezések hibái vagy meghibásodása vonatkozásában, a nyomon követésről szóló KBM szerint kötelesek ezeket a kockázatokat bejelenteni a többi érintett félnek, hogy azok megtehessenek bármilyen korrekciós intézkedést, amely a rendszer biztonságának biztosításához szükséges.

5.3.3 Magyarázó megjegyzések

A szerződéses megállapodásokról és partnerkapcsolatokról a 3. sz. melléklet tartalmaz további tudnivalókat.

5.3.4 Bizonyítékok

- Bizonyítékok arról, hogy a szervezet BIR rendszere hogyan kapcsolódik a vállalkozók és beszállítók irányítási rendszereihez a kockázatok ellenőrzése érdekében **(5.3.1.)**.
- Bizonyítékok arról, hogy a szerződéses megállapodások kialakítása kockázatértékelési eredményekre alapul **(5.3.1.) (lásd még: 3.1.)**.
- Vannak folyamatok, amelyek rögzítik, hogy az alvállalkozók igénybe vételével és irányításával összefüggésben hogyan kell kezelni és közölni az emberi és szervezeti tényezőket **(5.3.1.)**.
- Bizonyítékok arra nézve, hogy a szervezet kezeli a vállalkozókra és beszállítókra vonatkozó dokumentációt **(5.3.2. (a)–(d))**.
- Bizonyítékok arról, hogy a szervezet úgy választja ki a vállalkozókat és beszállítókat, hogy biztosítsa azok hozzáértését és a biztonsági kockázatok megfelelő kezelését **(5.3.2. (a)–(e))**.
- Bevezetett folyamat annak biztosításához, hogy a fontos biztonsági információkat megosszák a vállalkozókkal és beszállítókkal, valamint azok bejelentsék az ilyeneket **(5.3.2. (d))**.
- A szervezet által annak biztosítására bevezetett folyamat vagy eljárás annak nyomon követésére, hogy a vállalkozók és beszállítók, amelyekkel munkakapcsolatban áll, képesek kezelni azokat a kockázatokat, amelyekkel szembesülnek **(5.3.3. (a)–(b))**.
- Bizonyítékok arról, hogy a vállalkozókat, partnereket vagy beszállítókat rendszeresen nyomon követik a nyomon követésről szóló KBM (1078/2012/EU rendelet) szerint, annak biztosítása érdekében, hogy a termék vagy szolgáltatás eleget tegyen a meghatározott előírásoknak és biztonsági célkitűzéseknek **(5.3.3. (a)) (lásd még: 6.1.)**

5.3.5 Példák a bizonyítékokra

Van eljárás a vállalkozók, partnerek és beszállítók kiválasztásához és nyomon követéséhez. Az eljárás egyértelművé teszi, hogy a vállalkozók által alkalmazandó szabványok megegyeznek a közvetlenül foglalkoztatott munkatársakra vonatkozókkal, valamint azt is, hogy mik a vállalkozók szerepei és felelősségi körei. Az eljárás dokumentálja a BIR rendszerek között szükséges információcserét a kérelmező és a vállalkozók, partnerek és beszállítók felé.

Azon biztonsági célkitűzések (vagy célok) igazolása, amelyeket a vállalkozók, partnerek és beszállítók várhatóan elérnek, valamint az ezek méréséhez használt mutatók biztosítása.

Az emberi és a szervezeti tényezők stratégiája részletezi, hogy ezek a kérdések hogyan tartoznak a vállalkozók és az alvállalkozók témakörébe.

Dokumentumkezelési eljárás, amely kezeli a vállalkozók, partnerek és beszállítók által alkalmazni szükséges szervezeti normákat (lásd még a 4.5.1.1. (e) Dokumentumkezelés).

Lista vagy áttekintés a belső vagy külső felhasználású vállalkozókról, partnerekről és beszállítókról, az általuk biztosított termékekkel és/vagy szolgáltatásokkal **(lásd még: 4.5.1.1. (d) és (e))** és annak jelzése, hogy milyen biztonsági hatások vannak, az azonosított kockázatok szabályozására irányuló intézkedésekkel együtt (pl. információcsere, a feladatok egyértelműsítése, oktatás) **lásd még: (3.1.1.1. (a))**.

A kompetenciakezelő rendszer eljárása, amely összeköttetést teremt a vállalkozói, partnerei és beszállítói ilyen rendszereivel.

A vállalkozók, partnerek és beszállítók kezelését célzó folyamat vagy eljárás tartalmazza, hogy miként kezelik a vállalkozók, partnerek és beszállítók tevékenységeiből fakadó kapcsolódási ponttal kapcsolatos kockázatokat, azokat hogyan osztják meg velük, és ha releváns, hogyan vannak beépülve a szerződéses megállapodásokba, valamint az információcsere milyen módon kerül integrálásra a BIR-en belül.

Megfelelő audit- vagy ellenőrzés tervezési folyamat a vállalkozói, partnerei és beszállítói számára, néhány példával az ilyen tevékenységek jegyzőkönyveire, pl. audit- vagy ellenőrzési jelentésekre vagy megállapításokra.

Folyamat vagy eljárás a vállalkozókra, partnerekre vagy beszállítókra vonatkozó releváns előírások azonosítására és velük történő megosztására, és adott esetben annak módja, ahogyan azokat beemelik a szerződéses megállapodásokba, amelyek megfelelően dokumentáltak a dokumentumkezelő rendszerben, így biztosítva az információk visszakereshetőségét.

Dokumentációkezelő rendszer eljárása a tanúsítványok, engedélyek, elismerések vagy más típusú olyan bizonyítékok kezelésére, amelyek bemutatják a megfelelőséget a vállalkozókra, partnerekre vagy beszállítókra vonatkozó előírásokkal, és amely ellenőrzi időbeli érvényességüket (pl. nyomon követési tevékenységekkel).

5.3.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A szervezetek felügyelete során szükség lehet felügyeleti tevékenységek végzésére az adott szervezetnek dolgozó alvállalkozóknál vagy beszállítóknál, hogy komplett képet lehessen alkotni az ellenőrzés és nyomon követés mértékéről. Szintén szükséges lehet betekinteni a vállalkozó vagy beszállító által a munkája során használt dokumentációba, és megvizsgálni, hogy ez hogyan kapcsolódik a szervezet BIR rendszerében megállapított eljárásokhoz.

Intézkedések annak biztosítására, hogy a vállalkozó és a beszállító biztonsági teljesítménye és kompetenciája a beszerzési folyamat szerves része.

5.4 Változásmenedzsment

5.4.1 Szabályozás szerinti követelmények

5.4.1. A szervezetnek meg kell valósítania és ellenőriznie kell a biztonságirányítási rendszer változásait a biztonsági teljesítmény fenntartása, illetve javítása érdekében. Ez magában foglalja a változásmenedzsment különböző szakaszaiban hozott döntéseket és a biztonsági kockázatok későbbi felülvizsgálatát (lásd 3.1.1. Kockázateértékelés).

5.4.2 Cél

Fontos, hogy a kérelmező képes legyen azonosítani a tevékenységeiben esetleg felmerülő új kockázatokat és reagálni azokra, az (EU) 2016/798 irányelv és a kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM (402/2013/EU bizottsági végrehajtási rendelet) változ(tat)ás kezelésére vonatkozó előírásainak szükség szerinti alkalmazásával. Be kell mutatni, hogy a BIR rendszerben vannak eljárások az ilyen kockázatok elemzésére, és adott esetben az új kockázatalellenőrzési intézkedések megvalósítására. Az összes típusú és szintű változást – jelentős és kisebb, állandó és ideiglenes, azonnali és hosszú távú – így kell kezelni. Az alábbiakat érintő változásokra kell, hogy vonatkozzon:

- tevékenységtípusok;
- berendezések;
- eljárások;
- szervezet;
- létszám; vagy
- kapcsolódási pontok.

A folyamat lehetővé kell, hogy tegye a kockázatok arányos és robusztus értékelését, ideértve az emberi tényezőkkel kapcsolatos ügyeket is az adott esetben, valamint az észszerű ellenőrző intézkedések bevezetését is.

A szerepkörökben, a felelősségi körökben, az eszközökben és berendezésekben, a munkakörnyezetben, a folyamatokban és az eljárásokban bekövetkezett változásokat az emberi és szervezeti tényezők elemzése támogatja a változással kapcsolatos esetleges biztonsági kockázatok megállapítása érdekében. Az alkalmazott módszer lehet például a feladatelemzés, a használhatóság elemzése, a szimuláció, a kockázateértékelés, a HAZOP és a biztonsági felmérés. Példák azokra a változásokra, amelyeket olyan kockázateértékelés előz meg, amely emberi és szervezeti tényezőkön alapuló megközelítést alkalmaz. Ez különösen a munkamódszerek megváltoztatására alkalmazható a módosított felszerelés, a munkarendek változása vagy a felelősségi körök újraelosztása miatt.

5.4.3 Magyarázó megjegyzések

Nem minden változ(tat)ás esetén kell kockázateértékelést végezni **(5.4.1.)**. Ha a változásokat a BIR egyéb folyamataival, pl. a napi üzemeltetésben aktívan kezelik, úgy nem tekintendők az alakszerű változtatási folyamat segítségével kezelést igénylő változásnak.

A meghatározandó szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások **(lásd még: 2.3.)** tartalmazzák a változáskezelést is **(5.4.1.)**, pl. a szerepek hozzárendelését egy változásellenőrző bizottsághoz.

A változásmenedzsment folyamat közben egyeztetni kell a munkatársakkal **(lásd még: 2.4.)**.

A szerepek, felelősségi körök, eszközök és folyamatok megváltoztatásának feldolgozása a biztonsági kultúrával a változás viszonylatában kapcsolatos kérdések elemzésével történik, hogy azonosítani lehessen a

lehetséges biztonsági kockázatokat. A létszámleépítések, vezetőségi változások vagy a tevékenységek kiszervezése miatt – ideértve az üzemeltetést vagy az együttműködést vállalkozókkal, partnerekkel és beszállítókkal – felmerülő biztonsági kockázatokat kezelése és fontossági sorrendbe állítása a belső kockázatokkal megegyező módon kell, hogy történjen.

5.4.4 Bizonyítékok

- *A változásmenedzsment folyamat leírása (5.4.1.).*
- *Az új vagy megváltozott kockázatok értékeléséhez és az újak bevezetéséhez használt eljárások és módszerek leírása (5.4.1.).*
- *Ellenőrző intézkedések, egyebek mellett a részletes információk fellelhetőségére vonatkozó jelzések (5.4.1.).*
- *Információk arról, hogy a szervezet hogyan azonosítja a jelentős változásokat és annak időpontjára vonatkozó döntéseket, amikor alkalmazni kell a kockázatelemzésről és értékelésről szóló KBM-ben lévő folyamatokat vagy a BIR eljárásai szerint mikor kell végrehajtani kockázatértékelést (5.4.1.).*
- *Információk azokról a változásmenedzsment intézkedésekről, amelyet a szervezet bevezetett a járműengedélyezés és az egységes biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély kezelésére (5.4.1.).*
- *Információk a változtatások azt megelőző, a releváns nemzeti biztonsági hatóság felé bejelentésére irányuló folyamatról, hogy elindítanak valamilyen új vasúti szállítási tevékenységet (5.4.1.).*

5.4.5 Példák a bizonyítékokra

A változásmenedzsment eljárás másolata a kérelem részeként. A dokumentum kiterjed a különböző jogszabályi előírások szerinti, az összes változtatás kapcsán szükséges kockázatértékelésre. Példa egy probléma- és feltételezés naplóra, amelyet rendszeresen felülvizsgálnak a változtatás előrehaladásával. Végül az eljárás lefedi azt a folyamatot, amellyel a változ(tat)ásokat bejelentik a releváns NSA(k) felé.

A változásmenedzsment folyamata a kockázatértékelési folyamat használatára vonatkozik, és az eredményeket figyelembe veszik az üzemi folyamatok kidolgozása, végrehajtása és felülvizsgálata során.

5.4.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

Annak megállapítása érdekében, hogy a BIR változáskezelési intézkedései kellőképpen robusztusak-e, számos különféle típusú változtatást végig kell követni a meghatározott folyamatban, mert így derül ki, hogy (a) vajon megfelelően kezelték-e azokat, és a változásokból fakadó kockázatokat megfelelően figyelembe vették-e, valamint (b) az esetleg levont tanulságok beépültek-e a BIR-eljárások felülvizsgálataiba.

A változáskezelési intézkedések értékelése a kockázatértékelésről szóló KBM-mel szembeni megfelelés szempontjából.

A szervezet rendelkezik a releváns ÁME-k, nemzeti szabályok és egyéb szabványok bevezetésére és folyamatos nyomon követésére irányuló folyamatokkal, amelyekből adott esetben kiderül, hogy miként történik alkalmazásuk bármely berendezés vagy tevékenység teljes életciklusa alatt.

5.5 Vészhelyzet-kezelés

5.5.1 Szabályozás szerinti követelmények

5.5.1.	A szervezetnek meg kell állapítania a vészhelyzeteket és az azok kezeléséhez szükséges, időben megteendő intézkedéseket (lásd 3.1.1. Kockázatértékelés), valamint újra meg kell határozni a normál üzemeltetési feltételeket az (EU) 2015/995 rendelettel összhangban.
5.5.2.	A szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy minden egyes megállapított vészhelyzet esetén: (a) a segélyszolgálatokkal azonnal kapcsolatba lépjenek; (b) a segélyszolgálatok számára minden szükséges információt előzetesen rendelkezésre bocsássanak, hogy előkészítsék a katasztrófaelhárítást valamint vészhelyzet idején; (c) az elsősegélynyújtást a szervezeten belül nyújtsák.
5.5.3.	A szervezetnek meg kell állapítania és dokumentálnia kell minden fél szerep- és felelősségi körét az (EU) 2015/995 rendelettel összhangban.
5.5.4.	A szervezetnek cselekvési, riasztási és tájékoztatási terveket kell készítenie vészhelyzet esetén, amelyekbe bele kell foglalnia a következő intézkedéseket: (a) riasztja a vészhelyzet-kezelésért felelős személyzetet; (b) az összes félnek (például a pályahálózat-működtetőnek, vasúttársaságoknak , vállalkozóknak, hatóságoknak, segélyszolgálatoknak) tájékoztatást kell nyújtania, beleértve az utasokra vonatkozó vészhelyzeti utasításokat is; (c) meghozza a szükséges döntéseket a vészhelyzet típusának megfelelően.
5.5.5.	A szervezetnek ismertetnie kell, hogyan kerültek kiosztásra a vészhelyzetek kezelésére szolgáló források és eszközök (lásd 4.1. Források), és hogyan állapították meg a képzési követelményeket (lásd 4.2. Kompetencia).
5.5.6.	A vészhelyzeti intézkedéseket rendszeresen, más érdekelt felekkel együttműködve tesztelik, és adott esetben frissítik.
5.5.7.	A szervezetnek gondoskodnia kell arról, hogy a pályahálózat-működtető a megfelelő nyelvi készséggel rendelkező illetékes személyzettel könnyen és késedelem nélkül léphessen kapcsolatba, és megfelelő mennyiségű információval szolgáljon az utóbbi számára.
5.5.7.	A szervezet összehangolja a vészhelyzeti terveket a szervezet infrastruktúráján működő valamennyi vasúttársasággal, a segélyszolgálatokkal, hogy megkönnyítse a gyors beavatkozást, valamint bármely más olyan féllel, amellyel kapcsolatba lehet lépni vészhelyzet esetén.
5.5.8.	Létezik folyamat a karbantartásért felelős szervezettel vagy a vasúti járművek üzemeltetőjével való kapcsolatba lépésre vészhelyzet esetén.
5.5.8	A szervezetnek intézkedéseket kell hoznia a műveleti tevékenységek és a vasúti forgalom szükség szerinti haladéktalan megállítása, és az összes érdekelt fél tájékoztatására.
5.5.9	A határokon átnyúló infrastruktúrák esetében az érintett pályahálózat-működtetők közötti együttműködés megkönnyíti az illetékes segélyszolgálatok szükséges koordinációját és felkészültségét a határ mindkét oldalán.

5.5.2 Cél

A haváriatervezést célzó robusztus rendszerek bármely kötelezett számára elengedhetetlenek, és ki kell terjedniük azokra az információkra, amelyeket át kell adni a vészhelyzeti szolgálatoknak, hogy képesek

legyenek elkészíteni a súlyos eseményekkel kapcsolatos reakcióterveiket. Szintén lényegesek a BIR azon szempontjai, amelyek a havária válaszingtézkedések tekintetében közvetlenül relevánsak, pl. haváriaoktatások és haváriatervek tesztelése.

5.5.3 Magyarázó megjegyzések

A vészhelyzetek **(5.5.1.)** a szervezet kockázatértékelésének eredményeihez kapcsolódnak, noha az OPE ÁME (lásd: 4.2.3.7. pont) is megad egy nem kizárólagos vészhelyzet-felsorolást.

A jogi szöveg 5.5.7. és 5.5.8. bekezdései helyébe a kék színű szöveg bekezdései lépnek, ahol az értékelés a pályahálózat-működtetőre vonatkozik. A kék színű 5.5.9. bekezdés kizárólag a pályahálózat-működtetőre vonatkozik.

5.5.4 Bizonyítékok

A kérelmezővel szembeni elvárás, hogy áttekintést nyújtson az alábbiakról:

- *A kezelt vészhelyzettípusok, ideértve a korlátozott üzemeltetést (üzemzavar) is, és a kezelésükre bevezetett eljárások **(5.5.1.)**.*
- *A kérelmező által szolgáltatott információk, amelyekkel lehetővé teszi a vészhelyzeti szolgálatoknak válaszingtézkedéseik megtervezését súlyos vasúti balesetek esetére, adott esetben hivatkozásokkal a vonatkozó uniós jogszabályok és bármilyen releváns határokon átnyúló szabályozás szerinti kötelezettségekre **(5.5.2. (a) és (b))**.*
- *A kompetencia fenntartására irányuló tervek, szerepek és felelősségi körök (ideértve a pályahálózat-működtetők segítése céljából kirendelt megjelölt készségekkel rendelkezőkre vonatkozókat is vagy fordítva), oktatás és kompetencia-fenntartási intézkedések, valamint a vészhelyzeti szolgálatokkal, releváns munkatársakkal és a váratlan eseményekben érintettekkel, pl. utasokkal vagy érintett harmadik felekkel folytatott hatékony kommunikációra irányuló intézkedések (ennek részeként az összes fél szerepét és felelősségi köreit, valamint az erőforrások és eszközök hozzárendelésének és az oktatási követelmények azonosításának módját rögzítő dokumentumot); a havária után a normál szolgáltatások visszaállítását célzó eljárások **(5.5.1.), (5.5.3.), (5.5.4. (a)–(c)), (5.5.5.), (5.5.7.), (5.5.8. és 5.5.9. csak a pályahálózat-működtetőkre vonatkozó szabályozói követelményekből)**.*
- *A BIR azon külön szempontjai, amelyek a havária válaszingtézkedések tekintetében közvetlenül relevánsak, pl. haváriaoktatások és haváriatervek tesztelése az esetleges gyengeségek azonosítása céljából **(5.5.6.)**.*
- *A megfelelő karbantartásért felelős szervezet vagy az üzemben tartó elérésére vonatkozó eljárás, ha valamelyik járművük vészhelyzetben érintett **(5.5.8. csak a vasúttársaságokra vonatkozó szabályozói követelményekből)***

5.5.5 Példák a bizonyítékokra

A vészhelyzet-kezelési eljárás(ok) és az ahhoz kapcsolódó tervek (pl. helyreállítási eljárások) másolata. Az eljárás lefedi a teljes üzemeltetett hálózatot és szükség szerint az alagutak és más magas kockázatú helyszínekre, valamint határokon átnyúló tevékenységekre vonatkozó különleges intézkedésekkel, a létszámokkal, szerepekkel és felelősségi körökkel együtt, valamint tartalmazza a PM vészhelyzeti intézkedéseit és, ha releváns, a többi releváns fél, pl. a karbantartásért felelős szervezet elérhetőségeit. Amennyiben egy vasúttársaság működési területe több pályahálózat-működtetőt is tartalmaz, a

vasúttársaságnak figyelembe kell vennie a vészhelyzeti intézkedések (és a felhasználói megállapodások) közötti különbségeket a pályahálózat-működtetőkre vonatkozóan.

Az eljárás hivatkozik a KBM olyan munkatársakra vonatkozó előírásaira, akiknek a vészhelyzetekben reagálniuk kell, és biztosítja, hogy a szerződéses munkatársak képesek egyazon normák teljesítésére.

A haváriaeljárás tartalmazza a folyamatot, amellyel a váratlan események áldozatainak és családtagjaiknak a panaszeljárásokkal kapcsolatos útmutatást nyújtanak.

Az eljárás (adott esetben) információkat tartalmaz arról, hogy mi történik a veszélyes árukat érintő havária esetén, a szervezetnek (vasúttársaságnak) pedig van folyamata annak biztosítására, hogy:

- *haladéktalanul kapcsolatba lehessen lépni a töltővel, a tartálykocsi – ha magántulajdonban áll – tulajdonosával, tankonténer esetén a tulajdonossal vagy üzembentartóval és az üzemeltetővel, a címmel stb.;*
- *a pályahálózat-működtető a lehető leghamarábban megkapja a releváns információkat (pl. a kocsik nyilvántartási számát, a kocsik elhelyezkedését a szerelvényben, a veszélyes anyagok UN azonosítóját, RID-osztályozási kódját és veszélyazonosító számát a Veszélyes Áruk Nemzetközi Vasúti Fuvarozásáról szóló Szabályzat rendeleteinek megfelelően);*
- *a szervezet (pályahálózat-működtető) rendelkezzen folyamattal annak biztosítására, hogy a hatóságok (pl. mentőszolgálatok, rendőrség, más vészhelyzeti szolgálatok és hatóságok) megkapják a veszélyes árukra vonatkozó releváns információkat (lásd a fenti példákat).*

5.5.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A BIR rendszerben a vészhelyzet-kezelés kapcsán rögzített eljárások megfelelő értékelése érdekében szükség lehet a BIR-eljárások keresztellenőrzésére a kapcsolódási pontoknál lévő más releváns szereplők ugyanilyen eljárásaival (különös tekintettel a kiemelt szereplőkre, így a VT, a PM és a vészhelyzeti szolgálat közötti kapcsolatra), hogy biztosítható legyen, hogy az ilyen váratlan események kezelésére bevezetett folyamatok koherens egészet képviselnek.

Ellenőrizni kell, hogy minden előrelátható vészhelyzetre vannak bevezetett tervek.

A vészhelyzeti tervek és a vészhelyzeti szolgálatokkal összehangolt intézkedések tesztelése, amely nem korlátozódik szimulációs gyakorlatokra.

Léteznek a kapcsolódási pontokra vonatkozó intézkedések, amelyek tartalmazzák az irányítás, a kommunikáció, az összehangolás és a kompetencia tesztelését.

Hatékonyabban működő vasúti
rendszer
a társadalom szolgálatában.

6 Teljesítményértékelés

6.1 Nyomon követés

6.1.1 Szabályozás szerinti követelmények

- 6.1.1. A szervezetnek a nyomon követést az 1078/2012/EU rendelettel összhangban kell végrehajtania:
- (a) annak érdekében, hogy ellenőrizze a biztonságirányítási rendszer valamennyi folyamatának és eljárásának helyes alkalmazását és hatékonyságát, beleértve az operatív, szervezeti és műszaki biztonsági intézkedéseket;
  - (b) annak érdekében, hogy ellenőrizze a biztonságirányítási rendszer egészének helyes alkalmazását, és hogy hozza-e a várt eredményeket;
  - (c) annak vizsgálata érdekében, hogy a biztonságirányítási rendszer megfelel-e az e rendelet követelményeinek;
  - (d) annak érdekében, hogy megállapítsa, végrehajtsa és értékelje a korrekciós intézkedések hatékonyságát (lásd: 7.2. Folyamatos fejlesztés) adott esetben, ha bármely, az a), b) és c) ponttal kapcsolatos nem megfelelés kimutatható.
- 6.1.2. A szervezetnek rendszeresen nyomon kell követnie a szervezet valamennyi szintjén a biztonsággal kapcsolatos feladatok elvégzését, és be kell avatkoznia, ha ezeket a feladatokat nem hajtják végre megfelelően.

6.1.2 Cél

A szervezetnek bizonyítékokat kell szolgáltatnia arról, hogy folyamatot vezetett be a biztonságirányítási rendszer alkalmazásának és hatékonyságának nyomon követésére, és hogy a folyamat megfelel tevékenysége méretének, mértékének és jellegének. A szervezetnek bizonyítania kell, hogy a folyamat képes azonosítani, értékelni és kijavítani a BIR rendszer működésével kapcsolatos bármilyen hibát.

6.1.3 Magyarázó megjegyzések

Az ellenőrző intézkedések hatékonysága azt jelenti, hogy a szervezet folyamatot vezetett be annak ellenőrzésére, hogy a kockázatértékelés végrehajtása és a megfelelő ellenőrző intézkedések alkalmazása után, bizonyos idő elteltével, felülvizsgálják azokat, így biztosítva, hogy elérték az alkalmazásuktól elvárt csökkenést a biztonsági kockázatok tekintetében (6.1.1. (d)).

Az elvégzett nyomon követésnek tartalmaznia kell az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégia sikerességének elemzését.

A biztonsági teljesítmény értékelése módszeresen, a biztonsági kultúrára vonatkozó fejlesztési stratégia fényében történik. Ez azt jelenti, hogy a szervezetnek elemeznie kell, hogy a biztonsági kultúra fejlesztése hogyan illeszkedik a biztonság fejlesztésébe, és hogyan képezi annak részét

Rutinszerűen elvégzik a szervezet biztonsági kultúrával kapcsolatos programjainak, gyakorlatainak és teljesítményének önkritikus és tárgyilagos értékelését. Módszeresen gyűjtik a biztonsági információkat

például a korrekciós intézkedési programból, emberi teljesítményből, váratlan események és balesetek elemzéséből, felmérésekből, valamint a releváns belső és külső üzemeltetési tapasztalatokból; az információkat értékelik a trendek azonosítása, továbbá a szervezeti és egyéni letérés és elkényelmetlenedés elkerülése érdekében.

Azáltal, hogy világos képet rajzol ki arról, hogy a szervezet biztonsági kultúrája miként befolyásolja a biztonságot, a sikeres értékelés bemeneti adatokat biztosít a biztonsági teljesítmény javításához. Annak összehasonlításával, hogy a biztonsági kultúra milyen és milyenné kellene, hogy váljon, az értékelés a kultúra erősségeinek és gyengeségeinek azonosítására törekszik. Ez lehetővé teszi prioritások hozzárendelését a fejlesztendő területekhez és a pl. folyamat, oktatási és magatartási változások bevezetését. A proaktív munkavégzés egyik módja a biztonsági kultúra értékelése a biztonsági teljesítmény fejlesztése és a biztonsági határértékek növelése érdekében. A biztonsági kultúra független értékeléseit három-ötévente, a szervezeti önértékeléseket pedig évente vagy kétévente ajánlott elvégezni.

6.1.4 Bizonyítékok

- *Információk arról, hogy a kérelmező hogyan valósította meg a nyomon követésről szóló KBM-et (6.1.1. (a)).*
- *Információk arról, hogy a nyomon követési folyamatban hogyan azonosítják az elvárt biztonsági eredmények teljesítésének sikerét vagy annak egyébiránti elmaradását (6.1.1. (b)).*
- *Bizonyítékok arról, hogy a BIR rendszert a nyomon követés során azonosított hibák kijavításának következményeként változtatták meg (6.1.1. (c)).*
- *A szervezetnek legyen folyamata az üzemeltetési folyamatokkal és a megvalósított változtatásokkal kapcsolatos nyomon követésre irányuló teljesítménynormák és indikátorok meghatározására. Legyen program az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos folyamatok teljesítményének, valamint az ilyen folyamatok – pl. a megvalósított eljárások munkatársak általi betartása, új berendezések használata – eredményének folyamatos értékelésére (6.1.2.).*

6.1.5 Példák a bizonyítékokra

Nyilatkozat a nyomon követésről szóló KBM alkalmazásáról, és arról, hogy van a tevékenységet lefedő eljárás. Az eljárás részletezi a biztonsági célkitűzésekhez mért teljesítmény mérésének, valamint a változásmenedzsment és kockázatértékelési folyamattal történő javításának módját, és azt, hogy miként korrigálják a BIR hibáit.

A szervezetben vannak folyamatok és eljárások annak módszeres értékelésére, hogy az emberi és szervezeti tényezők beemelésére irányuló folyamatok megfelelnek a kívánalmaknak, és az elért eredmények a teljesítménynormák szerintiek.

A szervezetben vannak folyamatok és eljárások a munkatársak biztonsági szempontból kritikus munkafeladatokban mutatott teljesítményének módszeres értékelésére. Az ilyen folyamatok proaktív megközelítésre épülnek, normákat határoznak meg a teljesítmény és a módszeres értékelés tekintetében. Bizonyítékalapú módszerek, pl. személyzeti erőforrás-gazdálkodás alkalmazása.

6.1.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A nyomon követési folyamat és az abból fakadó megállapítások és intézkedések vizsgálata kiemelten fontos annak megállapításában, hogy a BIR olyan „élő” és alakuló dokumentum-e, amely a tapasztalatok alapján fejlődik, vagy rögzített dokumentum, amely nem idővel sem változik.

Abban, hogy az NSA meg tudja állapítani a nyomon követésről szóló KBM-mel szembeni megfelelést, kiemelt szerepet kap számos kulcsfontosságú kockázati terület és ellenőrzés vizsgálata, valamint a BIR rendszerben történő helyes alkalmazásuk és hatékonyságuk tesztelése.

6.2 Belső ellenőrzés

6.2.1 Szabályozás szerinti követelmények

- 6.2.1. A szervezet belső ellenőrzéseket végez független, pártatlan és átlátható módon az információk összegyűjtésére és elemzésére a nyomon követési tevékenységei céljából (lásd: 6.1. Nyomon követés), ideértve a következőket:
- (a) a tervezett belső ellenőrzések menetrendje, amely a korábbi ellenőrzések eredményeinek és a teljesítmény nyomon követésének függvényében felülvizsgálható;
  - (b) az illetékes könyvvizsgálók megállapítása és kiválasztása (lásd: 4.2. Kompetencia);
  - (c) az ellenőrzések eredményeinek elemzése és értékelése;
  - (d) a korrekciós vagy javítási intézkedések szükségességének megállapítása;
  - (e) ezen intézkedések befejezésének és hatékonyságának ellenőrzése;
  - (f) az ellenőrzések végrehajtására és eredményeire vonatkozó dokumentáció;
  - (g) az ellenőrzések eredményeinek közlése a felső vezetéssel.

6.2.2 Cél

A kérelmezőnek be kell mutatnia, hogy olyan belső ellenőrzési rendszerrel rendelkezik, amelyben szerepet kapnak a kompetens munkatársak, és amely a vezetőség által figyelembe vett, tartalmas eredményeket produkál, ezáltal biztosítva a biztonságirányítási rendszer jogszabályi rendelkezésekkel szembeni megfelelőségét.

6.2.3 Magyarázó megjegyzések

A belső ellenőrzések **(6.2.1.)** a nyomon követésről szóló KBM szerinti nyomon követési eszközök. Jóllehet különálló követelmény, a célja mégis az, hogy hozzájáruljon a nyomon követésről szóló KBM-nek megfelelő nyomon követés célkitűzéseinek eléréséhez.

A belső ellenőrzések **(6.2.1.)** azzal kapcsolatos információk biztosítására irányulnak, hogy a biztonságirányítási rendszer megfelel-e a vonatkozó követelményeknek **(6.1.1. (c))**, valamint megvalósítása és karbantartása hatékonyan történik **(6.1.1 (a), (b) és (d))**. A vonatkozó követelmények a megfelelőségértékelésről szóló KBM I. és II. mellékletében szereplő követelményeket jelentik és ezáltal bármely más olyan vonatkozó követelményre, amelynek a szervezet aláveti magát **(lásd még: 1.1.)**.

Az auditorok felelnek az ellenőrzések megállapításainak kezelése érdekében szükséges korrekciós és javítóintézkedések végrehajtásának és hatékonyságának ellenőrzéséért **(6.2.1. (c))**.

6.2.4 Bizonyítékok

- *Bizonyítékok arról, hogy van belső ellenőrzési folyamat vagy keretrendszer, amely a biztonságítélmény-adatokra adott reakcióként tervezett ellenőrzésekről és további célzott auditokról gondoskodik **(6.2.1. (a))**.*
- *Bizonyítékok olyan kompetenciakezelő rendszerről, amely a belső ellenőrök kompetenciáival foglalkozó elemeket tartalmaz **(6.2.2. (b))**.*
- *Bizonyítékok a belső és külső ellenőrzések megállapításai nyomán tett intézkedésekre **(6.2.1 (c), (d), (e), (f))**.*

- *Bizonyítékok arról, hogy az ellenőrzések eredményeit megtárgyalták a legfelső vezetőségi szinten, és ennek eredményeként megtették a megfelelő lépéseket (6.2.1. (g)).*

6.2.5 Példák a bizonyítékokra

Bevezetett belső ellenőrzési eljárás tervezett és kiegészítő ellenőrzésekhez, ideértve az eredményeik felső vezetői szintű megtárgyalását.

Példák ellenőrzési jelentésekre, és a belső ellenőrzések megállapításait rögzítő naplóra, amely jelzi, hogy azok kezelése érdekében milyen lépéseket tettek.

A végrehajtott ellenőrzési tevékenységek eredményeit a szervezet egészében gyűjtik, elemzik és az időszakos vezetői felülvizsgálatok során használandó ajánlásokat tesznek.

Az eljárás a teljes kompetenciakezelő rendszerhez kapcsolódik. A KKR-ből kiderül, hogy az auditorok elvégezték a rájuk vonatkozó megfelelő képzéseket (pl. ISO).

6.2.6 Referenciák és szabványok

- *ISO 19011:2011: Útmutató biztonságirányítási rendszerek auditálásához*

6.2.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A felügyelet végrehajtása során elengedhetetlen az ellenőrzések tervezésének és megállapításainak vizsgálata. Ebből kiderül, hogy az ellenőrzések vajon a megfelelő területekre irányulnak, az eredmények észszerűek és az ellenőrzéseket végrehajtó munkatársak kompetensek és függetlenek-e.

Ellenőrizni kell, hogy az ellenőrzésre kiválasztott területek a szervezet kockázati profiljához igazodnak-e.

A nem tervezett ellenőrzések kiváltási mechanizmusa létezik, és azt számos példa felülvizsgálatához használják.

6.3 Vezetőségi felülvizsgálat

6.3.1 Szabályozás szerinti követelmények

<p>6.3.1. A felső vezetés rendszeresen felülvizsgálja a biztonságirányítási rendszer folyamatos megfelelőségét és hatékonyságát, beleértve legalább az alábbiak figyelembe vételét:</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) a korábbi vezetői felülvizsgálatokból származó kiemelkedő intézkedésekkel kapcsolatos előrehaladás részletei;
(b) változó belső és külső körülmények (lásd: 1. Szervezeti környezet);
(c) a szervezet biztonsági teljesítménye, amely az alábbiakkal kapcsolatos:<ul style="list-style-type: none">
(i.) a biztonsági célkitűzéseinek elérése;
(ii.) a nyomon követési intézkedéseinek eredményei, beleértve a belső ellenőrzési megállapításokat, valamint a belső balesetek/váratlan események kivizsgálásait és a az adott tevékenységük helyzetét;
(iii.) a nemzeti biztonsági hatóság által végzett felügyeleti tevékenységek releváns eredményei;
(d) fejlesztési ajánlások. <p>6.3.2. Vezetői felülvizsgálatának eredményei alapján a felső vezetés átfogó felelősséget vállal a biztonságirányítási rendszerben szükséges változtatások tervezéséért és végrehajtásáért.</p>

6.3.2 Cél

A vezetőség határozott vezetői készségei elengedhetetlenek a szervezetek biztonságirányítási rendszerének hatékony és hatásos működéséhez, valamint folyamatos fejlődéséhez az idő múlásával. A szervezetnek be kell mutatnia, hogy a vezetőség tevékeny szerepet vállal a biztonságirányítási rendszer teljesítményének felülvizsgálatában és a jövőre vonatkozó fejlesztésében.

6.3.3 Bizonyítékok

- *Folyamatok a biztonságirányítási rendszer felülvizsgálatát és a belső ellenőrzésekből, vizsgálatokból származó belső ajánlások előrehaladását tárgyaló vezetői értekezletekre (6.3.1. (a)–(d)).*
- *A szervezetnek a biztonsági célkitűzéseikhez viszonyított teljesítményéről szóló nyilvántartások (6.3.1. (c), (i)).*
- *Bizonyítékok arról, hogy a megfelelő NSA ajánlásait figyelembe vették a biztonságirányítási rendszerben (6.3.1. (c), (iii)).*
- *A szervezet be tudja mutatni, hogy rendelkezik folyamatokkal a releváns kockázatokkal, azok jellégével és mértékével összhangban álló célok megállapításához és meghatározásához, rendszeresen értékeli a célokhoz viszonyított teljesítményt, és biztonsági adatok segítségével követi nyomon, vizsgálja felül és vezeti be a szervezeti intézkedéseket érintő változtatásokat (6.3.1.).*
- *Bizonyítékok arra nézve, hogy a vezetőség tevékeny szerepet vállal a biztonsági kultúra szükséges megváltoztatásának tervezésében és megvalósításában (6.3.2.).*

Vannak olyan folyamatok és eszközök, amelyekkel szisztematikusan jelenthetik az azonosított kockázatok, hibák, balesetveszélyes helyzetek, hiányosságok és váratlan események minden típusát, és amelyekkel az emberi és szervezeti tényezők szempontjából jelentett adatokat kategorizálni és elemezni lehet annak érdekében, hogy megtalálják az alapvető okokat és a hatékony intézkedéseket.

A balesetek kivizsgálási folyamatában az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó szakértelmet veszik igénybe.

Szisztematikus folyamatok állnak rendelkezésre az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos tanulságok a képzésbe és a tervezésbe történő integrálására.

A balesetek és váratlan események kivizsgálásából levont tanulságokat közlik a szervezeti munkavállalókkal, valamint beintegrálják a képzésbe, tervezésbe és egyéb területekbe annak érdekében, hogy azok ne ismétlődhessenek meg.

A baleseti vizsgálatok eredményeiről beszámolnak a vezetői értekezleteken, és azokat a tanulás és fejlesztés fontos eszközének tekintik.

- *Létezik egy minőségbiztosítási folyamat a balesetek kivizsgálására.*

6.3.4 Példák a bizonyítékokra

A felső vezetőség által bonyolított ellenőrzésekből és felülvizsgálatokból származó belső ajánlások, valamint kiválasztott jegyzőkönyvek áttekintésére, előrehaladására kiterjedő eljárás.

Problémanapló, amely bemutatja a megtett ajánlásokat és a haladást a hibák kijavításában, amelyet nyomon követ a vezetőség.

Eljárás a balesetek belső kivizsgálása és a NSA felügyelet releváns eredményeinek vezetőség általi felülvizsgálatához.

Tájékoztatást nyújtanak arról, hogy mely mutatókat követi a felső vezetés és milyen gyakorisággal.

6.3.5 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A felügyelet során elengedhetetlen annak megfigyelése, hogy a BIR hatékonyságának vezetőség általi felülvizsgálatát biztosító folyamat valódi változásokhoz vezet operatív szinten.

A változó belső és külső körülmények ismertsége a vezetőség körében. A vezetőség végrehajt pl. kilátásvizsgálatot vagy a tág környezet ún. PESTLE elemzését (politikai, gazdasági, társadalmi, technikai, jogi és szabályozási, környezeti), hogy a BIR rendszerük fejlesztéséhez információkat szerezzenek?

A vezetői felülvizsgálat eredményei és az közötti kapcsolat, hogy hogyan képezik az éves biztonsági jelentés alapját.

Hatékonyabban működő vasúti
rendszer
a társadalom szolgálatában.

7 Fejlesztés

7.1 Tanulás a balesetekből és váratlan eseményekből

7.1.1 Szabályozás szerinti követelmények

- 7.1. Tanulás a balesetekből és váratlan eseményekből
- 7.1.1. A szervezet vasúti tevékenységeivel kapcsolatos balesetek és váratlan események a következők:
- (a) az okok meghatározása érdekében jelentetett, naplózott, kivizsgált és elemzett balesetek és váratlan események;
  - (b) adott esetben a nemzeti szervek számára jelentett balesetek és váratlan események.
- 7.1.2. A szervezetnek biztosítania kell, hogy:
- (a) a nemzeti vasútbiztonsági hatóság és a nemzeti vizsgáló testület által, valamint az ágazati/belső vizsgálatok során megfogalmazott ajánlásokat szükség szerint, illetve az utasításnak megfelelően értékelik és végrehajtják;
  - (b) a más vasúttársaságoktól, pályahálózat-működtetőktől, karbantartással megbízott szervezetektől és vasúti járművek üzemeltetőitől érkező, fontos jelentéseket/tájékoztatást megfontolják, és figyelembe veszik.
- 7.1.3. A szervezet a vizsgálattal kapcsolatos információkat a kockázatelemzés és értékelés felülvizsgálatára használja (lásd 3.1.1. Kockázatértékelés), a biztonság javítása és adott esetben korrekciós intézkedések és / vagy javító intézkedések elfogadása céljából (lásd 5.4. Változásmenedzsment.)

7.1.2 Cél

A szervezetnek be kell mutatnia, hogy kivizsgálja a baleseteket és váratlan eseményeket annak érdekében, hogy tanuljon és javítsa kockázatellenőrzését, hogy az ezzel foglalkozó munkatársak kompetensek és elvégzik a kivizsgálásokat, ideértve az emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos problémákat is, hogy a baleseteket bejelentik a megfelelő hatóságoknak, valamint hogy a vezetőség ajánlásokat tesz és beszámolókat készít, amelyek alapján cselekszik is.

A nemkívánatos események elemzése során nem az a lényeg, hogy bűnbakot keressenek, vagy olyan szervezeti egységet, amely „felelősebb a többinél”, hanem az ilyen eseményeket lehetővé tevő szervezeti gyengeségek megismerése és javítása. Az események elemzése során a legfontosabb kihívást az jelenti, hogy a „szomszédos” eseményeket is megelőzzék. Ha az elemzés a közvetlen okok azonosításánál leáll, csak a következő hasonló eseményt lehet megelőzni. Ha viszont az elemzés lehetővé teszi az alapvető műszaki és szervezeti okok azonosítását, a fejlesztési intézkedések a hasonló mechanizmusú, de eltérő jellegű baleseteket is megelőzhetővé teszi. Ha például az elemzésből egyértelműen kiderül, hogy nem aktualizáltak egy eljárást, és a korrekciós intézkedés kizárólag az adott eljárás kijavítására irányul, ennek hatása korlátozott lesz. Ha ez elemzés továbbmegy és azonosítja az eljárások aktualizálására vonatkozó folyamat gyengeségeit, sokkal tágabbá válhat a javítóintézkedés kedvező hatása.

Emellett a szervezet ún. kétkörös tanulást alkalmaz: tanulása során nemcsak az események realitására koncentrál, hanem a szervezeti javulásra irányuló képességére, mégpedig úgy, hogy azokra az elemekre összpontosít, amelyek a szervezet egészében elősegítik vagy gátolják a tudás és az információk átadását.

A veszélyes helyzetek és a „nagy valószínűségű” váratlan események bejelentésének ösztönzése és egyszerűvé tétele. Szükség esetén léteznek mechanizmusok a bejelentések névtelenségének fenntartására. Ha a bejelentés név szerint történik, a bejelentést tevő munkatársak és csoportok segítséget nyújtanak az elemzéshez és a rövid távú választintézkedések megállapításához. Csapatmegbeszélések szervezése, és a bevezetett lépések szükség szerinti közlése az érintett munkatársakkal az egész szervezetben.

Emellett a veszélyes események elemzése keresztmetszeti megközelítéssel, változatos kompetenciakészlet használatával, az összes érintett fél álláspontját figyelembe véve az történik (szükség esetén ideértve a külső feleket is).

Elősegítik az ún. méltányossági kultúrát, amely elismeri és alátámasztja a pozitív biztonsági kezdeményezéseket (váratlan események bejelentése, munkatársak szerepvállalása az elemzésekben és folyamatos fejlesztésben, kollégák támogatása stb.). A méltányossági kultúra részeként az elfogadhatóság és nem elfogadhatóság közötti, széles körben elfogadott határvonal meghatározásával kell kiiktatni a hibáztatástól való bármilyen félelmet. Elfogadott a hibázásra való jog.

7.1.3 Magyarázó megjegyzések

A „majdnem bekövetkezett baleset” (balesetveszélyes helyzet) és „egyéb veszélyes esemény” kifejezések az „esemény” (EU) 2016/798 irányelv szerinti definíciójában szerepelnek. A biztonság proaktív kezelése érdekében ugyanilyen fontos kivizsgálni a majdnem bekövetkezett baleseteket (azaz balesetveszélyes helyzeteket) és az egyéb veszélyes eseményeket.

A balesetektől és váratlan eseményektől tanulniak támogatnia kell az információk megosztását az egyéb érdekelt felekkel (PM, más VT-k, karbantartásért felelős szervezetek, hogy fejleszthető legyen együttműködésük és átfogóan javuljon a BIR teljesítménye).

Az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó szempontokat igénylő kivizsgálások esetén a vizsgálóknak szakképzetnek kell lenniük, vagy megfelelő szakértelmet kell elérhetővé tenni számukra a kérdéses problémák vizsgálata céljából.

7.1.4 Bizonyítékok

- *A balesetek és váratlan események bejelentési folyamatára vonatkozó információk, ideértve az alapvető okok azonosításának és elemzésének módját, a szervezeten belüli, valamint más illetékes hatóságoknak és egyéb feleknek készített jelentéseket is (7.1.1.).*
- *Információk arról a módszerről, amelyet a szervezet a kivizsgálások kapcsán alkalmaz, ideértve az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó elemet is, hogy az események után felül lehessen vizsgálni a kockázatvizsgálati és kockázatelemzési folyamatot (7.1.3.).*
- *Bizonyítékok arra nézve, hogy a baleseti és váratlan eseményekkel kapcsolatos bejelentések nyomán az illetékes hatóságoktól érkező ajánlások alapján lépések történtek, és az esetleg azonosított változtatásokat végrehajtották (7.1.2. (a), (b)).*
- *A múltbéli váratlan események áttekintése a jelenlegi váratlan esemény(ek)hez viszonyított releváns tényezők megállapítása érdekében. Bizonyításra került, hogy a váratlan eseményekből és tapasztalatokból nagyon mértékben lehet tanulni nemzeti és nemzetközi szervezeti szinten.(7.1.3.)*
- *Létezik egy módszertan a vizsgálatok lefolytatására, mely az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó ismereteken és a legmodernebb módszereken alapul.*
- *Oktatási program a balesetek és váratlan események kivizsgálói számára amely ESZT-szemléletet alkalmaz.*

7.1.5 Példák a bizonyítékokra

Balesetkivizsgálási eljárás, amely ismerteti a kivizsgálási módszereket és hivatkozik a baleseteket, váratlan eseményeket kivizsgálók kompetenciakezeléssel kapcsolatos követelményeire.

Minta különböző típusú baleset- és váratlan esemény bejelentésekből, amelyek jelzik, hogy a kivizsgálásokat kompetens személy hajtotta végre, a megállapítások bizonyítékokra alapulnak és az ajánlások alapján intézkedések történtek.

A balesetek vagy váratlan események után azonosított korrekciós vagy kockázatcsökkentő intézkedéseket nyomon követő eljárás vagy folyamat másolata.

A biztonsági riasztási IT-eszköz (SAIT) használatáról tájékoztatást nyújtanak a tájékozottság érdekében és amiatt, hogy tanácsokat nyújtsanak más szervezeteknek olyan ügyekről, amelyek hatással vannak bizonyos eszközökre.

Rendelkezésre állnak képzett kivizsgálók.

Oktatási program a balesetek és váratlan események kivizsgálói számára.

Igazgatósági üléseken felvett jegyzőkönyvek, amelyekből látszik, hogy a balesetek, váratlan események kivizsgálásának eredményeiről és a kapcsolódó ajánlásokról jelentés készül a vezetőség számára, valamint az is, hogy azok hogyan épülnek be a BIR felülvizsgálatába **(lásd még: 6.3.)**.

A váratlan események és balesetek kivizsgálásában emberi és szervezeti tényezőkre épülő megközelítést alkalmaznak. A kivizsgálások módszeres szemléletűek, azaz nem csupán az a céljuk, hogy önmagukban megvizsgálják az emberi, technológiai és szervezeti tényezőket, hanem az is, hogy hangsúlyt fektessenek a tényezők közötti kölcsönhatásokra. Ha például a mozdonyvezető SPAD (jelző melletti elhaladás veszély) eseményben érintett, a kivizsgálásra javasolt tényezők közé tartoznak a releváns problémák, pl. fáradtság, kognitív túlterheltség, kompetencia stb. (emberi); a technológia – így az ember-rendszer interfészek, elrendezés, jelzések elhelyezése – teljesítményre gyakorolt hatása (technológia); a szervezet – így az oktatás, BIR, szervezeti prioritások – teljesítményre gyakorolt hatása (szervezet), valamint az e három terület közötti kölcsönhatások, például az, ahogyan a beszerzés a tervezést vagy új konstrukciók bevezetése esetén a változásmenedzsmentet befolyásolja.

7.1.6 Referenciák és szabványok

- IAEA (2002) - *Safety culture in nuclear installations: Guidance for use in the enhancement of safety culture*. IAEA TECDOC-1529. Nemzetközi Atomenergia-ügynökség, Bécs (2002).
- Mathis, T.L. & Galloway, S.M. (2013) – *Steps to safety culture excellence*. (Lépések a biztonsági kultúrával kapcsolatos kiválóság irányában.)
- Kecklund, L., Lavin, M. & Lindvall, J. (2016) - *Safety culture: A requirement for new business models. Lessons learned from other High-Risk Industries*. Az International Conference on Human and Organisational Aspects of Assuring Nuclear Safety – Exploring 30 Years of Safety Culture konferencián megtartott előadás; Bécs, 2016. február 22–26.
- RSSB (2015) - *Safety Culture and behavioural development: Common factors for creating a culture of continuous development* (www.sparkrail.org)

7.1.7 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A baleseteket és váratlan eseményeket vizsgálók kompetenciája kiemelten fontos a tartalmas ajánlások azonosításában és a megfelelő megelőző intézkedések biztosításában. A felügyeletet végzőknek keresniük kell a balesetek és váratlan esemény kivizsgálásának eredményeiben felmerülő vezetői beavatkozást, amely kihathat a jelentés minőségére és az abból származtatott bármilyen kimenetelre.

A belső kivizsgálások eredményei dokumentumokban, jelentésekben vagy egyéb információs csatornákon (azaz: intranet, vállalati belső újság stb.) nyomon követett szervezeti tanuláshoz vezetnek.

A váratlan események és balesetveszélyes helyzetek jelentésével kapcsolatos szervezeti kultúra.

7.2 Folyamatos fejlesztés

7.2.1 Szabályozás szerinti követelmények

7.2.1.	A szervezetnek folyamatosan javítania kell a biztonságirányítási rendszer megfelelőségét és hatékonyságát, figyelembe véve az 1078/2012/EU rendeletben meghatározott keretet és legalább a következő tevékenységek eredményeit: (a) Nyomon követés (lásd: 6.1. Nyomon követés); (b) Belső ellenőrzés (lásd: 6.2. Belső ellenőrzés); (c) Vezetőségi felülvizsgálat (lásd: 6.3. Vezetőségi felülvizsgálat); (d) Tanulás a balesetekből és váratlan eseményekből (Lásd: 7.1. Tanulás a balesetekből és váratlan eseményekből).
7.2.2.	A szervezetnek lehetőséget kell biztosítania arra, hogy a szervezeti tanulás részeként motiválja a személyzetet és más érdekelt feleket arra, hogy aktívan részt vegyenek a biztonság javításában.
7.2.3.	A szervezetnek olyan stratégiát kell biztosítania, amely folyamatosan javítja a biztonsági kultúrát, támaszkodva a szakértelemre és az elismert módszerekre a biztonságirányítási rendszer különböző részeit érintő viselkedési problémák azonosítása és ezek kezelésének érdekében.

7.2.2 Cél

A folyamatos fejlesztés fontos része annak, hogy a BIR hatékony legyen. A követelmény célja, hogy a kérelmező bemutassa, elkötelezte magát a fejlesztés iránt és ezt a BIR rendszere is alátámasztja.

A felső vezetés **kollektív gondolkodást** folytat a szervezet biztonsági kultúrájának folyamatos javítása érdekében.

E kollektív gondolkodás eredménye egy olyan stratégia, amely olyan **kulturális jellemzőket** céloz meg, amelyek jelentősen befolyásolják a biztonsági teljesítményt, és amelyeket érdemes jobban értékelni vagy megváltoztatni.

7.2.3 Magyarázó megjegyzések

A folyamatos fejlesztés **(7.2.1.)** azokra a BIR-elemekre összpontosít, amelyek értékelnek és fejlesztési intézkedésekhez vezetnek, de azokra nem, amelyek már fejlesztés alatt állnak, mivel az utóbbiak már a nyomon követési tevékenységek hatálya alá esnek.

A szervezeti tanulás **(7.2.2.)** az intézkedések jobb ismeretek és megértés segítségével történő fejlesztésének folyamatát jelenti.

A biztonsági kultúra **(7.2.3.)** értelmezése e körben a 2.1.1. (j) pontban és kapcsolódó megjegyzésében hivatkozottak szerint alakul. A pozitív biztonsági kultúra arra ösztönzi és teszi képessé a szervezeteket és egyéneket, hogy törekedjenek a biztonság és teljesítmény javítására. Javítja a munkahelyi elégedettséget, a munkahelymegőrzést és költségelőnyöket biztosít. Emellett segíthet a szabályozói elvárások kielégítésében, mivel a biztonsági szak- és szabályozóhatóságok egyre inkább felismerik azt a szerepet, amelyet a biztonsági kultúra játszik a hatékony biztonságirányításban. Konkrétabban, a pozitív biztonsági kultúra az alábbiakhoz vezethet:

- a működési kockázatok csökkenése az átfogóbb kockázateértékelésnek és annak köszönhetően, hogy a munkaerő jobban megérti a kockázatokat;

- *a munkavállalók sérüléseinek csökkenése a majdnem bekövetkezett balesetek (azaz balesetveszélyes helyzetek) nagyobb számú bejelentésével azonosított veszélyek megszüntetésével;*
- *a nem biztonságos cselekmények és feltételek csökkenése a munkavállalók javuló bevonása és a vezetői fejlődés révén;*
- *a munkavállalók sérüléséhez, nem biztonságos tevékenységekhez és körülményekhez kapcsolódó költségek csökkenése;*
- *javuló teljesítmény a munkatársak oktatásának, bevonásának továbbfejlesztése, valamint a sérülések, nem biztonságos tevékenységek és körülmények csökkenése folytán.*
- *Javuló és hatékonyabb biztonságirányítási rendszer, amely a valósághoz jobban igazodó eljárásokat és szabályokat tartalmaz.*

A kultúra alapvető tulajdonságai miatt – amelyeket a napi interakciók hoznak létre és nehezen változtathatók – ez a stratégia hosszú távúnak és a felső vezetés tulajdonának tekintendő, melyet ösztönöznie kell.

A biztonsági kultúra sokféleképpen fejleszthető, például:

- *az aggályok megosztását szolgáló rendszer kialakítása. Ez függhet a szervezet érettségétől, amely a névtelenség felől indulva az egyre növekvő bizalom nyomán mindenki számára nyitottá és elérhetővé válhat. Fontos, hogy a visszajelzéseket beépítsék a rendszerbe, hogy a munkavállalókban meglegyen a szerepvállalás és hovatartozás érzete;*
- *A beszerzési és szerződési feltételek megváltoztatása, hogy a beszállítókat a jó biztonsági kultúrára lehessen ösztönözni. A biztonsági kultúra a beszállítók kiválasztásának egyik szempontja lehet;*
- *a biztonságos magatartás látható jutalmazása. A jutalomnak sokféle formája lehet, az éves fizetés prémiumokkal történő megemelésétől a kimagasló teljesítményért járó heti biztonsági jutalmakig;*
- *a biztonsággal kapcsolatos vezetői szerepvállalásra vonatkozó külön célkitűzések kialakítása a vezetők körében, például a vezetők arra buzdítása, hogy látványosabb gyakorlati szerepet vállaljanak, a viselkedésükkel mutassanak példát a normákra.*

A biztonsági kultúra értékeléséhez többféle módszert ötvöző megközelítést kell választani. Az adatgyűjtési módszereket társadalomtudományi kutatásokra kell alapozni. Ez maga után vonja, hogy az adatokat a szervezet egészében végzett terepmunka során gyűjtik megfigyelések, dokumentumelemzés, meghallgatások és hasonló technikák segítségével.

Az értékelések eredményeit kommunikálni kell a szervezet valamennyi szintjén. Az azokból kiinduló intézkedésekkel kell előmozdítani és fenntartani a pozitív biztonsági kultúrát, fejleszteni a biztonsággal kapcsolatos vezetői szerepvállalást, és elősegíteni a tanuló jellegű hozzáállást a szervezetben.

A releváns kulturális jellemzők azonosítása és kiválasztása gyakran összetett feladat¹, amelyet gondosan kell elvégezni.

Valójában ennek a feladatnak a szervezet minden szintjén és gyakran azon túl is (pl. vállalkozók) magában kell foglalnia a személyzetet.

Míg a személyzet véleményét kérdőíves felmérés segítségével lehet összegyűjteni, erről a módszerről általában az a vélemény, hogy nem elegendő a biztonságot befolyásoló kulturális jellemzők megállapításához. A felmérések eredményei alapján a szakértőknek a pontosabb diagnózis kialakítása érdekében megfigyeléseket és egyéni meghallgatásokat kell lebonyolítaniuk valamint fókuszcsoportokat kell létrehozniuk.

---

¹ A szervezet tevékenységeinek és méretének sokfélesége egyszerű példák a feladat összetettségét tükröző paraméterekre.

Megjegyzés: A fókuszcsoport összegyűjt néhány embert (általában 4 és 15 között) és egy moderátort, hogy egy adott témára összpontosítsanak. A fókuszcsoportok a formális kérdésekre adott egyéni válaszok helyett egy vitát céloznak meg, és minőségi adatokat generálnak.

E diagnózis alapján a felső vezetés meghatározhatja és támogathatja a cselekvési tervet, amelynek célja a kulturális tulajdonságok jobb értékelése vagy a változásához való hozzájárulás. A felső vezetés felügyeli az azonosított intézkedések végrehajtását, és ennek megfelelően vizsgálja felül.

A stratégia fenntarthatóságának biztosítása érdekében a diagnózist 2–5 évente felül kell vizsgálni ugyanazzal a megközelítéssel. A gyakoriság az első feladat eredményeitől függ.

Számos magas kockázatú iparágban ezt a diagnózist gyakran olyan *biztonsági kultúra értékelése* keretében végzik, amely eredményeként létrejön egy cselekvési terv (lásd: 2. ábra: A biztonsági kultúra értékelései).

A biztonsági kultúra értékelése önállóan vagy önértékeléssel is történhet. A független értékelés előnye az, hogy a szervezet tárgyilagosabb képet kap a biztonsági kultúráról, de fennáll a szervezet félreértésének vagy a következtetések nehézkes elfogadásának a kockázata. Az önértékelés előnye nem más, mint hogy házon belül, a szervezet saját állománya által végzik, amely beható ismeretekkel rendelkezik a szervezetről. A hátrány pedig az, hogy a státuszok és hierarchiák ütközhetnek. A biztonsági kultúra értékelésének néhány jellemzője:

- tartalmaz egy 2 vagy 3 hetes értékelési folyamatot és egy előkészítő szakaszt;
- magában foglal egy multidiszciplináris felülvizsgálati csoportot;
- az adatgyűjtés társadalomtudományi módszereken alapul (meghallgatások, fókuszcsoportok, megfigyelések);
- az értékelés köre az egész szervezet és annak kapcsolódási pontjai;
- a biztonsági kultúra modellje vagy kerete alapján kerül lebonyolításra;
- a felső vezetés elkötelezett, és az értékelést tanulási lehetőségnek tekinti;
- az eredményeket a szervezet egészében terjesztik;
- az eredményeket felhasználják egy stratégia kidolgozásához/felülvizsgálatához annak érdekében, hogy folyamatosan javítsák a biztonsági kultúra kiválasztott jellemzőit.

2. ábra: A biztonsági kultúra értékelései

Az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó stratégia és folyamatok fejlesztése a BIR rendszer folyamatos fejlesztésének szerves része.

A módszeres megközelítést a biztonsági kultúrával kapcsolatos kérdések kezelésére irányuló, lépésről lépésre megvalósított folyamatként kell értelmezni. Például, hogy van folyamat a kockázatok megfigyelésére, a váratlan események és balesetek bejelentésére, valamint az információk felhasználási módjára a folyamatos fejlesztés céljából levont tanulságok körében.

A biztonsági kultúráról a 4. sz. melléklet tartalmaz további tudnivalókat.

7.2.4 Bizonyítékok

- *Információ a bizonyítékok összepontozási folyamatáról, amellyel kimutatható a BIR folyamatos fejlesztése (7.2.1.).*

- *Eljárások, amelyek részletesen bemutatják azt, ahogyan a BIR fejlesztése érdekében a szervezet tekintetbe veszi a nyomon követés, belső ellenőrzések, vezetői felülvizsgálatok eredményeit, valamint a balesetekből és váratlan eseményekből levont tanulságokat (7.2.1.).*
- *Információk arról, hogy a szervezet hogyan törekszik a munkatársak és mások bevonására a BIR fejlesztése során (7.2.2.).*
- *A kérelmezőnek stratégiában kell bemutatnia a biztonsági kultúra fejlesztésének részleteit, hogy a biztonsági kultúrával összefüggő kockázatokat a BIR releváns folyamataiban megfelelően figyelembe tudja venni. Ennek részeként a kérelmezőnek egyértelművé kell tennie, hogy hol találhatók a releváns eljárásokra vonatkozó további adatok (7.2.3.).*
- *A biztonsági kultúra folyamatos értékelése a fejlesztések azonosítása érdekében. (7.2.3.)*
- *A biztonsági kultúra fejlesztéseit PDCA- (tervezd, tedd, ellenőrizd, intézkedj) ciklus segítségével alkalmazzák, hogy az intézkedések hatása biztosítható legyen. A tanulságokat megvalósítják, hatásait módszeresen értékeli. (7.2.3.)*

7.2.5 Példák a bizonyítékokra

A nyomon követésre, belső ellenőrzésre, vezetői felülvizsgálatra, valamint a balesetek és váratlan események kivizsgálására kiterjedő eljárás kifejezetten azon részei, amelyek a biztonságirányítási rendszer szempontjából levonni szükséges tanulságokkal foglalkozik.

A „Close Call” initiative in Network Rail” (a Network Rail balesetveszélyes helyzetekre vonatkozó kezdeményezése; www.safety.networkrail.co.uk/alerts-and-campaign/close-call), amelyben a munkatársakat arra ösztönzik, hogy tevékenyen jelentsék a szervezetnek a gyengeségeket vagy eltéréseket, valamint a biztonsági vagy egészségi kockázattal járó helyzeteket.

Az időszakos szakszervezeti, vezetőségi egészségvédelmi és biztonsági értekezletek jegyzőkönyveiből vett példák, amelyekből kiderül, hogy a bizonytalan vagy nem biztonságosnak tartott, illetve további mérlegelést igénylő szituációkat megvitatták.

A baleseti vizsgálatok eredményeiről beszámolnak a vezetői értekezleteken, és azokat a tanulás és fejlesztés fontos eszközének tekintik.

A biztonsági kultúra fejlesztésére vonatkozó stratégia másolata, és kapcsolódása a BIR különböző részeivel.

A stratégia kellő bizonyítékokat szolgáltat a szakmai kompetenciákról és a szükség szerinti képzésekről, tapasztalatokról a biztonsági kultúra terén, amelyeket a stratégia teljesítéséhez és továbbfejlesztéséhez rendelnek.

A szükséges képzések és kompetencia a biztonsági kultúra koncepciójának, valamint a folyamatos fejlesztések mérésének, előmozdításának megértésével függ össze. A kritikus szempont az, hogy a biztonsági kultúrát holisztikus koncepcióként fogják fel, amely a BIR valamennyi részét befolyásolja, valamint hogy a biztonsági kultúra nem kezelhető önmagában létező elemként.

Létezik folyamat a biztonságnövelő intézkedések folyamatos értékelésére. A biztonságnövelő intézkedések hatásait megállapítják és alkalmazzák annak érdekében, hogy azok értékelhetők legyenek.

7.2.6 Felügyelettel kapcsolatos felvetések

A felügyelet során meghallgatások és a dokumentáció elemzésével kell vizsgálni a BIR folyamatos fejlesztése iránti vezetői elkötelezettséget. Kockázatalapú megközelítéssel határozzák meg a fejlesztési célokat, tehát a sebezhető és kiemelten fontos ellenőrzésekkel összefüggőket?

Ha léteznek, meg kell vizsgálni a BIR teljesítményének ellenőrzésére irányuló érettségi modellek szervezet általi felhasználását.

1. sz. melléklet – Megfeleltetési táblázatok

A lenti táblázatok összehasonlítják az 1158/2010/EU rendelet II. melléklete és az 1169/2010/EU rendelet szerinti értékelési követelményeket és az (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet I. és II. melléklete szerinti követelményeket. Célja, hogy megkönnyítse az átállást a 2004/49/EK irányelv szerinti régi biztonsági tanúsítási rendszerről az (EU) 2016/798 irányelv által bevezetett új rendszerre.

A Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletével fennálló egyezés nem bizonyítja a vasúttársaságok vagy pályahálózat-működtetők képességét arra, hogy eleget tegyenek az (EU) 2016/798 irányelv 9. cikkének megfelelő releváns BIR követelményeknek. A korábbi és új értékelési követelmények részletezettsége között továbbra is lehetnek eltérések, habár bizonyos fokig közös alapelveken osztoznak. Emellett a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletének I. és II. mellékletében szereplő értékelési követelmények közül nem mindegyik feleltethető meg a korábbi rendeleteknek. Ilyen esetben a vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők számára további bizonyítékok szükségesek, hogy eleget tudjanak tenni az új értékelési követelményeknek (vagy azok egyes részeinek).

A Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletében a BIR rendszerre vonatkozó olyan követelményeket, amelyek egyáltalán nem feleltethetők meg az 1158/2010/EU rendeletben és/vagy az 1169/2010/EU rendeletben foglaltakkal, új követelményeknek kell tekinteni, és ebből a szempontból a kérelmezőnek az említettekkel szembeni megfelelése bizonyításához további bizonyítékokat kell szolgáltatnia. A legtöbb esetben lehetetlen tökéletes egyezőséget találni a korábbi és új KKR rendelet szempontjai és követelményei között. Ilyen körülmények esetén tehát az összehasonlítás a követelmények szándékán alapul. Szintén előfordulhat, hogy a követelmények azonos szándék mellett a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendeletében részletesebbé váltak. Ilyen esetben az abban a rendeletben szereplő követelmények nem tekintendők újnak, hanem a különböző felek arra használhatják azokat, hogy megértsék, milyen bizonyítékokat kell elvárni a kérelmezőtől.

Az ISO „High Level Structure” (HLS) szerkezeti formához² viszonyított megfeleltetést szintén megadjuk olyan vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők számára, amelyek hajlandóak arra, hogy integrált irányítási rendszert alakítsanak ki. A fentiekhez hasonlóan a tény, hogy az irányítási (felügyeleti) rendszert egy vagy több ISO irányításirendszer-szabvánnyal (pl. ISO 9001, ISO 14001 vagy ISO 45001) szemben tanúsították, még nem bizonyítja a vasúttársaságok vagy pályahálózat-működtetők képességét arra, hogy eleget tegyenek az (EU) 2016/798 irányelv 9. cikkének megfelelő releváns BIR követelményeknek.

1. táblázat: Párhuzamos összehasonlítás – a vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők számára közös értékelési szempontok és követelmények

<i>1158/2010/EU és 1169/2010 rendelet szerinti szempont azonosítója</i>	<i>(EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
A.1.	3.1.1.1.	6.1.	
A.2.	3.1.1.1.	6.1.	
A.3.	6.1.1.	9.1.	
A.4.	3.1.1.1. e)	nem értelmezhető	

² ISO/IEC utasítások, 1. rész, egységes szerkezetbe foglalt függelék (2016.) SL. melléklet 2. függelék.

<i>1158/2010/EU és 1169/2010 rendelet szerinti szempont azonosítója</i>	<i>(EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
A.5.	4.4 4.5.1.1.	7.4.	
A.6.	6.1.1. 5.4.1.	9.1. 8.1.	
B.1.	5.2.4.	nem értelmezhető	A karbantartás az eszközeletciklus egyik fázisa.
B.2.	5.2.4.	nem értelmezhető	A karbantartás az eszközeletciklus egyik fázisa.
B.3.	2.3.1. 4.2.1.	5.3. 7.2.	A karbantartási felelősségek definíciói és hozzárendelése jórészt a 2.3.1. pontban található. A karbantartáshoz szükséges kompetenciák azonosítása jórészt a 4.2.1. pontban található.
B.4.	6.1.1. 5.2.5.	9.1. 7.4.	Az adatgyűjtés (meghibásodás, hibák) és elemzés a nyomon követési folyamat része. A napi működésért és a karbantartásért felelősök közötti adatcsere az eszközkezelésre alkalmazott nyomon követési folyamat része.
B.5.	6.1.1.	nem értelmezhető	A nyomon követésről szóló KBM 4.(2) bek. tartalmazza.
B.6.	6.1.1.	9.1.	A karbantartási teljesítmény és eredmények értékelése a karbantartásra alkalmazott nyomon követési folyamat része.
C.1.	5.3.2. a) 5.3.3. a)	8.1.	
C.2.	5.3.3. a)	8.1.	
C.3.	5.3.2. b)	nem értelmezhető	
C.4.	5.2.5. b) 5.3.2. c)	nem értelmezhető	
C.5.	5.3.2. c) 5.3.3. a)	nem értelmezhető	
D.1.	3.1.1.1. a)	nem értelmezhető	
D.2.	3.1.1.1. c)	nem értelmezhető	
D.3.	6.1.1.	nem értelmezhető	
E.1.	1.1.1. a) 1.1.1. b)	4.1	
E.2.	4.5.1.1. a)	4.4	
E.3.	4.5.1.1. c)	7.5.1.	

<i>1158/2010/EU és 1169/2010 rendelet szerinti szempont azonosítója</i>	<i>(EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
E.4.	4.5.1.1. a) 4.5.1.1. b)	7.5.1.	
F.1.	4.5.1.1. a)	4.4	
F.2.	2.3. 4.5.1.1. a)	5.3. 4.4	
F.3.	2.3.1. 2.3.4.	nem értelmezhető	
F.4.	4.5.1.1. a) 4.2.1. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.3.	4.4 5.3.	A biztonsággal kapcsolatos feladatok meghatározása a biztonságirányítási rendszer leírásának a része, ideértve a felelősségek hozzárendelését is. A biztonságirányítási rendszerben lévő minden releváns szerephez felelősségi körök vannak meghatározva.
G.1.	4.5.1.1. a) 2.3.1.	4.4 5.3.	A biztonsággal kapcsolatos feladatok meghatározása a biztonságirányítási rendszer leírásának a része, ideértve a felelősségek hozzárendelését is. A biztonságirányítási rendszerben lévő minden releváns szerephez felelősségi körök vannak meghatározva.
G.2.	6.1.1. 6.2.1.	9.1. 9.2.	A belső ellenőrzés célja annak ellenőrzése, hogy a szervezet megfelel-e a vonatkozó követelményeknek.
G.3.	2.1.1. d)i) 2.3.2.	nem értelmezhető	
G.4.	2.3.1.	5.3.	
G.5.	4.1.1.	7.1.	Ez hivatkozik az 1158/2010 N2(d)-ben szereplő kritériumra
H.1.	2.4.1.	nem értelmezhető	
H.2.	(törölve)	nem értelmezhető	A biztonsági feladatokat végző munkatársakat be kell vonni a BIR kialakításába, karbantartásába és fejlesztésébe. A szervezet feladata, hogy a 2.4.1. pontot oly módon hajtsa végre, hogy az annak való megfelelés nyomon követhető legyen.
I	7.2.1.	10.1. 10.2.	
J	2.2.1.	5.2.	
K.1.	3.2.1. 3.2.2. d)	6.2.	
K.2.	3.2.2. a)	6.2.	A biztonsági célkitűzéseknek igazodniuk kell a biztonsági politikához, amely meg kell, hogy feleljen a vasúti tevékenységek jellegének és mértékének.

<i>1158/2010/EU és 1169/2010 rendelet szerinti szempont azonosítója</i>	<i>(EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
K.3.	3.2.4.	6.2.	A biztonsági célkitűzések nem korlátozódnak a tagállami szinten kialakított közös biztonsági célokra.
K.4.	6.1.1. 5.4.	9.1. 8.1.	
K.5.	3.2.4. (módosított)	9.1.	Hivatkozás a nyomon követésről szóló KBM szerinti nyomon követési stratégiára és terv(ek)re.
L.1.	6.1.1. 5.4.	9.1. 8.1.	
L.2.	4.2 4.4 4.5 5.2.2. a)	nem értelmezhető	A kompetens munkatársak, eljárások, specifikus dokumentumok és gördülőállomány használatát a kompetencia, tájékoztatás és kommunikáció, valamint dokumentált információk és eszközkezelés szempontjából kezelik.
L.3.	1.1.1. e) 6.1.1. 6.2.1.	4.3 9.2.	A vonatkozó követelményekkel szembeni megfelelés általában véve a 3.1.2.2-ből ered (nem a karbantartás sajátja). A nyomon követés biztosítja az eljárások helyes alkalmazását. A belső ellenőrzés biztosítja az eljárások megfelelőségét a vonatkozó követelményekkel szemben.
M.1.	3.1.2.1. 5.4.1.	6.1. 8.1.	Az ISO szerint először a változ(tat)ás megtervezése történik – ideértve a kockázatazonosítást és értékelést is –, majd ezután következik a változtatás megvalósítása.
M.2.	3.1.2.1.	nem értelmezhető	
M.3.	5.4.1.	8.1.	
N.1.	4.2.1. 4.2.3.	7.2.	
N.2.	4.5.1.1. a) 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 6.1.1.	nem értelmezhető	
O.1.	4.4.1. 4.4.2. 4.4.3.	7.4.	
O.2.	4.4.3.	7.4.	
O.3.	4.4.1.	nem értelmezhető	
P.1.	4.4.3.	nem értelmezhető	

<i>1158/2010/EU és 1169/2010 rendelet szerinti szempont azonosítója</i>	<i>(EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
P.2.	4.5.2. 4.5.3.	7.5.2. 7.5.3.	
P.3.	4.5.3.	7.5.3.	
Q.1.	7.1.1.	10.1.	
Q.2.	7.2.1.	nem értelmezhető	
Q.3.	7.3.1.	10.2.	
R.1.	5.5.1.	nem értelmezhető	
R.2.	5.5.2.	nem értelmezhető	
R.3.	5.5.3.	nem értelmezhető	
R.4.	5.5.4.	nem értelmezhető	
R.5.	5.5.5.	nem értelmezhető	
R.6.	5.5.1.	nem értelmezhető	
R.7.	5.5.6.	nem értelmezhető	
S.1.	6.2.1.	9.2.	
S.2.	6.2.1. a)	9.2.	
S.3.	6.2.1. b)	9.2.	
S.4.	6.2.1. c)–f)	9.2.	
S.5.	6.2.1. g) 6.3.1.	9.3.	
S.6.	6.2.1.	9.2.	

Az alábbi táblázat párhuzamos összehasonlítást nyújt a korábbi értékelési szempontok és a kizárólag a vasúttársaságokra vonatkozó új BIR-követelmények között.

2. táblázat: Párhuzamos összehasonlítás – Csak a vasúttársaságokra vonatkozó értékelési szempontok és követelmények

<i>EU és 1158/2010 rendelet szerinti szempont azonosítója</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet I. melléklete szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
R.8.	5.5.7.	nem értelmezhető	
R.9.	5.5.8.	nem értelmezhető	

Az alábbi táblázat párhuzamos összehasonlítást nyújt a korábbi értékelési szempontok és a kizárólag a pályahálózat-működtetőkre vonatkozó új BIR-követelmények között.

3. táblázat: Párhuzamos összehasonlítás – Csak a pályahálózat-működtetőkre vonatkozó értékelési szempontok és követelmények

<i>EU és 1169/2010 rendelet szerinti szempont azonosítója</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet II. melléklete szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
R.8.	5.5.7.	nem értelmezhető	
R.9.	5.5.8.	nem értelmezhető	
T.1.	5.2.1.	nem értelmezhető	Az infrastruktúra biztonságos megtervezése és létesítése az eszközeletciklus része.
T.2.	3.1.2. 5.4.1.	nem értelmezhető	Az infrastruktúra műszaki megváltozásának azonosítása jórészt a 3.1.2. pontban található. Az infrastruktúra műszaki megváltozásának irányítása, kezelése jórészt az 5.4.1. pontban található.
T.3.	3.1.2.	nem értelmezhető	Az infrastruktúratervezést lefedő vonatkozó szabályokkal szembeni megfelelés jórészt a 3.1.2. pontban található.
U.1.	5.1.1. 5.3.1.	nem értelmezhető	Az infrastruktúra biztonságának irányítása, kezelése jórészt az 5.1.1. pontban található.
U.2.	5.1.1.	nem értelmezhető	A biztonság az infrastruktúra fizikai és/vagy üzemi határainál történő irányítása, kezelése jórészt az 5.1.1. pontban található.
U.3.	5.1.3. c) 5.5.7.	nem értelmezhető	A normál és korlátozott üzemeltetés irányítása jórészt az 5.1.3. (c) pontban található.
U.4.	5.2.1. 5.2.3.	nem értelmezhető	

<i>EU és 1169/2010 rendelet szerinti szempont azonosítója</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet II. melléklete szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
V.1.	5.2.4. 6.1.1.	nem értelmezhető	Az infrastruktúra karbantartása jórészt az 5.2.4. pontban található. Az auditok és ellenőrzések (ha releváns) a nyomon követési tevékenységek részét képezik.
V.2.	5.2.4.	nem értelmezhető	Az infrastruktúra karbantartása jórészt az 5.2.4. pontban található.
V.3.	5.2.3.	nem értelmezhető	
W.1.	5.3.1.	nem értelmezhető	
W.2.	5.1.1.	nem értelmezhető	A biztonságának a forgalomirányítási és biztosítóberendezés-rendszer fizikai és/vagy üzemi határainál történő irányítása, kezelése jórészt az 5.1.1. pontban található.
W.3.	5.2.1. 5.2.3.	nem értelmezhető	

Az alábbi táblázat párhuzamos összehasonlítást nyújt az ISO HLS szerkezeti forma és az új BIR-követelmények között.

4. táblázat: Párhuzamos összehasonlítás – Az ISO „High Level Structure” szerkezeti forma

<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
4.1	1.1.1. a) 1.1.1. b)	
4.2	1.1.1. c) 1.1.1. d)	
4.3	1.1.1. e) 1.1.1. f)	
4.4	4.5.1.1. a)	
5.1.	2.1	
5.2.	2.2	
5.3.	2.3.	

<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
6.1.	3.1.1. 3.1.2.	A kockázatértékelésről szóló KBM alkalmazása annak megállapítása érdekében történik, hogy a változ(tat)ás biztonsággal kapcsolatos-e, valamint ezután, hogy jelentős-e. A tervezés stratégiai (ISO HLS szerkezeti forma 6. pont) és taktikai (ISO HLS szerkezeti forma 8. pont) szintjeinek ISO általi „virtuális” szétválasztását az uniós szabályozói keretrendszer és különösen a fenti KBM alkalmazásának figyelembe vételével újra kell értékelni (a változtatások jellegétől függetlenül).
6.2.	3.2.1. 3.2.2. a) 3.2.2. d) 3.2.4.	
7.1.	4.1	
7.2.	4.2	
7.3.	4.3	
7.4.	4.4	
7.5.1.	4.5.1.	
7.5.2.	4.5.2.	
7.5.3.	4.5.3.	
8.1.	5.1. 5.2. 5.3. 5.4. 5.5.	Az ISO útmutató dokumentumának (N360) megfelelően az ISO HLS szerkezeti forma 8. pontjának a célja mindazon követelmények meghatározása, amelyeket meg kell valósítani a szervezet tevékenységeiben, hogy biztosítani lehessen az irányítási rendszerre vonatkozó követelmények teljesülését és azt, hogy a kiemelt kockázatok és lehetőségek kezelése megtörténjen. Emellett kimondja azt is, hogy az üzemi tervezéssel és ellenőrzéssel kapcsolatos (fegyelemre vonatkozó) kiegészítő követelmények is előírhatók. Ebben az értelemben az 5.X pontban foglalt követelmények koherensek az ISO megközelítésével. Külön kiemelten ezek nem betolakodóak a társaság üzletmenetére, hanem kellő keretrendszert biztosítanak a kulcsfontosságú biztonsági kérdések kezelésének módjára nézve a vállalat üzleti folyamataiban.
9.1.	6.1.	A „nyomon követés” koncepciója a nyomon követésről szóló KBM-ben meghatározott nyomon követési keretrendszert jelenti, és emiatt tágabban értelmezett, mint az ISO HLS szerkezeti forma 9.1. pontjában meghatározott nyomon követési, mérési, elemzési és értékelési koncepció.

<i>ISO HLS szerkezeti forma szerinti pont sz.</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
9.2.	6.2.	A belső ellenőrzések a nyomon követésről szóló KBM szerinti nyomon követési eszközök. Jóllehet különálló követelmény, a célja mégis az, hogy a elérje a nyomon követésről szóló KBM-nek megfelelő nyomon követés célkitűzéseit.
9.3.	6.3.	
10.1.	7.1.	
10.2.	7.2.	

2. sz. melléklet – A termékek vagy szolgáltatások tekintetében az uniós jogszabályok szerint megadott engedélyek, elismerések vagy tanúsítványok kölcsönös elismerése

Az értékelés duplikálásának és a kérelmező által viselt többletköltségek elkerülése érdekében az egységes biztonsági tanúsítványt vagy biztonsági engedélyt kibocsátó hatóságok figyelembe vehetnek más szervek – így pl. az ISO szerinti megfelelőséget értékelő szervezetek – által megadott tanúsítványokat. A végső döntés joga minden esetben a kibocsátó hatóságnál marad.

Azonban az (EU) 2018/763 végrehajtási rendelet 3. cikkének (12) bekezdése szerint az egységes biztonsági tanúsítványokra irányuló kérelmek elbírálása céljából a kibocsátó hatóság a vasúttársaságok vagy vállalkozók, partnereik vagy beszállítóik által biztosított termékekre vagy szolgáltatásokra nézve köteles elfogadni a vonatkozó uniós jogszabályok szerint megadott engedélyeket, elismeréseket vagy tanúsítványokat, mint a vasúttársaság abbéli képességére vonatkozó bizonyítékot, hogy az érintett termék vagy szolgáltatás vonatkozásában teljesíteni tudja a biztonságirányítási rendszerre vonatkozó követelményeket. Habár a biztonsági engedélyekre irányuló kérelmek értékelésére nézve az uniós jogszabályokban nem szerepel ezzel egyenértékű rendelkezés, a nemzeti biztonsági hatóságokat arra biztatjuk, hogy ugyanezt az alapelvet alkalmazzák.

A következő táblázat az uniós szabályozói keretrendszerben eddig megjelent különböző eseteket azonosítja, és szemléltető példákat biztosít az egyes esetekkel lefedhető termékekre vagy szolgáltatásokra.

5. táblázat: A termékek vagy szolgáltatások tekintetében az uniós jogszabályok szerint megadott engedélyek, elismerések vagy tanúsítványok

<i>Eset</i>	<i>Termékek vagy szolgáltatások jellege</i>	<i>Vonatkozó uniós jogszabály</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
ECM tanúsítvány	Járműkarbantartás	(EU) 2016/798 irányelv 14. cikk (4) bekezdés	5.2. 5.3.	Az (EU) 2016/798 irányelv 14. cikke (4) bekezdésében foglalt esetekben a karbantartásért felelős szervezetek és a karbantartó műhelyek tanúsítása, az adott eset szerint, kellő bizonyítékot szolgáltat arról, hogy a vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők a biztonságirányítási rendszerük segítségével képesek ellenőrizni a tehervagonok karbantartásával kapcsolatos kockázatokat, ideértve a vállalkozók igénybe vételét is.

<i>Eset</i>	<i>Termékek vagy szolgáltatások jellege</i>	<i>Vonatkozó uniós jogszabály</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
Elismerés	Mozdonyvezetők képzése	2007/59/EK irányelv 2011/765/EU határozat	4.2.2.	Az illetékes hatóságnak a mozdonyvezetők és mozdonyvezető-jelöltek számára kialakított, a 2007/59/EK irányelv szerinti oktatások nyújtása tekintetében el kell ismernie az oktatóközpontokat. Az oktatóközpontok fontos szerepet játszanak annak biztosításában, hogy a mozdonyvezetők kompetensek legyenek a rájuk bízott biztonsággal kapcsolatos feladatokra. E tekintetben az oktatóközpontoknak kompetensnek kell lenniük az általuk végzett oktatásokhoz, és a biztonsági tanúsító szervezetnek és a nemzeti biztonsági hatóságnak a kompetenciakezelő rendszer értékelése során adott esetben figyelembe kell vennie az illetékes hatóság általi elismerésüket.
Mozdonyvezetői engedély és tanúsítvány	Mozdonyvezetők kompetenciája és alkalmassága	2007/59/EK irányelv	4.2.1.	A 2007/59/EK irányelv szerint kiadott engedélyek és tanúsítványok elegendő bizonyítékot szolgáltatnak a mozdonyvezetők kompetenciájáról és alkalmasságáról. Ez nem zárja ki eleve azt, hogy a szervezet bemutassa, hogy megfelelőek a kompetenciára és alkalmasságra irányuló intézkedései.

<i>Eset</i>	<i>Termékek vagy szolgáltatások jellege</i>	<i>Vonatkozó uniós jogszabály</i>	<i>Az (EU) 2018/762 rendelet szerinti követelmény azonosítója</i>	<i>Magyarázó jegyzetek</i>
Egységes biztonsági tanúsítvány	Az infrastruktúra karbantartása és vizsgálata Tolatás Gördülőállomány tesztelése	(EU) 2016/798 irányelv 10. cikk	5.3.	A pályahálózat-működtetők alvállalkozásba adhatják infrastruktúrájuk karbantartását vagy vizsgálatát a vágányokon speciális járműveket üzemeltető vállalatoknak. A tolatást vagy tesztelést végző vállalkozások számára szintén előírható, hogy biztonsági tanúsítvánnyal rendelkezzenek. A fenti esetekben az egységes biztonsági tanúsítvány elegendő bizonyítékot nyújt arra nézve, hogy a vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők a biztonságirányítási rendszerük segítségével képesek a vállalkozók és beszállítók igénybe vételével kapcsolatos kockázatok ellenőrzésére.
Forgalomba hozatali engedély / jármű-típusengedély	Jármű (-típus)engedély	(EU) 2016/797 irányelv	5.2.	A jármű (típus)engedélye biztosítja, hogy a kialakítása, gyártása, ellenőrzése és validálása révén megfelel az összes vonatkozó jogszabály (ideértve a biztonságra vonatkozókat is) alapvető követelményeinek, hogy a jármű vagy járműtípus műszaki dokumentációjában meghatározott határértékek és felhasználási feltételek szerint biztonságosan használható legyen a rendeltetése szerinti vasúthálózatokban.

Külön esetekben az uniós jog szerint megadott tanúsítvány (vagy azzal egyenértékű okmány) birtoklása nem biztos, hogy elegendő a vasúttársaságoknak és pályahálózat-működtetőknek leszállított termékekre vagy az általuk igénybe vett szolgáltatásokra vonatkozó összes biztonsági kockázat ellenőrzésére.

Például a partnerkapcsolatban álló vasúttársaságok ugyanúgy teljes körűen felelősek a biztonságos üzemeltetésért, és ezért a tevékenységeikkel kapcsolatos kockázatok ellenőrzéséért, ideértve a járművek karbantartásának biztosítását is. A partner egységes biztonsági tanúsítványának valamely adott vasúttársaság

által felhasználása abból a célból, hogy ellenőrizze a karbantartás ellátásával összefüggő kockázatokat nem elég, ha azt nem támasztják alá a partnerek közötti szigorú és érvényes szerződéses megállapodások. Az ilyen szerződéses megállapodásokat közösen kell kidolgozni és nyomon követni az egyes partnerek külön BIR rendszere alkalmazásával, valamint az egyes BIR rendszerek részévé is válnak, tehát a megfelelő NSA-k által felügyelet keretében ellenőrizhetők.

Ezért az egységes biztonsági tanúsítvány felhasználható a karbantartás biztosításával összefüggő kockázatok ellenőrzésére, valamint megfelelőséget biztosító eszközként a járműkarbantartással összefüggő kockázatok ellenőrzésével kapcsolatos követelmények teljesítésére nézve, ha az alábbi három feltétel teljesül:

1. *A partner vasúttársaságok között érvényes szerződéses megállapodásoknak kell lennie, amelyek kitérnek a járműkarbantartással kapcsolatos szempontokra is, úgy is mint:*
  - a) *a 2011/445/EU rendelet 5. cikkében ismertetettek szerinti információcsere;*
  - b) *szükség esetén műszaki támogatást, különösen ellenőrző-irányító és biztosítóberendezések esetén;*
  - c) *a szerződött karbantartóműhelyek karbantartások végrehajtására vonatkozó képességének ellenőrzése;*
  - d) *a járművek hatékony nyomon követése és az ilyen nyomon követésből származó információk cseréje.*
2. *Az említett szerződéses megállapodások kidolgozása kockázatértékelés eredményeként történik, és mindegyik vasúttársaságnak rendszeresen nyomon kell követnie azt a nyomon követésről szóló KBM-hez (1078/2012/EU rendelet) viszonyítottan. Az ilyen nyomon követés kimenetelét a partner vasúttársaságok hivatalosan megosztják egymással.*
3. *Mindkét partner BIR rendszere a kívánalmak szerinti folyamatokat és eljárásokat tartalmaz a fenti 1. és 2. feltétel elérése érdekében.*

Egyéb esetekben a nemzeti jogszabályok adott jellegű termék vagy szolgáltatás esetén illetékes szerv (pl. a nemzeti biztonsági hatóság) által kibocsátott nemzeti tanúsítványt (vagy azzal egyenértékű okmányt) is előírhatnak, amely szintén felhasználható bizonyítékként a vasúttársaságok vagy pályahálózat-működtetők abbéli képességének bizonyítására, hogy teljesíteni tudják a Bizottság (EU) 2018/762 felhatalmazáson alapuló rendelet releváns követelményeit. Például a karbantartásért felelős szervezeteknek és/vagy a tehervagonoktól eltérő járműveket karbantartó műhelyeknek megadott nemzeti tanúsítványok is az ECM tanúsítványhoz hasonló, elfogadható biztosítékokat nyújthatnak arra nézve, hogy a járművek, amelyek karbantartásáért felelősek, biztonságos üzemi állapotban vannak.

3. sz. melléklet – Tolatási tevékenységek, szerződéses megállapodások és partnerkapcsolatok

Tolatási tevékenységek

A jelen dokumentumban a „mellékvágány” kifejezése olyan vasúthálózathoz kapcsolt vasúti infrastruktúrát jelent, amely a pályahálózat-működtető felelősségi körébe tartozik (azaz az (EU) 2016/798 irányelv hatálya alá eső vasúti rendszer infrastruktúra része). A mellékvágányok nem feltétlenül részei ennek a vasúthálózatnak, ez attól függ, hogy az egyes tagállamok hogyan ültetik át a fenti irányelvet a saját jogrendjükbe.

A mellékvágányokon végzett tevékenységek, pl. vagonrakodás, külön vasúti tevékenységekhez – pl. olyan járműszerelvények összeállítása, előkészítése és közlekedése, amelyek vonatok lehetnek vagy amelyeket vonatokban fognak felhasználni – kapcsolódó ipari tevékenységek. Ideértendő a különböző járművek egymáshoz kapcsolása járműszerelvények vagy vonatok kialakítása és közlekedése céljából.

Ilyen mellékvágányok lehetnek (a teljesség igénye nélkül):

- *a vasúti járművek üzemeltetések közötti parkoltatásához használt infrastruktúra;*
- *az intermodális terminálok;*
- *a személyszállító járműveken végzett szolgáltatásokhoz, pl. takarításhoz vagy egyszerű karbantartáshoz használt infrastruktúra;*
- *a vasúti jármű karbantartó műhelyek tulajdonában álló vagy általuk kezelt infrastruktúra;*
- *iparterületek vagy üzemek, ahol a tehervagonok be- és kirakodásával kapcsolatos ipari tevékenységeket végeznek.*

A mellékvágányokon végzett tevékenységeket „mellékvágány-üzemeltető” végzi. Mellékvágány-üzemeltető lehet vasúttársaság, pályahálózat-működtető, szolgáltató (pl. személyszállító járművek takarítása), ipari szervezet (pl. tartályvagonokat töltő és lefejtő vegyi üzem), sőt, akár az ilyen ipari szervezet alvállalkozója is. Az előbbi esetben a szervezet üzleti döntéssel vált vasúttársasággá vagy olyan vasúttársaság, amely a jelenlegi vasúti tevékenységei mellett mellékvágányok kezelését is tervezi. Az utóbbi esetben a pályahálózat-működtető a mellékvágány-infrastruktúra kezelője vagy vasúttársaságként jár el a biztonsági engedélye szerint.

A „mellékvágány-üzemeltető” a foglalkozás-egészségüggyel és biztonsággal összefüggő kockázatokat egészség- és biztonságfelügyeleti rendszerével ellenőrzi, amelyet a nemzetközi és nemzeti jogszabályok szerint vezetett be. Ha a „mellékvágány-üzemeltető” nem vasúttársaság, az említett felügyeleti rendszer figyelembe veszi a külső munkavállalókkal kapcsolatos egészségi és biztonsági kötelezettségeket, különösen a vasúttársaságokra vonatkozókat, amikor például a mozdonyvezetők mellékvágányra lépnek. Ezzel párhuzamosan a vasúttársaság a foglalkozás-egészségüggyel és biztonsággal összefüggő kockázatokat a nemzetközi és nemzeti jogszabályok szerinti egészség- és biztonságfelügyeleti rendszerével ellenőrzi.

1. eset: A mellékvágány-üzemeltető az „Y” vasúttársaság

BIR rendszere segítségével ez a vasúttársaság ellenőrzi a vasúti tevékenységeivel összefüggő kockázatokat a mellékvágány-infrastruktúráján és a pályahálózat-működtető felelősségi körébe tartozó vasúthálózatban. A kockázatok ilyen ellenőrzése tartalmazza a járművek olyan megsérülésével összefüggő kockázatokat, amelyeket a mellékvágányon végzett összes tevékenység, valamint a szerelvények összeállítása, előkészítése és közlekedése okoz.

A gyakorlatban időnként nehéz megállapítani a felelős vasúttársaságot. Például az „X” vasúttársaság vonata mellékvágányhoz érkezik (a mozdonyvezető és a mozdony béreltek), és a mellékvágányt üzemeltető „Y” vasúttársaság új vonatként veszi át (a mozdonyvezető és a mozdony béreltek), és eközben mellékvágánnyal kapcsolatos tevékenységeket kell végezni. Ilyen esetekben a fenti biztonsági alapelv érvényesül. Vannak közös kockázatok a kapcsolódási pontoknál, amelyet figyelembe kell venni az „Y” vasúttársaság BIR rendszerében (pl. a járművek mellékvágányon végzett tevékenységek, pl. berakodás, során okozott sérülése). Emellett figyelembe kell venni a járművekre vonatkozó információk átadása az „X” vasúttársaságtól az „Y”

vasúttársaságnak. Idetartozik annak biztosítása, hogy a jármű biztonságos üzemi állapotban legyen akkor, amikor az „X” vasúttársaság átadja a mellékvágány-üzemeltetőnek, és hasonlóképp, amikor továbbadják az „Y” vasúttársaságon keresztül. A mellékvágányokon végzett tevékenységért felelős „Y” vasúttársaság teljes körű beszámolási kötelezettsége fennmarad az ott végzett karbantartási tevékenységek jellegéből adódó kockázatok ellenőrzéséért.

2. eset: A mellékvágány-üzemeltető nem vasúttársaság

Négy alesetet szükséges megvizsgálnunk:

- **2.1. aleset:** amikor a mellékvágány-üzemeltető a pályahálózat-működtető.
- **2.2. és 2.3. alesetek:** amikor a mellékvágány-üzemeltető, mivel nem pályahálózat-működtető, csak a saját infrastruktúráján végez tevékenységeket, tehát a pályahálózat-működtető felelősségi körébe tartozó vasúthálózatban nem.
- **2.4. aleset:** idetartoznak a nem pályahálózat-működtető mellékvágány-üzemeltetők által olyan vasúthálózatban végzett vasúti tevékenységek, amely nem tartozik a pályahálózat-működtető felelősségi körébe.

2.1. aleset: Amikor a mellékvágányon végzett tevékenységeket a vasúttársaság(ok) és a pályahálózat-működtető (vagy a nevében eljáró bármely szervezet) közösen végzi(k), az összes vasúttársaságot szerződéses megállapodások segítségével kell tájékoztatni minden biztonsági eseményről, amely a pályahálózat-működtető tevékenységei során bekövetkezik. Ideértendők a járműveket érintő sérülések, balesetek és váratlan események.

Az említett szerződéses megállapodásokat az egyes vasúttársaságok saját BIR rendszerében és a pályahálózat-működtető BIR rendszerében is kezelik.

BIR rendszere segítségével a vasúttársaság a megkapott információk viszonylatában ellenőrzi a saját tevékenységeivel összefüggő kockázatokat.

2.2. aleset: A szerelvények összeállítását és előkészítését a vasúttársaság végzi (összeecsatolás, előkészítés) a mellékvágány-infrastruktúrán. A vasúttársaságot szerződéses megállapodások segítségével kell tájékoztatni minden (biztonsági) eseményről, amely a mellékvágány-üzemeltető tevékenységei (pl. be- és kirakodás) közben bekövetkezik. Ideértendők a járműveket érintő sérülések, balesetek és váratlan események.

Az említett szerződéses megállapodásokat a vasúttársaság BIR rendszerében kell kezelni.

BIR rendszere segítségével a vasúttársaság a megkapott információk viszonylatában ellenőrzi a saját alábbi tevékenységeivel összefüggő kockázatokat.

2.3. aleset: A szerelvények összeállítását egészében vagy részben a mellékvágány-üzemeltető vagy a nevében dolgozó szervezet végzi.

A vonat összeállítása után az átkerül egy vasúttársasághoz.

A 2.2. alesethez hasonlóan a vasúttársaságot szerződéses megállapodások segítségével kell tájékoztatni minden eseményről, amely a mellékvágány-üzemeltető tevékenységei (pl. be- és kirakodás), valamint a vonatok szerződéses megállapodások alapján történő összeállítása közben bekövetkezik. Ilyen események lehetnek a járműveket érintő sérülések, balesetek és váratlan események.

Az említett szerződéses megállapodásokat a vasúttársaság BIR rendszerében kell kezelni.

BIR rendszere segítségével a vasúttársaság a megkapott információk viszonylatában ellenőrzi a saját tevékenységeivel összefüggő kockázatokat.

2.4. aleset: Ez az aleset a 2.3. alesetet egészíti ki. Ezért a továbbiakban csak a vasúttársaságra vonatkozó többletköteleességről esik szó.

A mellékvágány-üzemeltető vonatokat közlekedtet vagy járműszerelvényeket helyez át vasúti infrastruktúrájáról egy pályahálózat-működtető felelősségi körébe tartozó vasúthálózatra.

Például:

- *a vonatot vagy járműszerelvényeket szervizudvarból utasforgalmi állomás peronjához vagy utasforgalmi állomáshoz tartozó parkolóudvarba helyezi át;*
- *a vonatot vagy járműszerelvényeket ipari üzemből teherpályaudvarhoz tartozó csomópontba (csere-mellékvágányra) helyezi át.*

A mellékvágány-üzemeltető sem vasúttársaság, sem pedig pályahálózat-működtető, de a pályahálózat-működtető hálózatában végzett tevékenységeket kell, egységes biztonsági tanúsítvány vagy biztonsági engedély kell, hogy lefedje.

A pályahálózat-működtető felelősségi körében lévő vasúthálózatban a mellékvágány-üzemeltető által végzett vasúti tevékenységeket vagy a vasúttársaság egységes biztonsági tanúsítványa, vagy pedig a pályahálózat-működtető biztonsági engedélye fedezi. Ez azt jelenti, hogy a vasúttársaság vagy pályahálózat-működtető kell, hogy ellenőrizze a mellékvágány-üzemeltető által végzett tevékenységgel összefüggő kockázatokat, a BIR rendszerében az alvállalkozók kezelése kapcsán kialakított intézkedésekkel.

Ahhoz, hogy a BIR NSA-k általi felügyelete hatékony legyen, a vasúttársaságoknak és pályahálózat-működtetőknek mindegyik esetben pontosan ismertetniük kell összes vasúti tevékenységük és olyan tevékenységeik mértékét, amelyek kapcsolódnak más vasúti tevékenységekhez. A vasúttársaságok és pályahálózat-működtetők abbéli képessége, hogy tevékenységeiket, valamint a vasúti tevékenységekhez kapcsolódó egyéb tevékenységeiket világosan és hiánytalanul ismertessék, elengedhetetlen a BIR hatékonyságának és az NSA általi felügyelet hatékonyságának biztosítása érdekében.

Az összes fenti esetben a szerződéses megállapodásoknak egyértelműen tartalmazniuk kell az alábbiakat (a teljesség igénye nélkül):

- *mik a teendői az egyes szerződő feleknek;*
- *a kimeneti adatoknak és szolgáltatásoknak mi az elvárt minősége;*
- *a szerepek és felelősségi körök beosztása;*
- *milyen információkat kell megosztani a szerződő felek között, mikor és hogyan. Az információk tartalmazzák a fenti összes esetben leírt eseményekre vonatkozó jelentéseket, és különösen a mellékvágány infrastruktúrális jellemzőit, például sebesség- és súlykorlátozásokat, valamint a pályaszintvonal hajlási viszonyait;*
- *kompetenciakövetelmények;*
- *egészségügyi és biztonsági követelmények (kockázattértékelésből, nemzeti követelményekből stb. levezetve).*

szerződéses megállapodások és partnerkapcsolatok

A vasúttársaság felelős a biztonságos vonatközlekedés biztosításáért azáltal, hogy összehangolja és irányítja a vonatok üzemeltetését. A szerződéses megállapodások (amelyek általában keretszerződésekből, külön megállapodásokból és mellékletekből állnak) képezik a különböző vasúttársaságok közötti hatékony együttműködés alapját, legyenek akár új belépők vagy már a piacon lévők, és eleget kell tenniük az uniós és nemzeti jogszabályok rendelkezéseinek, valamint bármely egyéb vonatkozó követelménynek.

Ezért a vasúttársaságnak kell ellenőriznie tevékenységei kockázatait, ideértve a partnerekkel folytatott együttműködést és az (al)vállalkozók igénybe vételét is. Az NSA így azt felügyeli, hogy a vasúttársaság átláthatóan és gondosan teljesíti-e jogszabályi kötelezettségeit.

A vasúttársaságok nem szervezhetik ki a vonatok biztonságos közlekedésének összehangolásával és irányításával kapcsolatos biztonsági felelősségüket. Ez azonban nem jelenthet hátrányt a vasúttársaságok

közötti együttműködési rendszerek létezése tekintetében. A fenti alapelvek a vasúttársaságok közötti együttműködésre is érvényesek. A biztonságos vonatközlekedés biztosításáért felelős vasúttársaságot az érintett felek közötti összes megállapodásban egyértelműen azonosítani kell, és annak egységes biztonsági tanúsítvánnyal kell rendelkeznie. Vagy ez a vasúttársaság irányítja közvetlenül az erőforrásokat (személyzet, járművek) a BIR rendszere segítségével, vagy úgy is határozhat, hogy az erőforrások (pl. járművek lízingelése, mozdonyvezetők felvétele) felhasználását (részben vagy egészben) alvállalkozásba adja egy másik félnek. Ez utóbbi esetben a szerződés az [1078/2012/EU rendeletnek](#) megfelelő teljesítésének a BIR rendszerében történő nyomon követésével a vasúttársaság továbbra is felelős marad az (al)vállalkozók igénybe vételével kapcsolatos kockázatok ellenőrzéséért, és ezért ellenőriznie kell, hogy az említett erőforrások eleget tesznek-e a jogszabályi és más vonatkozó biztonsági követelményeknek (pl. a járművek biztonságos üzemi állapotban vannak-e, útvonalak kompatibilitása, munkatársak képzése, érvényes jogosítvánnyal és az adott útvonalra vonatkozó tanúsítvánnyal rendelkező mozdonyvezetők).

A biztonsági tanúsító szervezet által a szerződő félnek (azaz a partnernek vagy alvállalkozónak) átadott (és az NSA által megfelelően felügyelt) egységes biztonsági tanúsítvány elegendő biztosítékot nyújthat a biztonságos üzemeltetésért felelős vasúttársaság számára arról, hogy a BIR intézkedései teljesítik a releváns követelményeket. A szerződéses megállapodások körébe tartozik a biztonság szempontjából releváns információk átadását (pl. a mozdonyvezetők előző pihenőideje) a szerződő felek között.

A vasúttársaságok közötti együttműködést alátámasztó alapelvek, azaz a partnerkapcsolat vagy a belföldi vagy határokon átnyúló üzem esetén a (részleges vagy teljes) alvállalkozásba adott vasúti tevékenységek, az együttműködési rendszerektől függetlenül azonosak maradnak. Azonban a vasúttársaságok által megvalósítandó intézkedések természete és mértéke, valamint az, hogy az NSA milyen mértékben kell, hogy felügyelje az ilyen együttműködési megállapodásokat, a vasúttársaságok közötti együttműködéssel arányos.

Például a vasúttársaságok közötti, határokon átnyúló együttműködés (azaz külsős járművek és/vagy munkatársak igénybe vétele) valószínűsíthetően bármilyen egyéb együttműködési rendszernél több ellenőrzést igényel, mert a tevékenység átadása olyan másik vasúttársaságoknak történik, amely más nyelvet használ, mások a gördülőállományra vonatkozó üzemeltetési szabályai, és ezek akár tagállamonként is eltérőek lehetnek. Ezzel ellentétben a külsős mozdonyvezetők felvétele vagy járművek kölcsönzése nyilvánvalóan kevesebb nyomon követést, ebből következően pedig kevesebb NSA által felügyeleti tevékenység igényel.

4. sz. melléklet – Biztonsági kultúra

Bevezetés a biztonsági kultúrába és a biztonsági kultúra fejlesztésére vonatkozó stratégiába

A kultúra az emberek napi életében tapasztalt kölcsönhatásokból ered, és segít meghatározni a társadalom viselkedéssel kapcsolatos elvárásait és normáit. A kultúra összetett koncepció számos tényezővel, amely az idő múlásával az adott nemzet, állam, társadalom és/vagy szervezet körülményeitől, környezetétől és tapasztalataitól függően fejlődik.

A biztonsági kultúra az kultúra olyan elemeit jelenti, amelyek kimondottan a biztonsággal foglalkoznak. Noha körül lehet írni a biztonsági kultúrához hozzájáruló egynémely tényezőt, mégis lehetetlen egybegyűjteni minden információt, ami a biztonsági kultúrát magában foglalja. A biztonsági kultúra tekintetében nem létezik valamilyen egyetlen adott tudományos és tárgyilagos mérce. Ennek oka, hogy az ahhoz hozzájáruló tényezők változnak, nemcsak a szervezetek között, hanem azokon belül is. A különböző területek biztonsági előírásai és szükségletei – pl. üzemeltetési és pénzügyi – eltérőek, és az uralkodó biztonsági kultúra ezekből alakul ki. A külső tényezők, mint a szabályozói követelmények, iskolai végzettség, társadalmi struktúrák, valamint a nemzeti kultúra szintén hozzájárul a szervezetek biztonsági kultúrájához.

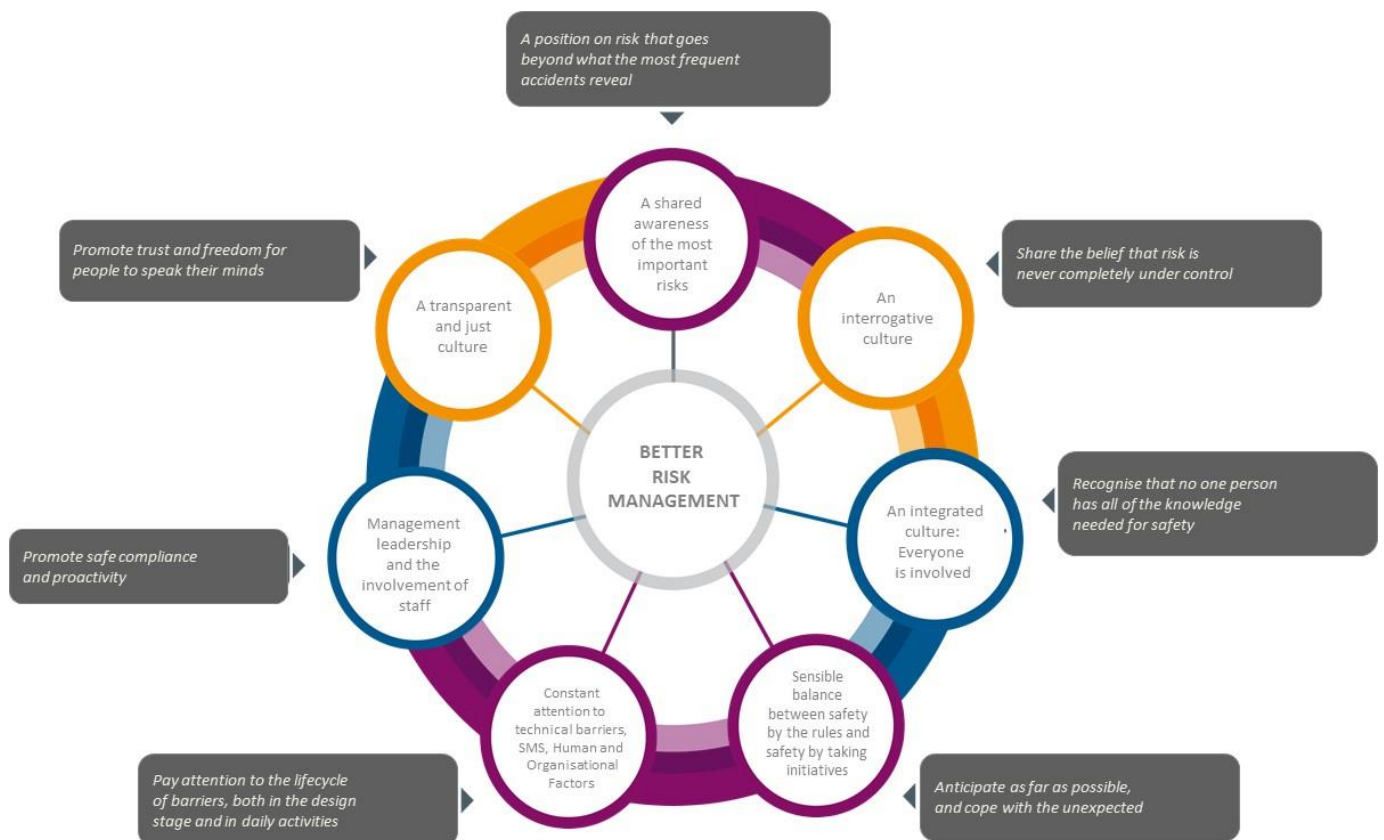
A biztonsági kultúra bevett elképzelés. Meghatározása tekintetében mégis hiányzik a közmegegyezés. A definíció hiánya azzal jár, hogy az elméleti vita és gyakorlati alkalmazások némileg eltávolodtak egymástól, és az alapvetően társadalmi eszmét a jó biztonsági kultúra jellemzőire fordították le.

Ezek után a biztonsági kultúra egyszerűbben a viselkedéshez hozzájáruló tényezők vizsgálatával írható le. A BIR biztosítja az alapokat a követelmények meghatározásával, valamint szabályzatok és eljárások segítségével történő előírásával. Egy utópiában a BIR tökéletes lenne és minden vezető és munkatárs eleget is tenne annak. Sajnos az utópia pontosan az, ami, tehát utópia – és valójában az történik, hogy a vezetőség és a munkatársak a saját értékrendjük, felfogásuk és a munkahelyi és társadalmi viselkedési normákkal kombinált személyes tapasztalataikból levezetett meggyőződésük alapján próbálnak értelmet találni a BIR tartalmában. A helyes magatartás abból fakad, ha BIR rendszernek van értelme és megvan a megfelelőségi kultúra is. Ellenkező esetben az egyéni értelmezések kapnak teret, és alternatív megoldásokat fognak alkalmazni. Ezek alapjául az egyéni kockázatértékelés szolgál, amely a meghozott döntésekre kiható tényezőket méri fel. A kockázatértékelés nemcsak a tényleges kockázatra koncentrál, de figyelembe veszi a kényelmességgel, a tetten érés kockázatával, a vezetőség szavaival és tetteivel kapcsolatos tényezőket is. Ezért a BIR, a jelentésadás (sensemaking) és a viselkedés közötti kölcsönös függőség meghatározza a biztonsági kultúrát.

A biztonsági kultúra méréséhez betekintést kell nyerni három tényezőbe és azok kölcsönös függőségébe. Amint korábban már említettük, a biztonsági kultúra tekintetében nem létezik valamilyen egyetlen adott tudományos és tárgyilagos mérce. Ehelyett a három tényező fényében lehet elemezni a biztonsági kultúrát befolyásoló jellegzetességeket.

Például a „Biztonság mindenek felett” vagy hasonló irányelvi nyilatkozatok nyomán meg lehet vizsgálni, hogy azok mit jelentenek a munkavállalók számára: valóban hisznek-e benne, a vezetőség nyilatkozatai összhangban vannak-e a cselekedeteivel, hogyan és milyen alapon történik a döntéshozatal, hogyan reagál a szervezet nyomás alatt stb. Hasonló vizsgálatokat lehet végezni más tényezőkről is, mint például a folyamatos tanulás és a megkérdőjelező hozzáállás. Az elemzés eredményeinek egyesítésével benyomást lehet szerezni a kultúra jelenlegi állapotáról. Idővel átfogóbb kép is kialakítható, amely határozottabb következtetéseket is lehetővé tesz.

Az egy adott szervezeten belüli biztonsági kultúra megértése céljából a szakemberek és kutatók olyan modelleket dolgoztak ki, amelyek rendszerint a pozitív biztonsági kultúra jellemzőinek csoportját ölelik fel. A 4. ábra az egyik ilyen modell példája, amely az Institute for an Industrial Safety Culture (Ipari Biztonsági Kultúra Intézete; ICSI) közelmúltban végzett munkájára alapul.

4. ábra: A biztonsági kultúra attribútumai

A position on risk that goes beyond what the most frequent accidents reveal	Olyan kockázatokkal kapcsolatos pozíció, amely túllép a leggyakoribb balesetek által feltárt kockázatokon
Share the belief that risk is never completely under control	Az a közös nézet, hogy a kockázat soha nem ellenőrizhető teljeskörűen
Recognise that no one person has all of the knowledge needed for safety	Annak felismerése, hogy senki nem rendelkezik a biztonság eléréséhez szükséges valamennyi ismerettel
Anticipate as far as possible, and cope with unexpected	A váratlan események lehetőség szerinti előrejelzése és kezelése
Pay attention to the lifecycle of barriers, both in the design stage and in daily activities	Az akadályok életciklusának mind a tervezési fázisban, mind pedig a napi szintű tevékenységekben történő figyelemmel kísérése
Promote safe compliance and proactivity	A biztonságos megfelelés és proaktivitás elősegítése
Promote trust and freedom for people to speak their minds	Az emberek bizalmának elősegítése és bátorítása arra, hogy kimondják gondolataikat
A shared awareness of the most important risks	A legfontosabb kockázatok közös tudata
An interrogative culture	Kérdező kultúra
An integrated culture: Everyone is involved	Integrált kultúra: Mindenki érintett
Constant attention to technical barriers: SMS, Human and Organisational Factors	A technikai akadályok folyamatos figyelemmel kísérése: BIR, emberi és szervezeti tényezők
Management leadership and the involvement of staff	Vezetőség általi irányítás és az alkalmazottak bevonása
A transparent and just culture	Átlátható és igazságos kultúra

Az ICSI-modell alapján összefüggés állapítható meg a BIR legtöbb eleme és a biztonsági kultúra 6. táblázat:ban bemutatott predomináns jellemzői között.

6. táblázat: A BIR-követelmények és a biztonsági kultúra attribútumai közötti kapcsolatok

<i>BIR elemek</i>	<i>A KBM BIR- követelménye</i>	<i>A biztonsági kultúra attribútumai</i>
Vezető szerep és elkötelezettség	2.1	<ul style="list-style-type: none"> • Kérdező jellegű kultúra • Átlátható, méltányossági kultúra • Vezetőség általi irányítás és munkatársak bevonása
Biztonsági politika	2.2	Vezetőség általi irányítás és munkatársak bevonása
Struktúra és felelősségi körök	2.3.	Integrált kultúra (mindenki szerepet vállal)
Munkatársak és egyéb felek szerepvállalása	2.4.	<ul style="list-style-type: none"> • Átlátható, méltányossági kultúra • Integrált kultúra (mindenki szerepet vállal) • Vezetőség általi irányítás és munkatársak bevonása
Kockázatértékelés	3.1	<ul style="list-style-type: none"> • A legfontosabb kockázatok közös ismertsége • Folyamatos odafigyelés a technikai korlátokra, a biztonságirányítási rendszerre, az emberi és szervezeti tényezőkre • Észszerű egyensúly az előírások szerinti biztonság és kezdeményezésekkel megvalósított biztonság között
Biztonsági célkitűzések és tervezés	3.2	-
Erőforrások	4.1	Integrált kultúra (mindenki szerepet vállal)
Kompetencia	4.2	<ul style="list-style-type: none"> • Átlátható, méltányossági kultúra • Integrált kultúra (mindenki szerepet vállal)
Tudatosság	4.3	A legfontosabb kockázatok közös ismertsége
Tájékoztatás és kommunikáció	4.4	Átlátható, méltányossági kultúra
Dokumentált információk / BIR-dokumentáció	4.5	Folyamatos odafigyelés a technikai korlátokra, a biztonságirányítási rendszerre, az emberi és szervezeti tényezőkre
Emberi és szervezeti tényezők integrálása	4.6.	-
Üzemi tevékenységek	5.1.	<ul style="list-style-type: none"> • A legfontosabb kockázatok közös ismertsége • Kérdező jellegű kultúra • Észszerű egyensúly az előírások szerinti biztonság és kezdeményezésekkel megvalósított biztonság között
Eszközkezelés	5.2.	A legfontosabb kockázatok közös ismertsége
Vállalkozók, partnerek és szállítók	5.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Átlátható, méltányossági kultúra • Integrált kultúra (mindenki szerepet vállal)
Változásmenedzsment	5.4.	-
Vészhelyzetek kezelése	5.5.	Észszerű egyensúly az előírások szerinti biztonság és kezdeményezésekkel megvalósított biztonság között
Nyomon követés	6.1.	Kérdező jellegű kultúra
Belső ellenőrzés	6.2.	-
Vezetői felülvizsgálat	6.3.	-

<i>BIR elemek</i>	<i>A KBM BIR-követelménye</i>	<i>A biztonsági kultúra attribútumai</i>
Fejlesztés / Tanulás balesetekből és váratlan eseményekből	7.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Kérdező jellegű kultúra • Átlátható, méltányossági kultúra
Folyamatos fejlesztés	7.2.	<ul style="list-style-type: none"> • Kérdező jellegű kultúra • Átlátható, méltányossági kultúra

Az ICSI-modellel kapcsolatban bővebb információ a szervezet honlapján található (<http://www.icsi.eu.org>).

Egy példa a vasútbiztonsági kultúra egy nagyvállalatban történő javítására irányuló stratégiára: Az SNCF-nél megvalósított PRISME-program (Franciaország)

2014-ben számos komoly vasúti balesetet és egymást követő munkahelyi balesetet követően az SNCF nagyszabású felmérést végzett, amelyet a vezérigazgató támogatott azzal a céllal, hogy megértse, mi a véleménye a személyzetnek a biztonságról.

„A felmérést 20 fókuszcsoporttal folytatott konzultációt követően alakították ki 2014. április és május között. Minden tevékenységet és minden hierarchikus szintet figyelembe vettek. A titoktartás biztosítása érdekében a felmérési munkát egy független intézet végezte. Megfelelt az ISO 20252 szabványnak, és a CAWI (internet alapú kérdezés) alapján készült, amely magánszámitógépen, okostelefonon és táblagépen is elérhető.”

„A fókuszcsoportok nagyon értékes információkkal szolgáltak. Különösen a dokumentáció egyszerűsítésének szükségességét állapították meg a fókuszcsoportok segítségével.”

Ez a kezdeményezés sikeresnek bizonyult, mivel a 150 000-ből több mint 53 000 munkatárs válaszolt a kérdőívre.

Meglehetősen konszenzuális diagnózis alakult ki, amely hangsúlyozta a párbeszéd előmozdításának szükségességét és valamennyi munkatárs bevonásának elősegítését. A következőről megállapították, hogy a biztonság folyamatos javításához szükséges: egy mély kulturális változás, amely támogatja a proaktív hozzáállást a vállalat minden szintjén, ahelyett, hogy az egyes eseményekre reagálnának.

Következésképpen a felsővezetők elkötelezték magukat a **vállalat általános biztonsági politikájának** megvalósítása mellett, amelynek célja a kiváló biztonsági szint elérése, és kijelenti, hogy a biztonság a vállalati értékek listájának elején szerepel, és elengedhetetlen eszköz a kiváló teljesítményszint eléréséhez.

A felmérés és egy további összehasonlító teljesítményértékelés alapján az igazgatóság munkacsoportja egy ambiciózus cselekvési tervet dolgozott ki, melynek neve PRISME, és hat elemből áll. A 2015 novemberében végzett felmérés azt mutatta, hogy ezeket az elemeket „a személyi állomány 93 %-a” „fontosnak” és „nagyon fontosnak” tartja.

Ezek az elemek a következők:

- «proaktív» (« **Proactive** ») viselkedés kialakítása: tanulni a hibákból és problémákból;
- «kockázati» (« **Risk** ») elemzésen alapuló rendszer létrehozása: előre jelezze, azonosítsa és fontossági sorrendbe tegye az intézkedéseket;
- a «kapcsolódási pontok» (« **Interfaces** ») irányítása: a széttagolás elleni küzdelem és a jobb együttműködés érdekében;
- «egyszerűsíti» (« **Simplify** ») a folyamatokat, a dokumentációt és a üzemmódokat: a gyakorlati munkához való igazítása a nagyobb hatékonyság érdekében;
- létrehoz egy fejlődő «vezetői» (« **Managerial** ») környezetet, hogy mindenki személyesen részt vegyen és a lehető legnagyobb mértékben csökkentse a baleseti kockázat valószínűségét;
- eszközök és innovatív «berendezések» (« **Equipment** ») beszerzése: modern munkamódszerek, biztonságos környezet és biztonságos hálózat biztosítása mindenki számára.

A PRISME-n belül a következő konkrét intézkedések valósultak meg:

- emberi és szervezeti tényezőkkel kapcsolatos egynapos képzés 8 000 vezető számára;
- az igazságos és méltányos kultúra fejlesztése és előmozdítása;
- a kommunikációs és terjesztési eszközök fejlesztése ((2 hónapos biztonsági) mutatók, biztonsági villogó);
- A biztonságirányítási rendszer és a biztonsági szabályok felülvizsgálata;
- a kockázatelemzés javítása a rendszerrel kapcsolatos szempontok jobb figyelembevétele érdekében.

Míg a program hatékonyságát jelenleg vizsgálják, számos előnyt már megállapítottak:

- az eseményvizsgálatok minőségének javítása a szervezeti tényezők figyelembevételével;
- a személyi állomány balesetveszélyes helyeteiről és problémáiról szóló hatékonyabb spontán jelentéstétel;
- fejlesztett kommunikáció;

A személyzet által támogatóbbként és proaktívabbként érzékelt vezetői magatartás.

5. sz. melléklet – Emberi és szervezeti tényezők

Bevezető az emberi és szervezeti tényezőkhöz

Az emberi és szervezeti tényezők (ESZT) multidiszciplináris szakterület, amely a biztonság növelésére, a teljesítményfokozásra és a felhasználói elégedettség emelésére összpontosít. Az ESZT felhasználó-központú megközelítés, tehát a tervezés alapjául a felhasználók, feladatok és környezetek kifejezett ismerete szolgál. A kiindulópontot mindig a felhasználó képességei és korlátai, valamint az jelenti, hogy azokat hogyan befolyásolják a feladatvégzés során tapasztalható rendszerek és ezekkel milyen kölcsönhatások jönnek létre. A cél annak azonosítása, hogy mi lehet a feladat biztonságos, hatékony elvégzésének módja. A hangsúly a használhatóságon van. Az ESZT egyaránt használható proaktív eszközként a jó tervezési folyamatok biztosítására, valamint a kulcsfontosságú gondok reaktív azonosítási módjaként, ha valami nem sikerül, elromlik.

Új járművek tervezéskor például nem elég csupán a tervezési szabványok alkalmazása. A mozdonyvezetők, jegyellenőrök és karbantartószemélyzet bevonása szükséges, hogy a biztonságos és hatékony feladatvégzési tapasztalataikkal és ismereteikkel kiegészüljön a folyamat. Ez kapcsolódhat például az állomásokra vagy vonalakra vonatkozó konkrét problémákhoz, karbantartó dolgozó általi elérhetőséghez és hozzáféréshez, a feladatok prioritásához a fülkében, kommunikációs követelményekhez vagy az utasok viselkedéséhez az állomásokon.

A különböző szereplők ismereteinek és tapasztalatainak bevonása legjobban több körből álló folyamattal érhető el, amelyben a felhasználó a tervezés és fejlesztés előrehaladtával folyamatosan értékeli a vonat kialakítását és fejlesztését. Mindez segít megelőzni a tervezési folyamat egyik gyakori hibáját, nevezetesen hogy az emberek és önálló rendszerek közötti interakciókra koncentrálnak az általános feladatvégzés helyett. Például különböző beszállítók eltérően képzelik el a riasztások prioritásának meghatározását, és holisztikus nézőpont hiányában a felhasználót végül gyakran túlterhelik a feladatvégzés szempontjából korlátozottan releváns információkkal. Csak mert a műszaki kialakítás lehetőséget ad az információk megjelenítésére még nem jelenti azt, hogy azokra szükséges is van a felhasználónak. Az ESZT elemzés segít különbséget tenni aközött, hogy mit szükséges tudni és mi az, ami jó, ha van.

Az ESZT megközelítés rendszerszerű szemléletű, azaz nem csupán önmagukban vizsgálják az emberi, technológiai és szervezeti tényezőket, hanem hangsúlyt fektessenek a különböző tényezők közötti kölcsönhatásokra. Ha például a mozdonyvezető valamilyen váratlan eseményben, pl. jelző melletti elhaladás veszély eseményben érintett, a kivizsgálásra javasolt tényezők (nem átfogó felsorolás) a fáradtság, kognitív túlterheltséghez, kompetenciához stb. (emberi); a technológia – így az ember-rendszer interfészek, elrendezés, jelzések elhelyezése – teljesítményre gyakorolt hatásához (technológia); a szervezet – így az oktatás, BIR, szervezeti prioritások – teljesítményre gyakorolt hatásához (szervezet), valamint az e három terület közötti kölcsönhatásokhoz, például ahhoz kapcsolódnak, ahogyan a beszerzés a tervezést vagy új konstrukciók bevezetése esetén a változásmenedzsmentet befolyásolja.

A módszerek sokféle területről származhatnak, például a kísérleti pszichológiából, az ipari tervezésből, a szervezeti pszichológiából, szociológiából, vezetéstudományból, kognitív tervezésből, ergonómiából, a számítástechnika tudományából és biztonságtechnikából. Mivel az ESZT a felhasználóra fektet hangsúlyt, a feladatelemzés gyakran alkalmazott módszer. A feladatelemzés megismerteti a tervezővel a végrehajtandó feladatokat és azt, ahogyan ezek a felhasználó által kezelt rendszerekhez és a teljesítményt befolyásoló szervezeti feltételekhez kapcsolódnak. A feladatelemzés alapján további, például az ember és a rendszer közötti kölcsönhatás-, terhelés-, emberi megbízhatóság és kockázat-, antropometriai és biometriai elemzésekre nyílik lehetőség. A lényeg, hogy a biztonságos és hatékony teljesítmény érdekében a felhasználó számára az elérhető legjobb munkavégzési helyzet legyen biztosítva.

Az alábbi referenciák további információkat adhatnak az emberi és szervezeti tényezőkről:

- *Salvendy, G. (2012). Handbook of Human Factors and Ergonomics. New Jersey: Wiley & Sons. ISBN-13: 978-0470528389*

- *Wickens, C.D., Lee, J.D., Liu, Y & Gordon Becker, S.E (2004). An Introduction to Human Factors Engineering. New Jersey: Pearson Education. ISBN-13: 978-0131837362*

Az emberi és szervezeti tényezők biztonságirányítási rendszerbe történő integrálását támogató stratégia

A szervezetnek stratégiát kell alkotnia annak biztosítása érdekében, hogy az emberi tényezőkkel kapcsolatos ismereteket, módszereket és az emberközpontú megközelítést módszeresen, következetesen alkalmazza a szervezeten belüli összes releváns folyamatra. Az ilyen megközelítés előbb az emberek szükségleteinek, képességeinek és viselkedésének figyelembe vételét jelenti, az említett szükségleteket, képességeket és viselkedéseket figyelembe vevő tervezés, kialakítás csak ezután történik.

Az emberi és szervezeti tényezőkre vonatkozó (ESZT) stratégia az alábbiakhoz kapcsolódó elemeket tartalmazhat:

Vezetői készségek

- *Vezető szerep és elkötelezettség*
  - *Az ESZT iránti vezetői kötelezettségvállalás egyértelműen megjelenik a politikákban és célkitűzésekben.*
  - *Folyamat vagy iránymutatás mutatja be, hogyan kell alkalmazni az ESZT megközelítést a projektek során.*
  - *Az ESZT a tervezési folyamat és a projektmenedzsment integrált része.*
- *Biztonsági politika*
  - *A biztonsági politika világosan kimondja, hogy ESZT-szemléletet kell alkalmazni minden biztonsággal kapcsolatos folyamatban.*
- *Szervezeti szerepek, felelősségi körök, beszámolási kötelezettségek és felhatalmazások*
  - *Az ESZT szakemberek számára egyértelműen meghatározott szerepek, felelősségi körök és beszámolási kötelezettségek.*
  - *Az ESZT szakértők rendszeres projektrésztételére és folyamatokba kapcsolódására vonatkozó folyamat.*

Tervezés

- *A kockázatok kezelését célzó intézkedések*
  - *Annak leírása, hogy az ESZT szemléletet hogyan veszik figyelembe a kockázatvizsgálatok során.*
  - *ESZT szakemberek bevonása a kockázatvizsgálatokba.*

Támogatás

- *Erőforrások és kompetencia*
  - *Módszeres megközelítés biztosítja, hogy a releváns szerepek igényelemzés alapján rendelkezzenek ESZT-kompetenciával.*
  - *Idő és erőforrások allokálása az ESZT követelmények teljesítésének biztosítása érdekében.*
- *Tudatosság*
  - *A módszeres megközelítés szervezeten belüli egyetemes ismerete, hogy a releváns szerepekben biztosítva legyen az ESZT-kompetencia.*

Üzemeltetés

- *Az üzemeltetés tervezése és ellenőrzése*
  - *Az ESZT-t figyelembe veszik az üzemeltetési tervezéskor.*
- *Eszközkezelés*
  - *A szervezet rendelkezik az emberközpontú megközelítésnek az életciklus minden szakaszában történő alkalmazásáról szóló irányelvekkel.*
- *Változásmenedzsment*
  - *Az ESZT értékelése minden esetben megtörténik a változásmenedzsment folyamatának részeként.*

Teljesítményértékelés

- *Nyomon követés*
  - *A biztonsági teljesítmény értékelése módszeresen, az ESZT stratégia fényében történik.*

Fejlesztés

- *Tanulás a balesetekből és váratlan eseményekből*
  - *Az ESZT szakértelmet és módszereket felhasználják a baleset-kivizsgálási folyamatban.*
  - *Módszertan a kivizsgálások ESZT ismeretek és módszerek alapján történő végzéséhez.*
  - *Oktatási program a balesetek és váratlan események kivizsgálói számára, amely ESZT szemléletet alkalmaz.*
- *Folyamatos fejlesztés*
  - *Az ESZT-t kezelő szervezeti folyamatok folyamatos fejlesztésére irányuló folyamat.*

6. sz. melléklet – Fogalommeghatározások

A dokumentum egészében használt „kell”, „kötelező”, „köteles” és hasonló kifejezések olyan jogszabályi előírás fennállását jelzik, amely tekintetében megfelelés szükséges.

Baleset	Olyan nem kívánatos vagy nem szándékos váratlan esemény, illetve ilyen események sajátos láncolata, amelynek káros következményei vannak; a balesetek a következő kategóriákra oszthatók: ütközés, kisiklás, baleset vasúti átjáróban, mozgó gördülőállománnyal összefüggésben okozott személyi sérülés, tüzeset és egyéb baleset ((EU) 2016/798 irányelv).
Szolgáltatási terület	Egy vagy több tagállamban lévő hálózat vagy hálózatok, amelye(ke)n a vasúti társaság működni szándékozik ((EU) 2016/798 irányelv).
Eszközkezelés	A szervezet által alkalmazott megközelítés, amellyel azt biztosítja, hogy a tárgyi eszközök kialakítási és konstrukciós szempontból az életciklusuk során, az üzemen kívül helyezésükig mindvégig biztonságos, rendeltetésszerű és gazdaságilag életképes állapotban maradnak.
Audit	Módszeres, független és dokumentált folyamat ellenőrzési (audit-) bizonyítékok megszerzésére és azok tárgyilagos értékelésére annak megállapítása céljából, hogy milyen mértékben teljesítik az auditszempontokat (ISO 9000).
Tevékenység jellemzői	A tevékenység jellemzése annak terjedelme – ideértve az infrastruktúratervezést és építést, infrastruktúra-karbantartást, forgalomtervezést, forgalomirányítást és ellenőrzést is –, valamint a vasúti infrastruktúra felhasználása szerint, ideértve a hagyományos és/vagy nagysebességű vonalakat, a személy- és/vagy áruszállítást is.
Kompetencia	Ismeretek és készségek alkalmazásának képessége a szándék szerinti eredmények elérése érdekében (ISO 9000).
Folyamatos fejlesztés	A teljesítmény továbbfejlesztésére irányuló ismétlődő tevékenység (ISO 9000).
Dokumentumkezelés	A dokumentált információk azonosítására, létrehozására, karbantartására, kezelésére, tárolására és megőrzésére irányuló folyamat (vagy eljárás).
Tevékenység mértéke	<p>A vasúttársaságok által végzett vasúti tevékenységek körében a tevékenységnek az utasszámmal és/vagy árumennyiséggel és a vasúttársaság becsült, a vasúti ágazatban (azaz mikro-, kis-, közép- vagy nagyvállalkozásokban) dolgozó munkavállalók számában kifejezett méretével jellemezhető mértéke ((EU) 2016/798 irányelv).</p> <p>A pályahálózat-működtetők által végzett vasúti tevékenységek körében a vasúti pálya hosszával és a pályahálózat-működtető becsült, a vasúti ágazatban dolgozó munkavállalók számában kifejezett méretével jellemezhető mértéke ((EU) 2018/... rendelet [BIR-ről szóló KBM-ek]).</p>
Veszély	Olyan körülmény, amely adott esetben balesethez vezethet (a 402/2013/EU rendelet).
Emberi és szervezeti tényezők	Minden olyan teljesítményjellemző és szervezeti szempont, amelyet mérlegelni kell annak érdekében, hogy biztosítani lehessen valamely rendszer vagy szervezet biztonságosságát és hatékonyságát, ameddig létezik.

Emberközpontú megközelítés	Az előbb az emberek szükségleteit, képességeit és viselkedését figyelembe vevő megközelítés, amelyben csak ezután, az említett szükségletekhez, képességekhez és viselkedésekhez igazítva történik tervezés, kialakítás.
Váratlan esemény	A baleseten vagy súlyos baleseten kívül minden olyan esemény, amely a vasúti tevékenységek biztonságát érinti vagy érintheti ((EU) 2016/798 irányelv). Idetartoznak a majdnem bekövetkezett balesetek (azaz balesetveszélyes helyzetek) is.
Pályahálózat-működtető	Olyan szervezet vagy cég, amely elsősorban a vasúti infrastruktúra létrehozásáért, igazgatásáért és fenntartásáért felelős, beleértve a forgalomirányítást, az ellenőrző-irányító és a jelzőrendszert; a pályahálózat-működtető feladatai egy hálózaton vagy annak egy részén megoszthatók több szervezet vagy cég között (2012/34/EU irányelv).
Érdekelt fél	Olyan személy vagy szervezet, aki vagy amely kihat, illetve akit vagy amelyet érinthet a biztonságirányítási rendszerrel kapcsolatos döntés vagy tevékenység (ISO 9000).
Vizsgálat	A baleset és váratlan esemény megelőzése céljából végzett eljárás, amely magában foglalja az információk gyűjtését és elemzését, a következtetések levonását, beleértve az okok meghatározását is, és adott esetben biztonsági ajánlások megtételét ((EU) 2016/798 irányelv).
Irányítási rendszer	A szervezet egymással összefüggésben vagy kölcsönhatásban álló, szabályzatok, irányelvek és célkitűzések, valamint az ilyen célkitűzések elérését szolgáló folyamatok kialakítására irányuló elemeinek halmaza (ISO 9000).
Nyomon követés	A vasúttársaság, a pályahálózat-működtető és a karbantartásért felelős szervezet által bevezetett, az irányítási rendszer megfelelő alkalmazásának és hatékonyságának ellenőrzését célzó intézkedések összessége (a 2012/1078/EU rendelet).
Nemzeti szabály	Valamely tagállamban elfogadott, kötelező erejű szabályok összessége, függetlenül attól, hogy azokat mely szerv bocsátotta ki, amely szabályok az adott tagállamban a vasúttársaságokra, pályahálózat-működtetőkre vagy harmadik felekre alkalmazandó uniós vagy nemzetközi szabályokban megállapítottaktól eltérő vasútbiztonsági vagy műszaki követelményeket tartalmaznak ((EU) 2016/798 irányelv).
Folyamat	Egymással összefüggő vagy kölcsönhatásban álló olyan tevékenységek halmaza, amely a bemeneti elemeket kimeneti elemekké alakítja (ISO 9000).
Vasúti infrastruktúra	A vasút üzemvitelének lehetővé tétele érdekében szükséges létesítmények, ideértve az alábbiakat: <ul style="list-style-type: none"> • vasúti pályák és az azokkal összefüggő pályaszerkezetek; • szervizutak, biztosító berendezések, hírközlő rendszerek, gördülőállomány; • vezérlőrendszerek; vonatbefolyásoló rendszerek és adatkezelő-rendszerek; • hirdetőmények és jelzőtáblák; • áramellátás és elektromos vontatórendszerek; • a kapcsolódó épületek, műhelyek, telephelyek és rendező pályaudvarok; és • üzem, gépek és berendezések.

Vasúttársaság / Vállalkozó vasúti társaság	<p>A 2012/34/EU irányelv 3. cikkének 1. pontja szerinti vállalkozó vasúti társaság és bármely más, köz- vagy magántulajdonban lévő vállalkozás, amelynek tevékenysége vasúti áru- és/vagy személyszállítási szolgáltatások nyújtása, azon az alapon, hogy e vállalkozás biztosítja a vontatást, beleértve azokat a vállalkozásokat is, amelyek csak vontatást végeznek ((EU) 2016/798 irányelv).</p> <p>Ezen irányelvnek megfelelő engedéllyel rendelkező bármely köz- vagy magánvállalkozás, amelynek fő tevékenysége vasúti áru- és/vagy személyszállítási szolgáltatások nyújtása, azzal a megkötéssel, hogy e vállalkozásnak kell a vontatást biztosítania; ide értendők a csak vontatást nyújtó társaságok is (2012/34/EU irányelv).</p>
Kockázat	A (veszélyből fakadóan) sérüléssel járó balesetek és események előfordulásának gyakorisága és az ilyen sérülések súlyosságának mértéke (402/2013/EU rendelet).
Kockázatvizsgálat	A veszélyek azonosítására és a kockázat felmérésére rendelkezésre álló valamennyi információ szisztematikus felhasználása (402/2013/EU rendelet).
Kockázatértékelés	A kockázatvizsgálatból és a kockázatelemzésből álló teljes folyamat (402/2013/EU rendelet).
Kockázatelemzés	Kockázatvizsgálaton alapuló eljárás, amelynek segítségével megállapítható, hogy a fennálló kockázat elfogadható mértékűvé vált-e (402/2013/EU rendelet).
Kockázatkezelés	Irányítási stratégiák, eljárások és gyakorlatok elemzési, értékelési és ellenőrzési feladatok során történő szisztematikus alkalmazása (402/2013/EU rendelet).
Biztonsági kultúra	A biztonságirányítási rendszer követelményei közötti kölcsönhatást jelenti; vagyis a viszonyt aközött, ahogyan a munkatársak a követelményeket a saját felfogásuk, értékrendjük és meggyőződések alapján értelmezik, valamint amit ténylegesen tesznek a döntéseik és viselkedésük alapján. A pozitív biztonsági kultúrára jellemző, hogy a vezetők és az egyének közösen elkötelezettek aziránt, hogy mindig biztonságosan cselekedjenek, különösen olyan esetekben, amikor egymással szemben álló célokkal szembesülnek ((EU) 2018/... rendelet [BIR-ről szóló KBM-ek]).
Célkitűzés	<p>Elérendő eredmény.</p> <p>A biztonsági célkitűzés specifikus, mérhető, elérhető, realiztikus és idő alapú kell, hogy legyen. Emellett a szervezetben belül a releváns szakterületeknél és szinteken kell meghatározni.</p>
Partner	Gazdasági szereplő, amellyel egy másik gazdasági szereplő valamilyen formában szövetségre lépett. Az ilyen kapcsolat szerződéses, kizárólagos kötődés lehet, amelyben mindkét szereplő kötelezettséget vállal arra, hogy harmadik felekkel nem köt szövetséget.
Partnerkapcsolat	Megállapodás, amelyben kölcsönös érdekeik előmozdítása érdekében ún. partnerek egyeznek meg az együttműködésről.
Biztonságirányítási rendszer	Egy pályahálózat-működtető vagy vasúti társaság által létrehozott szervezet, valamint az általa kialakított intézkedések és eljárások, amelyek célja az üzemeltetés biztonságos irányítása ((EU) 2016/798 irányelv).

Legfelső vezetőség	A szervezetet a legfelsőbb szinten irányító és ellenőrző személy vagy személyek csoportja (ISO 9000).
Működés jellege	A tevékenységnek kizárólag a személyszállítással – a nagysebességű szolgáltatásokkal vagy azok nélkül –, az áru fuvarozással – a veszélyes árukkal kapcsolatos szolgáltatásokkal vagy azok nélkül – vagy a tolatási szolgáltatásokkal jellemezhető típusa ((EU) 2016/798 irányelv).